

EJFE

วารสาร

ครุศาสตร์

คณ-ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
EDUCATION JOURNAL FACULTY OF EDUCATION
KAMPHAENGPHET RAJABHAT UNIVERSITY

ปีที่ 9 ฉบับที่ 17 มกราคม - มิถุนายน 2568
Vol. 9 No. 17 January - June 2025

คณ-ครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ISSN 2465-5473 (Print)

ISSN XXXX-XXXX (Online)

วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร (วคศ.)

EDUCATION JOURNAL FACULTY OF EDUCATION

KAMPHAENGPHET RAJABHAT UNIVERSITY (EJFE)

ปีที่ 9 ฉบับที่ 17 มกราคม - มิถุนายน 2568 Vol.9 No.17 January – June 2025

ISSN 2465-5473 (Print) ISSN XXXX-XXXX (Online)

วัตถุประสงค์

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรเป็นวารสารวิชาการที่ให้บริการเผยแพร่ความรู้แก่สังคม โดยมีเป้าหมายดังนี้ 1) เพื่อเผยแพร่ผลงานการวิจัยและองค์ความรู้ทางการศึกษาของคณาจารย์ นิสิต นักศึกษา เจ้าหน้าที่ นักวิชาการของมหาวิทยาลัยและบุคคลทั่วไป 2) เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการเรียนการสอนในสายครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ 3) เพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการด้านการเรียนการสอนในทุกระดับ 4) เพื่อสร้างความร่วมมือด้านวิชาการของบุคลากรทางการศึกษาทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

ขอบเขต

ขอบเขตเนื้อหาที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร ได้แก่ ด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ประกอบด้วย (1) จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว (2) การประถมศึกษา (3) การศึกษาปฐมวัย (4) การสอนคณิตศาสตร์/คณิตศาสตร์ศึกษา (5) การสอนสังคมศึกษา (6) การสอนภาษาอังกฤษ (7) การสอนภาษาไทย (8) พลศึกษา (9) ดนตรีศึกษา (10) การวิจัยทางการศึกษา (11) การสอนภาษาจีน (12) คอมพิวเตอร์ศึกษา (13) หลักสูตรและการสอน (14) บริหารการศึกษา และศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอื่น ๆ

เจ้าของ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ปรึกษาบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจวบ ขวัญมัน คณบดีคณะครุศาสตร์

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไตรรงค์ เปลี่ยนแสง รองคณบดีฝ่ายวิจัย บริการวิชาการ และกิจการพิเศษ

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา
รองศาสตราจารย์ ดร.วารินทร์ แก้วอุไร
รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิเทพ ปิติพรเทพิน
รองศาสตราจารย์ ดร.วิภู กุตะนันท์
รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยพงษ์ สำเนียง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจโรจน์ แก้วอุไร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชำนาญ ปาณวงษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น้ำเงิน จันทรมณี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นารีนารถ กลิ่นหอม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศขา บุตรนาค
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไตรรงค์ เปลี่ยนแสง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี หลินภู
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญชัย ช้วนนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาส เพ็งพุ่ม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อุไรวรรณ ปานทโชติ
Assistant Professor Dr.Henry Yuh Anchunda

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยพะเยา
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
Naresuan University

ฝ่ายจัดการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไตรรงค์ เปลี่ยนแสง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี หลินภู
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญชัย ช้วนนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาส เพ็งพุ่ม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อุไรวรรณ ปานทโชติ
นายฐิตินันท์ โชติฐิตินันท์กุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ผู้จัดทำและเผยแพร่

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

กำหนดเผยแพร่

กำหนดการเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน) คือ
ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน
ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม

สำนักงาน

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ต.นครชุม อ.เมือง จ.กำแพงเพชร 62000

โทร 055-706555 ต่อ 2270 หรือ 0959124560 <https://edu.kpru.ac.th/>

(<https://so08.tci-thaijo.org/index.php/EJFE/index>)

บทความที่ตีพิมพ์ทุกบทความผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิและบทความหรือ
ข้อคิดเห็นใด ๆ ที่ปรากฏในวารสารเป็นวรรณกรรมของผู้เขียนโดยเฉพาะ
ซึ่งคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
☐ บรรณาธิการแถลง.....ก	
☐ บทความวิจัย	
ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชนนิกานต์ ปักคะมา, วิกานดา ชัยรัตน์ RESULTS OF THE USE OF A SERIES OF GUIDANCE ACTIVITIES USING THE CONCEPT OF COOPERATIVE LEARNING TO DEVELOP CREATIVE PROBLEM-SOLVING THINKING OF GRADE 1 STUDENTS Chonnikan Pakkhama, Wikanda Chairat.....1	
การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง ระบบสุริยะ ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม ภัทริน สมภักดี, วรณพร เลี่ยมสกุล, ปราณี เลิศแก้ว THE DEVELOPMENT OF SCIENTIFIC PROCESS SKILLS OF GRADE 4 STUDENTS ON THE TOPIC OF THE SOLAR SYSTEM THROUGH LEARNING USING GAMES Pattarin Sompakdee, Wannaporn Liamsakul, Pranee Lertkaeo.....12	
การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 โรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้แบบฝึกทักษะ ลักศณาพร แซ่หว่า, มนต์รี หลินภู THE DEVELOPMENT OF BASIC READING AND WRITING SKILLS IN THAI AMONG GRADE 2 STUDENTS AT BAN HUAI NAM KHAO SCHOOL, KHAO KHO DISTRICT, PHETCHABUN PROVINCE THROUGH THE USE OF SKILL- BASED EXERCISES Laksanaporn Saewa, Montree Linphoo.....27	

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

การศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ โดยการจัดการเรียนรู้ แบบใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ธนวัฒน์ เสงี่ยมศักดิ์, เกษสุตา บุรณพันธ์ศักดิ์, นฤมล ศักดิ์ปกรณกานต์, เขมิกา อารมณณ์, อภิัญญา ศักดิ์ผดุงกิจ	
A STUDY OF THE ABILITY TO SOLVE MATHEMATICAL PROBLEMS ON PERCENTAGE BY USING CONTEXT - BASED LEARNING MANAGEMENT WITH KWDL TECHNIQUES OF GRADE 5 STUDENTS	
Thanawat Sangiamsak, Ketsuda Buranaphansak, Narumon Sakpakornkan, Khemeka Ar-rom, Apinya Sakphadungkit.....	39
รูปแบบการพัฒนาครูสู่ครูมืออาชีพ ด้านการจัดการจัดการเรียนรู้ สู่การรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ อนุ เจริญวงศ์ระยับ, จีราวรรณ เทพจินดา, ฤกษ์ฤดี นาควิจิตร, ญาณิศา บุญจิตร	
A MODEL OF TEACHER DEVELOPMENT TO PROFESSIONAL TEACHER IN LEARNING MANAGEMENT TOWARDS PATRIOTISM, RELIGION, AND MONARCHY	
Anu Jarernvongrayab, Jirawan Thepjinda, Rerkrudee Nakwijit, Yanisa Boonchit.....	52
แนวทางการส่งเสริมซอฟต์แวร์ (Soft Power) กับการจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากำแพงเพชร โชคชัย จาดเมือง, สกฤต อยู่สุข, โสภณ ดวงปัญญาสว่าง	
GUIDELINES FOR PROMOTING SOFT POWER AND LEARNING MANAGEMENT IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS BY SCHOOL ADMINISTRATORS AFFILIATED TO THE SECONDARY EDUCATIONAL AREA OFFICE KAMPHAENG-PHET	
Chokchai Jadmuang, Sakun Yoosum, Sopon Duangpanyasawang.....	66
แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์	
นิติพงษ์ สกุนา, ศุภชีพ ไซธอนโยธิน, อนพัทธ์ บัวคง, สกักรพร เขาวนชัย	
GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF INNOVATIVE LEADERSHIP OF THE SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE PHITSANULOK UTTARADIT	
Nitipong Sakunar, Suphacheep Choatthanayothin, Anaphat Buakhong, Sathiraporn Chaowachai.....	78

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผล ของสถานศึกษา

อำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

นุสรรา วัฒนะยาน, ศิริลักษณ์ กล้าการขาย, สุพรรณณี เกตุอยู่, สติรพร เชาวนชัย

THE RELATIONSHIP BETWEEN DIGITAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS
AND THE EFFECTIVENESS OF SCHOOLS IN THUNG FON DISTRICT UNDER
THE OFFICE OF SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA UDON THANI

Nootsara Watlayan, Siriluk Klakankhai, Supannee Ketyoo, Sathiraporn Chaowachai....97

☐ คำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความ

☐ จริยธรรมในการตีพิมพ์ในวารสาร (Publication Ethics)

บรรณาธิการแถลง

วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร (วคศ.) ได้จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์และผลงานวิชาการแก่นักวิจัยและบุคคลทั่วไป และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แนวความคิดเชิงวิชาการของคณาจารย์ นักวิชาการทางการศึกษาทั้งในและนอกสถาบัน โดยจัดพิมพ์ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับศึกษาศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว การประถมศึกษา การศึกษาปฐมวัย การสอนคณิตศาสตร์/คณิตศาสตร์ศึกษา การสอนสังคมศึกษา การสอนภาษาอังกฤษ การสอนภาษาไทย พลศึกษา ดนตรีศึกษา การวิจัยทางการศึกษา การสอนภาษาจีน คอมพิวเตอร์ศึกษา หลักสูตรและการสอน บริหารการศึกษา และศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอื่น ๆ

วารสารนี้เป็นส่วนหนึ่งที่เปิดโอกาสให้นักวิจัย นักวิชาการได้มีเวทีในการเผยแพร่ผลงานต่อสาธารณะชนที่สนใจและแสวงหาโอกาสเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป ในโอกาสนี้ขอขอบคุณผู้บริหารของคณะครุศาสตร์ทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนและร่วมให้คำแนะนำด้วยดีเสมอมา และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความจากทุกสถาบัน อย่างไรก็ตามวารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ยังคงมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพวารสารให้ได้รับการยอมรับและสามารถให้ผู้สนใจนำเอาองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

บรรณาธิการวารสาร

ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
RESULTS OF THE USE OF A SERIES OF GUIDANCE ACTIVITIES USING
THE CONCEPT OF COPERATIVE LEARNING TO DEVELOP CREATIVE
PROBLEM-SOLVING THINKING OF GRADE 1 STUDENTS

¹ชนนิกานต์ ปักคมา

¹Chonnikan Pakkhama

²วิกานดา ชัยรัตน์

²Wikanda Chairat

Received: October 22, 2024

Revised: January 16, 2025

Accepted: February 25, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุรธรรมพิทักษ์ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนทั้งสิ้น 39 คน เป็นกลุ่มทดลอง ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหา 7 กิจกรรม 2) เครื่องมือแบบวัดการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test ผลการวิจัยพบว่า หลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ นักเรียนมีคะแนนการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมแนะแนว, การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์, การเรียนรู้แบบร่วมมือ

¹ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
Program in Counseling and Guidance Psychology student, Faculty of Education,
Nakhon Ratchasima Rajabhat University

² อาจารย์ สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
Program in Counseling and Guidance Psychology lecturer, Faculty of Education,
Nakhon Ratchasima Rajabhat University

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to compare the scores of creative problem-solving development of Grade 1 students before and after using the guided activity series using the concept of cooperative learning. The sample group is a Grade 1 student at Surathampitak School. The tools used in the research were 1) a set of 7 guided activities to develop creative problem-solving thinking, 2) a measure of creative problem-solving. The statistics used in the data analysis include averages, standard deviations, The results showed that after using the guided activity series using the concept of cooperative learning, Students had a statistically significantly different creative problem-solving score higher than before the use of the guidance activity set at the level of .05.

Keywords : Guidance activities, Creative problem-solving, Cooperative learning

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะความเจริญทางด้านเทคโนโลยีด้านการติดต่อสื่อสาร ได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปมากมีผลกระทบต่อเด็กในวัยเรียน ทั้งด้านการดำเนินชีวิต ตลอดจนการเผชิญสิ่งยั่วยุ หรือตัวแบบที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ รอบตัว ก่อให้เกิดปัญหาเด็ก และเยาวชนอย่างมาก โดยเฉพาะในเด็กและเยาวชนที่มีทักษะชีวิตต่ำ ขาดภูมิคุ้มกันทางสังคมที่ดี เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานไปแล้ว อาจเป็นคนที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีปัญหาทางอารมณ์ สังคม จิตใจ และมีความขัดแย้งในชีวิตได้ง่าย และยิ่งในยุคศตวรรษที่ 21 มีแข่งขันทางเศรษฐกิจในยุคดิจิทัลมากขึ้น คนที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต ระดับการศึกษาและความรู้เพียงอย่างเดียวอาจจะไม่เพียงพอ ด้วยความสำคัญดังกล่าวระบบการศึกษา ไทยภายใต้การปฏิรูปการศึกษาในสังคมยุค 4.0 ซึ่งเน้นคุณภาพผู้เรียน คือ คิดเองได้ ทำเองเป็น เน้นสร้างสรรค์นวัตกรรม และในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) มุ่งเน้นผู้เรียนให้ศึกษาค้นคว้าอย่างอิสระด้วยตนเอง สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา รู้จักตัวเองอย่างถ่องแท้ค้นพบความถนัด และสนใจของตนเอง ซึ่งการศึกษาแบบเก่ามีลักษณะทางด้านความจำและเข้าใจที่เนื้อหา ทางวิชาการเท่านั้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับยุคของข้อมูลข่าวสารตามช่วงยุคสมัยตลอดเวลา จึงทำให้ต้องมีความรู้ในเนื้อหาและทักษะที่จะประยุกต์ใช้และปรับเปลี่ยนความรู้ให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิด ความสร้างสรรค์ รวมถึงการเติมเต็มการเรียนรู้อย่างไม่สิ้นสุด ซึ่งทักษะที่ต้องมี คือความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะและทักษะการใช้เทคโนโลยี เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกระดับของความสำเร็จ ซึ่งในชีวิตประจำวันของเรามีปัญหาเกิดขึ้นตลอดเวลา การจะได้มาซึ่งประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต ย่อมต้องผ่านการลองผิดลองถูกอยู่เสมอ ซึ่งการแก้ปัญหาของแต่ละบุคคลนั้น แตกต่างกันไป ซึ่งการมองหาเลือกทางเลือกหลาย ๆ ทางเลือกเพื่อให้ได้แนวทางในการแก้ปัญหาที่ดี และเหมาะสมที่สุด ทั้งนี้

ขึ้นอยู่กับทักษะและความพยายามของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นความสามารถทางสติปัญญาที่ต้องอาศัยความสามารถในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการคิดแก้ปัญหาโดยให้ความสำคัญกับการใช้ความคิดสร้างสรรค์ ผลของการคิดแก้ปัญหานำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่หรือวิธีแก้ปัญหาใหม่ และสามารถพิสูจน์ได้จากการปฏิบัติและนำไปใช้ได้จริง (ภารดี กำภู ณ อยุธยา, 2560) ความคิดสร้างสรรค์ที่ทักษะศตวรรษที่ 21 (4 Cs) ด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม (สุรจักษ์ พิริยเชิดชูชัย และลาวัญญ์ ดุลยชาติ, 2566, หน้า 115) ซึ่งความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการคิดรูปแบบหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต้องส่งเสริมผู้เรียนเพื่อนำความคิดสร้างสรรค์ใช้ความคิดสร้างสรรค์ไปใช้ในวิธีการแก้ปัญหาอย่างมีกลยุทธ์รอบด้าน (พาสนา จุลรัตน์, 2563, หน้า 359) และที่สำคัญการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันมักไม่ให้ความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ส่วนใหญ่มุ่งไปที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนหรือระหว่างนักเรียนกับบทเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนเป็นมิติที่มีถูกละเลยหรือถูกมองข้ามไป การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม

การแนะแนวในโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการช่วยนักเรียนพัฒนาตนเองและทักษะต่าง ๆ กล่าวได้ว่า การแนะแนวในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ช่วยให้นักเรียนมีบุคลิกภาพที่สมบูรณ์สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือ มุ่งให้นักเรียนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น การจัดการกระบวนการแนะแนวจำเป็นต้องมีการดำเนินการอย่างมีหลักเกณฑ์และขั้นตอน (จตุพร ลิ่มมันจริง, 2554, หน้า 20) ซึ่งการบริการแนะแนว เป็นภารกิจบริการทางการศึกษาที่สำคัญ ที่มุ่งช่วยเหลือและส่งเสริมให้ผู้เรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าใจตน เข้าใจผู้อื่น เข้าใจสิ่งแวดล้อม สามารถนำตน พึ่งตนเองได้ ใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สมาคมการแนะแนวแห่งประเทศไทย, 2559, หน้า 2) การเรียนรู้แบบร่วมมือ คือการจัดการเรียนรู้โดยจัดผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการทำงานเป็นทีม มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ยอมรับซึ่งเกิดและกัน รวมถึงกระบวนการคิดที่สร้างสรรค์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทักษะทางสังคม (เรวดี ศรีสุข, 2561, หน้า 9) ดังนั้นการเรียนรู้เพื่อผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ เพื่อที่สามารถบูรณาการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การเรียนรู้แบบร่วมมือจึงมีความสำคัญ โดยจอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson and Johnson, 1994) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือแนวคิดบนพื้นฐานของการมีปฏิสัมพันธ์ในสังคมที่เน้นการให้ผู้เรียนช่วยกันภายในกลุ่ม โดยมีการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันกับเพื่อน ร่วมกันตั้งเป้าหมายทางการเรียน มีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด มีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการวิเคราะห์กระบวนการของกลุ่ม และมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงานร่วมกัน

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็น การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นทักษะของผู้เรียนที่ต้องทำงานร่วมกัน โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เข้ามาช่วยสร้างสถานการณ์ในลักษณะต่าง ๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาและพัฒนาให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ทั้งนี้ เพื่อเป็นส่วนช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ซึ่งในกิจกรรมมีความหลากหลาย น่าสนใจ กระตุ้นให้อยากเรียนรู้ และไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย พร้อมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีอิสระในการคิด การค้นคว้าหาความรู้ ส่งผลต่อการเรียนรู้และการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนให้สูงขึ้น และนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตเพื่อพัฒนาตนเองและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบคะแนนการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

สมมติฐานการวิจัย

ภายหลังจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุรธรรมพิทักษ์ มีวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประเภทและแบบของการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและนิยามปฏิบัติการ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประเภทและแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง รูปแบบมีกลุ่มทดลอง วัดก่อนและหลังการทดลอง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567

โรงเรียนสุรธรรมพิทักษ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีนักเรียน 15 ห้องเรียน จำนวน 559 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/8 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567

โรงเรียนสุรธรรมพิทักษ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 39 คน เป็นกลุ่มทดลอง ที่ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

ตัวแปรและนิยามปฏิบัติการ

ในการวิจัยครั้งนี้เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกันของคำศัพท์เฉพาะและข้อความผู้วิจัยจึงได้ให้ความหมายของคำศัพท์เฉพาะและข้อความดังนี้

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนสุรธรรมพิทักษ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2567 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 39 คน

การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ มุ่งเน้นการคิดหาทางเลือกที่หลากหลาย แปลกใหม่ เพื่อค้นหาและตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์

ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึงกิจกรรมที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น เพื่อให้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกคิด ปฏิบัติโดยการร่วมมือและการยอมรับซึ่งกันและกัน

การเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง การทำงานร่วมกันในกิจกรรมที่ทำร่วมกันนี้ แต่ละคนแสวงหาผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกคนอื่น การเรียนรู้แบบร่วมมือใช้ในการสอนกลุ่ม ในสถานการณ์การเรียนรู้แบบร่วมมือจะมีการพึ่งพากันทางบวก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ

- 1.1 ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
- 1.2 แบบวัดการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

การหาคุณภาพ

2. วิธีการสร้างเครื่องมือและกิจกรรม

ชุดกิจกรรมแนะแนวการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

2.2 กำหนดนิยามปฏิบัติการ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรม ซึ่งในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้พิจารณาสร้างตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ประกอบด้วยด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความริเริ่มและความละเอียดลออ กิจกรรมที่นำมารวมกันเข้าอย่างเป็นระบบ ตามขอบข่ายของการแนะแนว ด้านส่วนตัว และสังคม ประกอบด้วย คำชี้แจง การเตรียมการของผู้ให้บริการ แผนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ มีใบงาน ใบความรู้ แบบทดสอบกิจกรรมก่อนและหลังร่วมกิจกรรมและสื่อต่าง ๆ

2.3 จัดทำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยมีจำนวนทั้งหมด 7 กิจกรรม แบ่งออกเป็น

- กิจกรรมที่ 1 : คิดนอกกรอบ
- กิจกรรมที่ 2 : ตัวต่อปริศนา
- กิจกรรมที่ 3 : ตามล่าหีบสมบัติ
- กิจกรรมที่ 4 : จับมือกันไว้
- กิจกรรมที่ 5 : ต่อ เต็ม “ใจ”
- กิจกรรมที่ 6 : ยาวได้อีก
- กิจกรรมที่ 7 : ข้ามแม่น้ำ

2.4 ตรวจสอบคุณภาพของชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำชุดกิจกรรมแนะแนวจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหา ภาษา และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ซึ่งได้คำนวณความสอดคล้อง (Index of Congruence = IOC) อยู่ระหว่าง 0.66-1.0

2.5 นำชุดกิจกรรมแนะแนวการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มาปรับปรุง แก้ไขพัฒนาตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มี

คุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในขั้นตอนความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาและข้อคำถาม

2.6 นำชุดกิจกรรมแนะแนวความคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มาปรับปรุงให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อนำไปใช้ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

แบบวัดการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาและค้นคว้าเนื้อหาของการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในด้านความคิด คล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความริเริ่มและความละเอียดลออ รวมทั้งทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนวิธีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ จากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2. ในการสร้างแบบวัดการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้ศึกษาการสร้างแบบวัดตามองค์ประกอบการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ความคิด คล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความริเริ่มและความละเอียดลออ

3. ดำเนินการสร้างและจัดพิมพ์แบบวัดการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเครื่องมือมีลักษณะเป็นแบบสอบถามให้นักเรียนตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 19 ข้อ

4. นำแบบวัดการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์เฉพาะ จากนั้นจึงนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

5. นำแบบวัดที่ปรับปรุงแล้วไปใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน จากนั้นจึงนำมาหาค่าความเที่ยง ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.95 และหาค่าอำนาจจำแนก ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.24-0.85

6. นำแบบวัดการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/8 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนสุรธรรมพิทักษ์ เพื่อใช้ประกอบการวิจัยโดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. คัดเลือกห้องเรียนที่ใช้ในการศึกษาวิจัย จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/8

2. ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบวัดการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ในระยะก่อนการทดลอง (Pre-test)

3. ผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเองตามกิจกรรมแนะแนวโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ดำเนินการทดลองกับนักเรียนกลุ่มทดลองห้อง 1/8 สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ทุกวันพฤหัสบดี เวลา 13:40 - 14:30 น. ครั้งละ 50 นาที รวม 7 ครั้ง

4. ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

5. ภายหลังการดำเนินการทดลองเสร็จสิ้นลง ผู้วิจัยนำแบบวัดการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดในระยะเวลาหลังการทดลอง (Post-test)

6. ผู้วิจัยนำคะแนนจากแบบวัดการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนกลุ่มทดลอง มาวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองกิจกรรมแนะแนวโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

6.1 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

นำคะแนนจากแบบวัดการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์มาหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

6.2.1 หาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้สูตรดัชนีค่าความสอดคล้อง (Index of Congruence = IOC)

6.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

6.3.1 การทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ เพื่อเปรียบเทียบคะแนนการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวทางการเรียนรู้แบบร่วมมือ

สรุปผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนจากแบบวัดการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนกลุ่มทดลองในระยะก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มทดลอง	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	Sig
ก่อนการทดลอง	39	3.60	0.16	10.12	.00
หลังการทดลอง	39	4.13	0.20		

*p<.05

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์พบว่า ในระยะหลังการทดลองกิจกรรมแนะแนวโดยใช้แนวทางการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ นักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบวัดการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สูงกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวโดยใช้แนวทางการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีคะแนนจากแบบวัดการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน จากผลการทดลองดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การนำกิจกรรมแนะแนว โดยใช้แนวทางการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สามารถพัฒนาส่งเสริมให้นักเรียนมีการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตรลดา บุรณะไชย และ ปวีณา อ่อนใจเอื้อ (2564, บทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่เข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้แนวทางการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีคะแนนแบบวัดการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ ภัทรวดี มีแก้ว (2562, บทคัดย่อ) พบว่า ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวนักเรียนกลุ่มทดลองมีความคิดสร้างสรรค์ในอาชีพอิสระสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยครั้งนี้ขออธิบายได้ว่า การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้แนวทางการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้ และพัฒนาทักษะขั้นตอนในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การออกแบบชุดกิจกรรมแนะแนว เป็นการจัดนักเรียนที่มีปัญหาและความต้องการคล้ายคลึงกันได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์อันจะทำให้เข้าใจปัญหา และหาแนวทางแก้ปัญหาที่ตนเองเผชิญ สมาชิกในกลุ่มจะร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ของตนเองช่วยแก้ปัญหาได้สอดคล้องกับธรรมชาติ และพัฒนาการของผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย, 2559, หน้า 5) ชุดกิจกรรมแนะแนวถือเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน (ภัทรวดี มีแก้ว, นิธิพัฒน์ เมฆขจร และนิรนาท แสนสา, 2562, หน้า 162) ผู้วิจัยได้พัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบไปด้วย กิจกรรมที่ 1: คัดลอกกรอบ กิจกรรมที่ 2 : ตัวต่อปริศนา กิจกรรมที่ 3 : ตามล่าหีบสมบัติ กิจกรรมที่ 4 : จับมือกันไว้ กิจกรรมที่ 5 : ต่อเติม “ใจ” ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของจอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson and Johnson, 1994) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การฟังพาและเกื้อกูลกัน 2) การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด 3) ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน 4) การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย และ 5) การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม กิจกรรมที่ 6 : ยาวได้อีก กิจกรรมที่ 7 : ข้ามแม่น้ำ โดยใช้รูปแบบแนวคิดของออสบอร์น (Osborn, 1953 อ้างใน ญาณิ เพชรแอน, 2557) ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ประการ คือ 1) ขันค้นหาความจริง 2) ขันค้นหาความคิด 3) ขันค้นหาแนวทางการแก้ปัญหา โดยรูปแบบของกิจกรรมที่จัดขึ้นนี้นักเรียนได้มีทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ผ่านขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวทางการเรียนรู้แบบร่วมมือ จำนวน 7 ชุดกิจกรรมเป็นการออกแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยเปิดโอกาสให้สมาชิกได้การเรียนรู้ร่วมกันอยู่ในสถานการณ์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบร่วมกัน เกิดปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เกิดกระบวนการกลุ่ม ที่จะช่วยกันค้นหาแนวทางใหม่ ๆ หรือวิธีการที่แปลกแตกต่างกันออกไปเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาแทนที่จะใช้วิธีการเดียว โดยแต่ละกิจกรรมเป็นการแสดงบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง การอภิปรายกลุ่ม

เกม โดยพิจารณาการคิดทางด้านความคิดยืดหยุ่น ด้านความคิดริเริ่ม และด้านความคิดละเอียดลออ ในการแก้สถานการณ์ สอดคล้องกับ เรวดี ศรีสุข (2562, หน้า 15) กล่าวว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านสถานการณ์จำลองเสมือนจริง ที่ส่งผลให้ผู้เรียนจดจำและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้ดียิ่งขึ้น รวมถึง สอดคล้องกับจริยาภรณ์ สวัสดิ์พูน (2562, หน้า 22) ที่อธิบายถึงการเรียนรู้แบบร่วมมือได้ว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ ซึ่งมีการแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ แบบละความสามารรถ ทักษะและสติปัญญาของนักเรียน โดยเป็นการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่มโดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เน้นกระบวนการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ผสมเข้ากับประสบการณ์เดิม จินตนาการ และข้อเท็จจริงต่าง ๆ มีรูปแบบที่หลากหลาย สอดคล้องกับ พระมหาชนินทร์ ลิขสิทธิ์พันธ์ (2566, หน้า 79) ให้ความหมายว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิก ร่วมกันปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย มีการใช้กระบวนการกลุ่มและสื่อสารภายในกลุ่มจนสมาชิกเกิดความเข้าใจตรงกัน และสอดคล้องกับ เบญจภรณ์ จันทร์ และกิตติ รัตนราช (2566, หน้า 3) ให้ความหมายว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการเรียนรู้แบบหนึ่งซึ่งช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีทักษะทางสังคม และการทำงานเป็นกลุ่ม รวมทั้งทักษะการสื่อสารในการเชื่อมโยงไปสู่ลักษณะของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ ในการทำความเข้าใจและมองปัญหาในรูปแบบใหม่หรือคิดหาทางออกด้วยแนวทางใหม่ ๆ โดยความคิดสร้างสรรค์เป็นโครงสร้างทางสติปัญญา หรือความสามารถทางสมองที่เป็นการคิดแบบอนกนัย (Divergent Thinking) ประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม (Originality) ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) (Guildford. 1971 : 125-143 ; อ้างถึงใน พาสนา จุลรัตน์, 2563) ส่งผลให้นักเรียนที่เข้าร่วมชุดกิจกรรมแนะแนวเกิดแรงจูงใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นการแสดงถึงความต้องการที่บุคคลพยายามกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงส่งผลให้ มีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าแสดงว่ามีพื้นฐานจากการเรียนรู้ การคิดที่กล้าตัดสินใจ มีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ไขปัญหาได้ทันที สามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้ (อรณิชา ทศตา และกชพร ใจอดทน, 2563, หน้า 73-74) อธิบายว่าบุคคลที่มีแรงจูงใจสูง จะให้ความสนใจในแนวทางแก้ปัญหาด้วยความกระตือรือร้น แรงจูงใจเป็นลักษณะสำคัญของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ กล่าวได้ว่า บุคลิกภาพและการจูงใจต่างมีบทบาทสำคัญต่อความคิดสร้างสรรค์ (Sternberg, 2003 อ้างถึงใน พาสนา จุลรัตน์, 2563)

จากการวิเคราะห์ความสอดคล้องผลของการวิจัยในครั้งนี้กับแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้หลายรูปแบบและสามารถนำไปจัดการเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ ได้ อีกทั้งยังสามารถนำไปจัดเป็นชุดกิจกรรมของการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อตระหนักให้นักเรียนมองเห็นคุณค่าและความจำเป็นของความร่วมมือเพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการเรียนรู้ โดยนักเรียนได้มีการแบ่งหน้าที่ในการประสานงานร่วมกันภายในกลุ่ม เปิดรับความคิด ฟังความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำการวิจัยไปใช้

1. ครู บุคลากรทางการแนะแนว และผู้ที่สนใจ สามารถนำชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ไปทดลองใช้ในกลุ่มนักเรียนชั้นเรียนต่าง ๆ
2. ครู บุคลากรทางการแนะแนว และผู้ที่สนใจ ควรศึกษาขั้นตอนและ การจัดกิจกรรมอย่างมีลำดับความต่อเนื่องของการจัดกิจกรรม และคำนึงถึงการจัดกิจกรรมที่นักเรียนได้รับการพัฒนาเป็นไปตามขั้นตอน เพื่อให้การจัดกิจกรรมมีประสิทธิภาพ
3. ครู บุคลากรทางการแนะแนว และผู้ที่สนใจ สามารถเสริมสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน หรือการออกแบบกิจกรรม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาติดตามความคงทนของผลการใช้ชุดกิจกรรมที่ส่งผลการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
2. ควรมีการศึกษาผลการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์กับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา และระดับชั้นมัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- จตุพร ลิ้มมันจริง. (2554). **วิธีการสอนแนะแนว (METHODS OF GUIDANCE TEACHING)**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จริยาภรณ์ สวัสดิ์พูน. (2562). ผลการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคโคออปโคออปโดยใช้เครื่องมือการจัดการงานที่มีต่อความมุ่งมั่นในการทำงานสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. ปรินญานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตรลดา บุรณะไชย และปวีณา อ่อนใจเอื้อ. (2564, กันยายน-ธันวาคม). การศึกษาผลของกิจกรรมแนะแนวโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 15 (3), 1-12.
- ญาณิ เพชรแอน. (2557). การศึกษากระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เรื่อง อาหารกับสุขภาพ รายวิชาสุขศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินญานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เบญจมาภรณ์ จันทร และกิตติ รัตนราช. (2566, มกราคม-มิถุนายน). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ด้วยการเล่าเรื่องดิจิทัล. วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการนิเทศ, 10 (1), 1-18.

- ประจักษ์ ปฏิทัศน์. (2562). การคิดเชิงระบบและความคิดสร้างสรรค์ (SYSTEMATIC AND CREATIVE THINKING). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระมหาชนินทร์ ลิขสิทธิ์พันธ์. (2566, มกราคม-มิถุนายน). การพัฒนาระบบการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้พุทธศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มสาระสังคมศึกษาและวัฒนธรรม. วารสารสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, 4 (1), 73-82.
- พาสณา จุลรัตน์. (2563). จิตวิทยาการรู้คิด (COGNITIVE PSYCHOLOGY). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: กรุงเทพฯ.
- ภัทรวิดี มีแก้ว. (2562, กรกฎาคม-ธันวาคม). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีของทอแรนซ์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ในอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านกาเกาะระโยง จังหวัดสุรินทร์. วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ, 12(2), 155-163.
- ภารดี กำภู ณ อยุธยา. (2560). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6. ปริญญานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เรวดี ศรีสุข. (2562, มกราคม-มิถุนายน). การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Co-operative learning) ในการออกแบบการจัดการเรียนการสอน. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุพรรณบุรี, 2 (1), 5-16.
- สุรจักษ์ พิริยะเชิดชูชัย และลาวัณย์ ดุลยชาติ. (2566, มกราคม-มิถุนายน). การส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 (4Cs) ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐาน. วารสารวิชาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ, 9(1), 113-128.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย. (2559). บริการแนะแนวและเครื่องมือทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- _____. (2559). หลักการบริการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- อรณิชา ทศตา และกชพร ใจอดทน. (2563, กรกฎาคม-ธันวาคม). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีวิทยาลัยนครราชสีมา. วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท.), 26 (2). 65-78.
- Johnson, D.W. ; & Johnson, R.T. (1994). Learning Together and Alone: Cooperative and Individualistic Learning. 4th ed. New Jersey: Prentice Hall.

การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง ระบบสุริยะ ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม
THE DEVELOPMENT OF SCIENTIFIC PROCESS SKILLS OF GRADE 4
STUDENTS ON THE TOPIC OF THE SOLAR SYSTEM
THROUGH LEARNING USING GAMES

ภัทริน สมภักดี¹

Pattarin Sompakdee

วรรณพร เลี่ยมสกุล²

Wannaporn Liamsakul

ปราณี เลิศแก้ว³

Pranee Lertkaeo

Received: October 15, 2024

Revised: March 30, 2025

Accepted: April 13, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบสุริยะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านลำมะโกรก ก่อนเรียนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม 2) เพื่อศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบสุริยะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านลำมะโกรก หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านลำมะโกรก ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านลำมะโกรก อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 29 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ระบบสุริยะ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ แบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และแบบประเมิน

¹ นักศึกษา, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Student, Education Faculty, Kamphaeng Phet Rajabhat University, Thailand.

² ครูพี่เลี้ยง, ครูผู้ช่วย, โรงเรียนบ้านลำมะโกรก, กำแพงเพชร

Mentor Teachers, Ban Lam Makrok School, Kamphaeng Phet, Thailand.

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Association Professor, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University, Thailand.

ความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (One sample t - test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกม อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์, ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์, ระบบสุริยะ

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to compare the achievement of science learning on the topic of the solar system of students in grade 4 students at Ban Lam Makrok School before and after class organize learning using games. 2) to study the scientific process skills on the topic of the solar system of grade 4 students at Ban Lam Makrok School after organizing learning using games. 3) to study the satisfaction of grade 4 students at Ban Lam Makrok School towards the learning using games. The sample group for this research consisted of 29 grade 4 from Ban Lam Makrok School in Mueang District, Kamphaeng Phet Province, selected by purposive sampling. The tools used consisted of lesson plan on the solar system, a test to assess science learning achievement, an assessment of scientific process skills, and a student satisfaction assessment. Statistical analysis for this research includes mean scores, standard deviation, and one sample t – test.

The results of the research found that 1) the students' learning achievement after the intervention was higher than before the intervention at the .05 level of significance. 2) The students' science process skills after learning using games were overall at a high level, and 3) The students' satisfaction with the learning using games was at high level.

Keywords: Learning using games, Academic achievement in science subjects, Scientific process skills, Solar system

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคต เพราะความรู้ด้านวิทยาศาสตร์สามารถใช้ผลิตเครื่องมือเครื่องใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในการดำรงชีวิตประจำวันและในงานอาชีพต่าง ๆ โดยผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่น ๆ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ช่วยให้เกิดความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างมาก ในขณะเดียวกันเทคโนโลยียังมีส่วนสำคัญที่จะทำให้การศึกษาค้นคว้าความรู้ทางวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง วิทยาศาสตร์ทำให้คนได้พัฒนาวิธีคิด ความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์วิจารณ์ มีทักษะที่สำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบสามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลหลากหลาย และประจักษ์พยานที่ตรวจสอบได้ วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ ซึ่งเป็นสังคมแห่งความรู้ (Knowledge-based society) ทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ (Scientific literacy for all) เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจโลกธรรมชาติ และเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผลสร้างสรรค์ และมีคุณธรรม ความรู้วิทยาศาสตร์ไม่เพียงแต่นำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี แต่ยังช่วยให้คนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์การดูแลรักษา ตลอดจนการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน ที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ ความรู้วิทยาศาสตร์ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจ สามารถแข่งขันกับนานาประเทศและดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกัน ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) การเรียนรู้วิทยาศาสตร์จึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับทั้งความรู้ กระบวนการ เจตคติ ผู้เรียนทุกคนควรได้รับการกระตุ้นส่งเสริมให้สนใจและกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีความสงสัย เกิดคำถามในสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโลกธรรมชาติรอบตัว มีความมุ่งมั่น และมีความสุขที่จะศึกษาค้นคว้า สืบเสาะหาความรู้ เพื่อรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ผลนำไปสู่คำตอบของคำถาม สามารถตัดสินใจด้วยการใช้ข้อมูลอย่างมีเหตุผล สามารถสื่อสารคำถาม คำตอบ ข้อมูล และสิ่งที่ค้นพบจากการเรียนรู้ให้ผู้อื่นเข้าใจได้ (จงจิต แก้วพา, 2564) สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่มุ่งหวังให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อผู้เรียนมากที่สุด จึงได้จัดทำตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ขึ้นเพื่อให้สถานศึกษา ครูผู้สอน ได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาวิทยาศาสตร์ ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเองมากที่สุด เพื่อให้ได้ทั้งกระบวนการและความรู้จากวิธีการสังเกต การสำรวจตรวจสอบ การทดลอง แล้วนำผลที่ได้มาจัดระบบเป็นหลักการ แนวคิด และองค์ความรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการต่าง ๆ และทัดเทียมกับนานาชาติกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ คือ พฤติกรรมที่เกิดจากการคิด การปฏิบัติ การศึกษาค้นคว้า ทดลอง และการฝึกฝนในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล โดยการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ให้ได้มาซึ่งความรู้ โดยการปฏิบัติและฝึกฝนความนึกคิดอย่างมีระบบ ซึ่งก่อให้เกิดความองอาจทางสติปัญญา สามารถแก้ปัญหา และแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ (นิภา ตรีแจ่มจันทร์,

2562) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นความชำนาญ หรือความสามารถในการใช้ความคิด เพื่อค้นคว้าความรู้ รวมทั้งการแก้ปัญหา ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นทักษะทางปัญญา เพราะเป็นการทำงานของสมอง การคิดมีทั้งการคิดพื้นฐาน เช่น ทักษะการสื่อความหมาย ได้แก่ การอ่าน การรับรู้ การจำ การจำแนก การพูด การเขียน นอกจากนี้ ยังมีทักษะการสังเกต การระบุ การจำแนก การเรียงลำดับ การเปรียบเทียบ การลงข้อสรุป และการใช้ตัวเลข (พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์, 2545) จนเกิดความชำนาญและคล่องแคล่ว ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ช่วยให้เกิดความรอบคอบมีเหตุผล มีจิตวิทยาศาสตร์ และเป็นเครื่องมือที่สามารถนำไปใช้ให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์ได้ (วิทย์ วิศทเวทย์, 2547)

ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนของครูวิทยาศาสตร์ในระดับประถมศึกษาเน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไม่มากพอในการจัดการเรียนการสอน โดยวิธีการสอนของครูยังใช้วิธีการที่เน้นเนื้อหามากกว่าที่จะฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน นอกจากจะทำให้ผู้เรียนขาดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แล้ว ยังส่งผลให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาวิทยาศาสตร์และคิดว่าวิทยาศาสตร์นั้นเป็นเรื่องยาก ผู้เรียนส่วนใหญ่เห็นว่า การทดลอง การสืบเสาะหาความรู้ และกิจกรรมที่ต้องลงมือปฏิบัติมีอิทธิพลต่อความชอบวิทยาศาสตร์ จึงถือว่าปัจจัยด้านเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์เป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและชอบเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ นอกจากนั้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ กล่าวคือ การที่ผู้เรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีความพยายามที่จะทำงานให้สำเร็จ และเชื่อว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นสิ่งกระตุ้นหรือแรงผลักดันที่ทำให้ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ได้สำเร็จ (จุฑามาศ ทองเจียว และธัญญ์รัศม์ ชิดไธสง, 2561) อีกทั้งนักเรียนในระดับประถมศึกษา เป็นวัยที่เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ มีความอยากรู้อยากเห็น ชอบสำรวจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ช่างซัก ช่างถาม เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ไม่ชอบอยู่นิ่ง ชอบมีกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การเล่นเกม เด็กเรียนรู้การเล่น เกม การเล่นถือเป็นกิจกรรมตามธรรมชาติของเด็กที่ทำให้เด็กมีความสุขสนุกสนานและเกิดการเรียนรู้ และด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ทำให้โรงเรียนต้องปรับวิธีการเรียนการสอนโดยจัดการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ ซึ่งจากการประเมินการเรียนระบบเรียนออนไลน์ พบว่า นักเรียนบางส่วนยังต้องปรับพื้นฐานด้านการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งนักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน เช่น ในด้านความสามารถทำให้ความรู้พื้นฐานและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จึงมีความแตกต่างกัน ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (The 5 E's of Inquiry-Based Learning) จึงเป็นตัวเลือกหนึ่งในการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ที่จะช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยมีกระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้ที่สำคัญ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจและค้นหา ขั้นที่ 3 ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป ขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้ และขั้นที่ 5 ขั้นประเมิน (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2561) และจากการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้เกมเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น มีความสนใจ และเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับ ปรีศนา มัชฌิมา (2565) กล่าวว่า การสอนโดยใช้เกมเป็นฐาน เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วม และส่งเสริมแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีพื้นฐานมาจากแนวคิดที่ว่าเกมมีความสุขและ

กระตุ้นการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สามารถใช้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และการพัฒนาทักษะได้ในหลากหลายวิชา โดยเกมเหล่านี้มีหลายรูปแบบตั้งแต่ Board Game ไปจนถึง Digital Game ซึ่งนักวิจัยได้มีปรับเปลี่ยนรูปแบบเกมให้เท่าทันกับยุคสมัย และสอดคล้องเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ลงไปในเกม และจากการวิจัยของ กุลธิดา ชูเสน และกาญจนา ธนนพคุณ (2560) พบว่า การเรียนการสอนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการใช้เกมเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา เปรมปรีดา (2558) พบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมและการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5Es) ประกอบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม เนื่องจากโรงเรียนบ้านลำมะโกรก เป็นโรงเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ โรงเรียนบ้านลำมะโกรก รับนโยบายของหลักสูตรแกนกลางมาปฏิบัติ โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้ทักษะกระบวนการทางด้านวิทยาศาสตร์ ซึ่งในรายวิชาวิทยาศาสตร์นั้นจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการทางด้านความคิด โดยการจัดการเรียนรู้แบบผ่านการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เกม จะช่วยให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ จากการจัดการเรียนรู้แบบใช้เกม ในการวิเคราะห์ แสวงหาความรู้และจัดการองค์ความรู้ด้วยตนเอง ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการแก้ปัญหา สร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง ระบบสุริยะ ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม โรงเรียนบ้านลำมะโกรก อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบสุริยะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม
2. เพื่อศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบสุริยะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม อยู่ในระดับมาก
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม อยู่ในระดับมาก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง ระบบสุริยะ ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม เป็นลักษณะวิจัยกึ่งทดลอง (Pre - Experimental Research) โดยมีรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านลำนะโกรก อำเภอมือเืองฯ จังหวัดกำแพงเพชร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านลำนะโกรก อำเภอมือเืองฯ จังหวัดกำแพงเพชร ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 29 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เกม กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง ระบบสุริยะ จำนวน 5 แผน 5 ชั่วโมง ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้แบ่งกิจกรรมออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นสำรวจและค้นหา ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป ขั้นขยายความรู้ และขั้นประเมิน ซึ่งได้นำเกมมาใช้ฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในขั้นสำรวจและค้นหาให้เหมาะสมกับเนื้อหา โดยพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ 6 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการสังเกต 2) ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล 3) ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล 4) ทักษะการตั้งสมมติฐาน 5) ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร และ 6) ทักษะการทดลอง หลังจากการจัดการเรียนรู้จะมีการทำแบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ 2) แบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจ โดยมีรายละเอียดของเครื่องมือแต่ละชนิดดังนี้

2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบสุริยะ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ เพื่อใช้ทดสอบก่อนและหลังเรียน โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

- 1) ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) สารการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง ระบบสุริยะ
- 2) ศึกษาโครงสร้างหลักสูตร ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา และโครงสร้างของรายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศึกษาผลการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566
- 3) ศึกษาทฤษฎี หลักการ และวิธีสร้างเครื่องมือวัดผลทางการศึกษาจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบ คู่มือครู คู่มือในการประเมินผล
- 4) ดำเนินการวิเคราะห์ตารางเนื้อหา สารการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดให้ครบทุกเนื้อหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ระบบสุริยะ
- 5) สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบสุริยะ ที่ใช้ในการทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ จำนวน 1 ฉบับ ที่ครอบคลุมเนื้อหา
- 6) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ที่ปรับปรุงแล้ว เรื่อง ระบบสุริยะ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน แล้วตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ซึ่งแบบทดสอบมีค่าดัชนีความสอดคล้องความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา อยู่ระหว่าง 0.67-1.00
- 7) ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) คือ การตรวจสอบวัดค่าความเชื่อมั่นที่คงที่ ซึ่งผู้วิจัยใช้เกณฑ์แบบทดสอบที่ได้ค่าความเชื่อมั่นมีค่าตั้งแต่ 0.75 ขึ้นไป เพื่อให้ได้ข้อสอบ ที่มีมาตรฐานจำนวน 30 ข้อ โดยหาค่าความเชื่อโดยใช้วิธีของ Kuder - Richardson จากสูตร KR-20 ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.911
- 8) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อาชีววิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบสุริยะ ที่ผ่านเกณฑ์คุณภาพความเที่ยงตรงไปทดสอบผลการจัดการเรียนรู้ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 29 คน โรงเรียนบ้านลำมะโกรก นำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.2 แบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แบบ Rating Scale ซึ่งแบ่งการประเมินเป็น 6 ทักษะ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

- 1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
- 2) สร้างแบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความถูกต้อง โดยการนำแบบประเมินไปหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00
- 3) นำแบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ เพื่อความสมบูรณ์ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จากนั้นเขียนข้อคำถามตามนิยามของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สร้างเกณฑ์การประเมิน 5 ขั้นตอน พร้อมทั้งกำหนดเกณฑ์การประเมินแบบระดับคุณภาพ (Rubric scoring) โดยมีระดับการให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีพฤติกรรมที่แสดงออกอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีพฤติกรรมที่แสดงออกอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีพฤติกรรมที่แสดงออกอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีพฤติกรรมที่แสดงออกอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีพฤติกรรมที่แสดงออกอยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

- 4.50 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด
- 3.50 – 4.49 หมายถึง มาก
- 2.50 – 3.49 หมายถึง ปานกลาง
- 1.50 – 2.49 หมายถึง น้อย
- 1.00 – 1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ย ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.00 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก
- คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย
- คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 วิธีการดำเนินการทดลองมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย จากสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัย เสนอผู้อำนวยการโรงเรียน บ้านล้ามะโกรก เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 29 คน
2. ผู้วิจัยอธิบายและชี้แจงแผนการจัดการเรียนรู้ และทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย แล้วดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
3. ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังเรียน เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 29 คน
4. ผู้วิจัยดำเนินการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม เรื่อง ระบบสุริยะ โดยใช้แบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นรายบุคคล
5. ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกม โดยใช้สถิติพื้นฐานและสถิติทดสอบค่าที่ one sample t – test
2. วิเคราะห์ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
4. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เกม ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบสุริยะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบสุริยะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านลำมะโกรก ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 29 คน ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบสุริยะ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกัน จำนวน 30 ข้อ และนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบทั้งสองครั้งมาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง ระบบสุริยะ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม

กลุ่มตัวอย่าง	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t-test	Sig.
ก่อนเรียน	29	30	11.14	2.63	17.18	.000
หลังเรียน	29	30	22.79	3.65		

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบสุริยะ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีคะแนนหลังเรียน ($\bar{X}$ = 22.79, S.D. = 3.65) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 11.14, S.D. = 2.63) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบสุริยะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านลำมะโกรก หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม จำนวน 6 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการสังเกต 2) ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล 3) ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล 4) ทักษะการตั้งสมมติฐาน 5) ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร 6) ทักษะการทดลอง ซึ่งจะ

ประเมินเป็นรายบุคคลหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม ผลการศึกษาข้อมูลมีรายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
1. ทักษะการสังเกต	3.28	0.45	ปานกลาง	6
2. ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล	3.55	0.51	มาก	4
2.1 แหล่งข้อมูลที่น่าสนใจ				
2.2 การจัดกระทำข้อมูล				
2.3 การนำเสนอข้อมูล				
3. ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล	3.86	0.79	มาก	1
3.1 การอธิบาย				
3.2 การลงความเห็น				
4. ทักษะการตั้งสมมติฐาน	3.76	0.74	มาก	2
5. ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร	3.52	0.57	มาก	5
6. ทักษะการทดลอง	3.62	0.62	มาก	3
6.1 ความสามารถในการออกแบบ				
6.2 การบันทึกผล				
6.3 การแปลความหมายข้อมูล				
โดยภาพรวม	3.60	0.20	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทั้ง 6 ทักษะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.20) ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 เมื่อพิจารณารายทักษะเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ลำดับที่ 1 ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.79) อยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 2 คือ ทักษะการตั้งสมมติฐาน ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.74) อยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 3 คือ ทักษะการทดลอง ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.62) อยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 4 คือ ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.51) อยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 5 คือ ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.57) อยู่ในระดับมาก และลำดับสุดท้าย คือ ทักษะการสังเกต ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.45) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม

ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านลำนะโกรก ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม โดยมีการประเมินทั้งหมด 10 รายการ มีรายละเอียดแสดงไว้ในดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน เรื่อง ระบบสุริยะ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม

หัวข้อประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. การสอนมีความน่าสนใจ	2.72	0.59	มาก
2. การใช้ภาษาที่เหมาะสมและชัดเจน	2.62	0.56	มาก
3. วิธีการสอนเหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน	2.66	0.61	มาก
4. เอกสารประกอบการเรียนการสอนเหมาะสม	2.69	0.54	มาก
5. มีการใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอน	2.97	0.82	มาก
6. นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน	2.86	0.88	มาก
7. นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	3.24	0.83	มาก
8. นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมไปตามลำดับขั้นตอน	2.90	0.86	มาก
9. เวลาที่ใช้ในการเรียนเหมาะสม	2.62	0.68	มาก
10. หลังจากศึกษาจบบทเรียนแล้วผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ	3.00	0.80	มาก
โดยภาพรวม	2.80	0.20	มาก

จากตารางที่ 3 ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกม มีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.80$, $S.D. = 0.20$) ซึ่งตรงกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความพึงพอใจสูงสุดในระดับมาก ($\bar{X} = 3.24$, $S.D. = 0.83$) หลังจากศึกษาจบบทเรียนแล้วผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ ($\bar{X} = 3.00$ และ $S.D. = 0.80$) มีการใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.97$, $S.D. = 0.82$) นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมไปตามลำดับขั้นตอน ($\bar{X} = 2.90$ และ $S.D. = 0.86$) นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน ($\bar{X} = 2.86$, $S.D. = 0.88$) การสอนมีความน่าสนใจ ($\bar{X} = 2.72$, $S.D. = 0.59$) เอกสารประกอบการเรียนการสอนเหมาะสม ($\bar{X} = 2.69$ และ $S.D. = 0.61$) วิธีการ

สอนเหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน ($\bar{X} = 2.66$, S.D. = 0.61) การใช้ภาษาที่เหมาะสมและชัดเจน ($\bar{X} = 2.62$, S.D. = 0.56) และเวลาที่ใช้ในการเรียนเหมาะสม ($\bar{X} = 2.62$, S.D. = 0.68) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง ระบบสุริยะ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบสุริยะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม หลังเรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนจะต้องแสวงหาหรือค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง เพื่อเพิ่มประสบการณ์ในการเรียนรู้ของตน และให้ผู้เรียนได้ตั้งคำถามกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่พบ นักเรียนมีทักษะในการคิดการใช้เหตุผลการตัดสินใจ เพื่อการนำมาแก้ไขปัญหาที่อาจกำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต ทำให้นักเรียนรู้จักการสังเกตและตั้งคำถามกับสิ่งที่สนใจ แล้วทำการค้นหาคำตอบด้วยวิธีการที่เป็นระบบ (Kahn & O'Rourke, 2004; เบญจวรรณ พิพทาร์ต, 2553; ยุพร ดวงศรี และบุญสม ทับสาย, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬาลักษณ์ สนเกื้อกุล และเมษา นวลศรี (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง ระบบสุริยะ ผ่านการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการใช้เกม เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการใช้เกม เรื่อง ระบบสุริยะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัย พบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการใช้เกม เรื่อง ระบบสุริยะ หลังสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งจากการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน พบว่า ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.79) อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม มีกิจกรรมที่สร้างแรงจูงใจ ทำให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ได้ฝึกคิด ค้นพบความจริงต่าง ๆ โดยการลงมือปฏิบัติเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลที่ได้อภิปรายและลงความเห็นจากข้อมูล ช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขมมณี (2560) กล่าวว่า เกมช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูง ผู้เรียนได้ความสนุกสนาน และเกิดการเรียนรู้จากการเล่น โดยการเห็นประจักษ์แจ้งด้วยตนเอง ทำให้การเรียนรู้มีความหมาย และอยู่คงทน และทำนองเดียวกันกับงานวิจัยของ นิภา ตรีแจ่มจันทร์ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนวัดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม จำนวน 31 คน

พบว่า ผลการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านลำมะโกรก อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ที่ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกม เรื่อง ระบบสุริยะ พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้สอนทำความเข้าใจและมีความเป็นกันเอง ผู้สอนกระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดด้วยตนเอง พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก นักเรียนได้เขียนแสดงความคิดเห็นหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมอย่างให้จัดกิจกรรมแบบนี้อีก และน่าจะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในเรื่องอื่น ๆ ด้วย เพราะนักเรียนได้ใช้ความคิดได้ ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับเพื่อนทำให้เวลาเรียนเกิดความสุขสนุกสนาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยมีการศึกษาข้อมูลมีการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีขั้นตอน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีและมีความสุขในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ นางนุช บริเอก (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม ผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม ผู้สอนควรวางแผนในการจัดการเรียนรู้ จัดสถานการณ์หรือกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้อย่างมีหลักการ และเหตุผลขยายความคิดของตนเองได้อย่างกว้างขวาง สามารถวางแผนและกำหนดวิธีการค้นหาความรู้ โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และกระบวนการทางความคิดได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องรับฟังการบรรยายเพียงผู้เดียว

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้เกมไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยปรับใช้กับเนื้อหาในเรื่องอื่นก็ได้เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานให้แก่ นักเรียนในการนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการเรียนวิทยาศาสตร์ขั้นสูงต่อไป
2. ควรให้นักเรียนได้ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อที่จะได้เกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูควรเสริมแรงทางบวกในการสอนทุกครั้ง เช่น คำชมเชย เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงความสามารถได้อย่างเต็มที่และควรใส่ใจกับนักเรียนทุกคนให้มากขึ้น
3. ควรมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เกมรูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ในรายวิชาอื่น ๆ ด้วย
4. ควรส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เช่น ทักษะสังเกต และทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร เนื่องจากทักษะดังกล่าวยังมีผลคะแนนต่ำ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กุลธิดา ชูเสน และกาญจนา ธนพคุณ. (2560). **การใช้เกมเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เรื่อง พฤติกรรมบางประการของสัตว์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาวิชาการการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 17. 21 กรกฎาคม 2560. ศูนย์วัฒนธรรมภาคเหนือตอนล่างวังจันทน์ริเวอร์วิวมหาวิทยาลัยราชภัฏพิจิตรสงครามจังหวัดพิษณุโลก.
- จงจิต แก้วพา. (2564). **วิจัยในชั้นเรียน**, สืบค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2566. จาก. http://www.science2.cmru.ac.th/sciblog_v2/blfile/21_s271017161259.doc.
- จุฑามาศ ทองเจียว และธัญญ์รัศม์ ชิตไธสง. (2561). **ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครราชสีมา**. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา, 12 (3), 1-12.
- จุฬาลักษณ์ สนเกื้อกุล และเมษา นวลศรี. (2565). **การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องระบบสุริยะ ผ่านการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการใช้เกม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2561). **นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. นนทบุรี : พี บาลานซ์ดีไซด์แอนด์ปริ้นตัง.
- ทิตนา แหมมณี. (2560). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. (พิมพ์ ครั้งที่ 21). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงนุช บริเอก. (2565). **การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม**. วิทยานิพนธ์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นิภา ตรีแจ่มจันทร์. (2562). **การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เบญจวรรณ พิพิฑารต์. (2553). **รูปแบบการสอนโดยใช้ Enquiry-Based Learning ในเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพการพยาบาล**. วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข, 25 (2), 116-129.
- ปริศนา มัชฌิมา. (2565). **การสอนแบบออนไลน์กับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน**. วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา, 34(123), 13-15.

- พิมพันธ์ เดชะคุปต์. (2545). **การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป.
- วิทย์ วิศทเวทย์. (2547). **ปรัชญาทั่วไป**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ยุวพร ดวงศรี และบุญสม ทับสาย. (2561). การเรียนรู้แบบสืบเสาะ: กระบวนการเรียนรู้เพื่อปฏิรูปชั้นเรียน. **วารสารสังคมศาสตร์วิจัย**, 9(2), 371-382.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- อัจฉรา เปรมปรีดา. (2558). **ผลของการใช้เกมและการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5Es) ประกอบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติด้านพหุวัฒนธรรมเรื่องระบบร่างกายมนุษย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.**
- Kahn, P. & O'Rourke, K. (2006). **Guide to curriculum design: Enquiry-based learning**. Manchester: University of Manchester.

การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้แบบฝึกทักษะ

THE DEVELOPMENT OF BASIC READING AND WRITING SKILLS IN THAI AMONG
GRADE 2 STUDENTS AT BAN HUAI NAM KHAO SCHOOL, KHAO KHO DISTRICT,
PHETCHABUN PROVINCE THROUGH THE USE OF SKILL-BASED EXERCISES

ลักศณาพร แซ่หว่า¹

Laksanaporn Saewa¹

มนตรี หลินภู²

Montree Linphoo²

Received: September 7, 2024

Revised: April 3, 2025

Accepted: April 25, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ก่อนเรียนและหลังเรียนการใช้แบบฝึกทักษะและ 3) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 21 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะด้านการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทย จำนวน 15 แผน ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67 2) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทยซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.923 และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบทีที่ไม่อิสระต่อกัน

¹ นักศึกษาโปรแกรมวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Elementary Education Student, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University, Thailand.

² อาจารย์ ดร. โปรแกรมวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Elementary Education Ph.D. Lecturer, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University, Thailand.

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว จำนวน 15 แผน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.03 / 80.48
- 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว ภายหลังใช้แบบฝึกทักษะสูงกว่าก่อนใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- 3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว มีความพึงพอใจต่อการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: แบบฝึกทักษะภาษาไทย, การอ่าน, การเขียน, ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) create and find out the effectiveness of exercises to practice reading and writing basic words in the Thai language for grade 2nd students at Ban Huai Nam Khao School, Khao Kho District, Phetchabun Province in order to have efficiency according to the standard criteria 80/80 2) compare the academic achievement in reading and writing basic words in the Thai language of Grade 2nd students at Ban Huai Nam Khao School, Khao Kho District, Phetchabun Province, before class and after class using skills practice and, 3) study the satisfaction with the exercises for reading and writing basic words in the Thai language of Grade 2nd students at Ban Huai Nam Khao School, Khao Kho District, Phetchabun Province. It is quasi-experimental research. The sample group consisted of 21 students in the 2nd grade of Ban Huai Nam Khao School, Khao Kho District, Phetchabun Province, 2nd semester in academic year 2023, obtained through purposive selection. The research tools consisted of 1) a learning management plan using 15 exercises for reading and writing basic words in the Thai language which was Index of item objective congruence (IOC) at 0.67 and, 2) an achievement test for reading and writing basic words in Thai language, which was totally reliability at 0.923, and 3) satisfaction assessment form which was Index of item objective congruence (IOC) at 0.67. Statistics used included mean, standard deviation, and dependent sample t-test.

The research results found that

- 1) Effectiveness of the 15 basic reading and writing exercises in Thai language for grade 2nd students at Ban Huai Nam Khao School had efficiency at 81.03 / 80.48
- 2) Achievement in reading and writing basic words in the Thai language of grade 2nd students at Ban Huai Nam Khao School after using skill exercises was significantly higher than before using skill exercises at the .01 level.

3) 2nd grade primary school students at Ban Huai Nam Khao School satisfied with the use of basic reading and writing skills exercises in the Thai language. Overall, it was at the highest level

Keywords: Thai Language Skill Exercise, Reading, Writing, 2nd Grade Primary School Students

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน นอกจากนี้ ยังเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสพการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์วิจารณ์และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) ภาษาไทยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนในทุกระดับชั้นโดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ผู้เรียนมีเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารและการดำเนินชีวิตประจำวัน

วิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่ต้องฝึกฝนเพื่อให้เกิดความชำนาญโดยเฉพาะทักษะการอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นและมีความสำคัญ เพราะนักเรียนจะต้องใช้การอ่านเพื่อการเรียนรู้ในทุกสิ่งทุกอย่าง แม้ในการดำเนินชีวิตประจำวันก็ยังคงเกี่ยวข้องอยู่ตลอดเวลา นักเรียนที่ไม่ประสบผลสำเร็จด้านการเรียนส่วนหนึ่งเนื่องมาจากสาเหตุของการอ่านและการเขียนแทบทั้งสิ้น การอ่านไม่ออกยังส่งผลทำให้เขียนไม่ได้และไม่สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอ่านและการเขียนไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง การอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ยังส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ในรายวิชาอื่น ๆ อีกด้วย เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ด้วยตัวเอง ขณะที่การเขียนมีความสำคัญในฐานะเป็นเครื่องมือถ่ายทอดความรู้ ความคิดความรู้สึกต่าง ๆ แสดงภูมิปัญญาของมนุษย์ออกมาเป็นตัวหนังสือให้ผู้อ่านเข้าใจตามที่ตนต้องการ (พิมลพร พงษ์ประเสริฐ, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับ มานาจ ซาดิกู แคนด์ โลเรนา (Manaj Sadiku Cand Lorena, 2015) ที่กล่าวว่า ผู้ที่มีทักษะการเขียนดีแสดงถึงชัยชนะในการแสดงออกของตัวเองเกี่ยวกับระดับสติปัญญา

จากการลงพื้นที่สำรวจโรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาวใน ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่เป็นโรงเรียนปลายทางของนักศึกษา (ผู้วิจัย) โครงการทุนครูรักถิ่น คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เมื่อปีการศึกษา 2566 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์มีปัญหาด้านการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ เนื่องจากขาดการฝึกฝน ครูผู้สอนขาดนวัตกรรมและวิธีการสอนที่เหมาะสมด้านทักษะทางภาษา ตลอดจนปัญหาด้านการขาดสมาธิของนักเรียนที่พบว่าเด็กที่มีสมาธิสั้นเทียมมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปีการศึกษา และจากการสำรวจปัญหากับครูผู้สอนในโรงเรียนยังพบอีกว่า ไม่มีครูที่สำเร็จการศึกษาด้านการสอนวิชาภาษาไทย โรงเรียนมีครูไม่ครบทุกระดับชั้น ครูที่ไม่ใช่เอกวิชาภาษาไทยแต่ต้องไปสอนวิชาภาษาไทยส่งผลต่อปัญหาของนักเรียนคือสับสนไม่ได้ ผันวรรณยุกต์ผิด พยัญชนะบางตัวออกเสียงไม่ได้ บางคนอ่านได้แต่เขียนไม่ได้เพราะจำสระไม่ถูกต้อง เวลาอ่านมักจะใช้

วิธีการเดาเป็นส่วนมาก นักเรียนบางคนมีพัฒนาการช้ากว่าเพื่อนในรุ่นเดียวกัน รวมทั้งสิ่งแวดล้อมที่บ้าน และโรงเรียนที่ไม่มีสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทย ผู้วิจัยในฐานะนักศึกษาฝึกสอนที่รับผิดชอบสอนรายวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จึงได้พัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านและการเขียนของนักเรียน

แบบฝึกทักษะเป็นสื่อหรือนวัตกรรมที่จำเป็นอย่างหนึ่งที่จะทำให้การเรียนรู้การสอนบรรลุผล อีกทั้งยังสามารถช่วยในการฝึกทักษะได้ดีทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนมากขึ้น ผู้เรียนสามารถฝึกฝน ทบทวนบทเรียนด้วยตนเองก่อให้เกิดความเข้าใจที่คงทน เกิดความสนุกสนาน ขณะเดียวกันก็ทราบ ความก้าวหน้าของตนเองอีกด้วย (อนุรักษ์ เริงรัต, 2557) และจากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมายังแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อนำแบบฝึกทักษะมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังงานวิจัยของ รัตนา อินธิแสน (2566), สุนันทา แก้วเก็บคำ, บัญชา ธรรมบุตร และมาโนช นันทพรหม (2567), ปาลิตา อธิธา (2565) เป็นต้น

จากเหตุผลเบื้องต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะจัดการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะเพื่อ พัฒนาการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้าน ห้วยน้ำขาว ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยคาดหวังผลว่าการนำแบบฝึกทักษะที่ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปใช้ในการจัดการเรียนรู้จะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและ การเขียนในรายวิชาภาษาไทยสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานใน ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ก่อนเรียนและหลังเรียนการใช้แบบฝึกทักษะ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 จำนวน 21 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพ รายละเอียดดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 15 แผน รวมระยะเวลา 30 ชั่วโมง (ไม่นับเวลาที่ใช้ในการทดสอบก่อนเรียน และทดสอบหลังเรียน) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) ชี้นำ 2) ชื่นสอนและ 3) ชื่นสรุป มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566) แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ หลักการและแนวทางในการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ วิธีวัดและประเมินผล รวมถึงแนวทางการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านและการเขียน

1.2 ร่างแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยครั้งนี้ จำนวน 15 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 30 ชั่วโมง จากนั้นนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ

1.3 นำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับแก้แล้วต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา (Content Validity) จากนั้นนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งได้ค่าตั้งแต่ 0.67 – 1.00 และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผน (แผนที่ 1, 5, 12) ที่ได้พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง (นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 จำนวน 10 คน) เพื่อตรวจสอบความบกพร่อง เช่น ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรม การวัดและประเมินผล เป็นต้น

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ในข้อ 1.4 มาปรับแก้และเทียบกับแผนอื่น ๆ ที่สร้างขึ้นเพื่อปรับปรุงให้มีคุณภาพทั้งด้านวิธีการ กระบวนการ กิจกรรม การวัดและประเมินผล จากนั้นนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมวิจัยครั้งนี้

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทย ตัวชี้วัดและแนวทางการวัดและประเมินผลในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2566)

2.2 ร่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทยให้เหมาะสมกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นข้อสอบแบบอิงเกณฑ์ ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ จากนั้นนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมเบื้องต้น

2.3 นำเสนอแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทยต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น จากนั้นนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งได้ค่าเท่ากับ 0.67 – 1.00 ในแต่ละข้อคำถามและปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.4 นำแบบทดสอบที่ผ่านผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง (นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 18 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 15 คน โรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2) จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (r) ค่าความยาก (p) และค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ซึ่งพบว่า มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.23-0.83 ค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.25-0.68 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.923

3. แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อแบบฝึกทักษะ ด้านการอ่านและการเขียนคำพื้นฐาน ในภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20 ข้อ ที่แสดงถึงเจตคติของนักเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด (5 คะแนน) มาก (4 คะแนน) ปานกลาง (3 คะแนน) น้อย (2 คะแนน) และน้อยที่สุด (1 คะแนน) มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

3.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติด้านความพึงพอใจ แนวทางการสร้างและการประเมินผล

3.2 ร่างแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 15 แผน จำนวน 20 ข้อ จากนั้นนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับแก้เบื้องต้นเพื่อให้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

3.3 นำเสนอแบบประเมินความพึงพอใจต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับประเด็นที่ต้องการวัด

3.4 นำแบบประเมินความพึงพอใจฉบับดังกล่าวมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งพบว่าแต่ละข้อคำถามมีค่าตั้งแต่ 0.67 -1.00 และมีการปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.5 นำแบบประเมินไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมวิจัยในครั้งนี้ภายหลังการเข้าร่วมใช้แผนการจัดการเรียนรู้เสร็จสิ้นทั้งจำนวน 15 แผน จากนั้นนำมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อสรุปผล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Research) ใช้แผนการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดียววัดก่อนและวัดหลังการจัดการเรียนรู้ (One Group Pre-test Post-test Design) มีขั้นตอนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยเข้าชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างในชั้นเรียน จากนั้นให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียนคำพื้นฐาน ในภาษาไทยและเก็บไว้เป็นค่าคะแนนก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pre-test)

2. ดำเนินการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นแบบฝึกทักษะทางด้านการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทย จำนวน 15 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง 3 แผนต่อสัปดาห์ รวมเป็นระยะเวลา 30 ชั่วโมง 5 สัปดาห์

3. ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดิมอีกครั้งหลังเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้และเก็บไว้เป็นค่าคะแนนหลังเรียน (Post-test) อีกทั้ง ให้นักเรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

4. นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทยที่วัดก่อนและวัดหลังการจัดการเรียนรู้วิเคราะห์ผลเพื่อหาความแตกต่างด้วยสถิติการทดสอบค่าที่ไม่อิสระต่อกัน (Dependent Sample t-test) ส่วนแบบประเมินความพึงพอใจนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นดำเนินการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเรียงตามวัตถุประสงค์การวิจัยแต่ละข้อ ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลปรากฏดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างเข้าร่วมใช้และภายหลังเข้าร่วมใช้ (E_1 / E_2) ($N=21$)

ทดสอบ ระหว่าง เรียน	คะแนนระหว่างเรียน (E_1)			คะแนนหลังเรียน (E_2)			ประสิทธิภาพ E_1/E_2
	คะแนน เต็ม	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ร้อยละ	คะแนน เต็ม	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ร้อยละ	
ทดสอบ 1	10	8.10	80.95	10	8.05	80.48	81.03 / 80.48
ทดสอบ 2	10	7.38	73.81				
ทดสอบ 3	10	7.81	78.10				
ทดสอบ 4	10	8.10	80.95				
ทดสอบ 5	10	8.10	80.95				
ทดสอบ 6	10	9.14	91.43				
รวม	60	48.62	81.03				

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว จำนวน 21 คน ระหว่างใช้และภายหลังการใช้ (E_1 / E_2) มีประสิทธิภาพ 81.03 / 80.48 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

2. วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ก่อนเรียนและหลังเรียนเข้าร่วมใช้แบบฝึกทักษะ ผลปรากฏดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (N=21)

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
ก่อนเรียน	21	3.48	0.87	21.41*	0.000
หลังเรียน	21	8.05	0.86		

* ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ค่าวิกฤตของ t ที่ระดับ .01, df 20 เท่ากับ 2.845)

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 และทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.05 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนพบว่า คะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. วิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ภายหลังเรียนเข้าร่วมโดยใช้แบบฝึกทักษะ ผลปรากฏดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงระดับความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะด้านการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (N=21)

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ครูชี้แจงกิจกรรมการอ่านการเขียนโดยใช้ชุดแบบฝึกทักษะโดยใช้คำพื้นฐานให้นักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจน	4.90	0.30	มากที่สุด
2	ครูจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนโดยความสามารถและเพศชายหรือหญิงอย่างเหมาะสม	4.90	0.30	มากที่สุด
3	ครูให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลนักเรียนในการเรียนรู้อย่างทั่วถึง	4.95	0.22	มากที่สุด
4	ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้	4.95	0.22	มากที่สุด
5	ครูให้การเสริมแรงโดยการให้รางวัลแก่กลุ่มที่ทำกิจกรรมสำเร็จสูงสุด	4.90	0.30	มากที่สุด
6	ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน	4.76	0.44	มากที่สุด
7	เนื้อหา ภาษา รูปแบบตรงกับความสนใจ และความต้องการของนักเรียน	4.95	0.22	มากที่สุด
8	เนื้อหาเรียงลำดับจากง่ายไปสู่ยาก	4.95	0.22	มากที่สุด
9	การจัดเนื้อหาเหมาะสมกับเวลาเรียน	4.86	0.36	มากที่สุด

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
10	นักเรียนใช้สื่อสารการเรียนรู้ต่าง ๆ ร่วมกัน	4.90	0.30	มากที่สุด
11	นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	4.90	0.30	มากที่สุด
12	นักเรียนได้ฝึกแก้ไขปัญหา	4.86	0.36	มากที่สุด
13	นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	4.86	0.36	มากที่สุด
14	นักเรียนได้ฝึกความกล้าแสดงออก	4.95	0.22	มากที่สุด
15	ผู้เรียนปฏิบัติตามกิจกรรมเป็นไปตามลำดับขั้นตอน	4.90	0.30	มากที่สุด
16	มีการประเมินผลการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคลและของกลุ่ม	4.90	0.30	มากที่สุด
17	มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้	4.95	0.22	มากที่สุด
18	มีการประเมินพฤติกรรมการกล้าแสดงออกของนักเรียน	4.81	0.40	มากที่สุด
19	ผู้เรียนทราบผลการเรียนรู้ของตนเองและของเพื่อน	4.95	0.22	มากที่สุด
20	การประเมินผลครอบคลุมเนื้อหาที่เรียน	4.90	0.30	มากที่สุด
รวม		4.90	0.28	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.28) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.95$, S.D. = 0.22) ได้แก่ ด้านครูให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลนักเรียนในการเรียนรู้อย่างทั่วถึง ด้านครูส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ด้านเนื้อหา ภาษา รูปแบบตรงกับความสนใจและความต้องการของนักเรียน ด้านเนื้อหาเรียงลำดับจากง่ายไปสู่ยาก ด้านนักเรียนได้ฝึกความกล้าแสดงออก ด้านมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้และด้านผู้เรียนทราบผลการเรียนรู้ของตนเองและของเพื่อนซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.44) ได้แก่ ด้านความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

จากการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แบบฝึกทักษะ สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 15 แผน มีค่าประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว ระหว่างใช้และภายหลังการใช้ (E_1 / E_2) มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.03 / 80.48 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว หลังเรียนที่ใช้แบบฝึกทักษะสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.90, S.D. = 0.28)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แบบฝึกทักษะ อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.03 / 80.48 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80 / 80 ที่ตั้งไว้ เนื่องจากแบบฝึกทักษะดังกล่าวผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องก่อนที่จะออกแบบและยังคำนึงถึงช่วงวัยของนักเรียนตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการ อีกทั้ง ครอบคลุมถึงบริบทเชิงพื้นที่ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เผ่าม้งที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง (Second Language) มีการลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยากและให้นักเรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งช่วยให้นักเรียนจดจำและเข้าใจวิธีการอ่านและเขียนได้ดีขึ้น นอกจากนี้ แต่ละแผนการเรียนรู้ยังใช้เวลาเพิ่มขึ้น (2 ชั่วโมงต่อแผน) ทำให้ดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึงขณะดำเนินการเรียนการสอน สอดคล้องกับ พรพิมล ชูสอน และ ศิรารรรณ งามดี (2563) ที่พัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานภาษาไทยโดยใช้แบบฝึกทักษะการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่าแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ภาษาไทยที่นำมาใช้พัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำพื้นฐาน จำนวน 10 แบบฝึก มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.02 / 87.13 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80 / 80 ที่ตั้งไว้ และยังสอดคล้องกับ ปาลิตา อธิธา (2565) ที่สร้างแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านมูเซอ จังหวัดตาก จำนวน 8 มาตรา ซึ่งพบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 93.34 / 89 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้เช่นเดียวกัน

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว โดยใช้แบบฝึกทักษะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ฝึกอ่านและเขียนเป็นขั้นตอนโดยมีผู้วิจัยในฐานะผู้สอนเป็นผู้กำกับติดตามการฝึกแต่ละขณะ ผู้เรียนสามารถติดตามความก้าวหน้าของตัวเองได้ ฝึกอ่านและเขียนซ้ำ ๆ ได้เพราะภาษาไทยจะต้องฝึกอย่างสม่ำเสมอจึงจะเกิดความชำนาญ อีกทั้ง แบบฝึกทักษะยังมีรูปภาพตัวอย่างประกอบทำให้น่าสนใจและผู้เรียนเกิดความเพลิดเพลิน สนุกสนานส่งผลให้ทักษะการอ่านและเขียนของนักเรียนเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ สุนันทา แก้วเก็บคำ, บัญชา ธรรมบุตร และมาโนช นันทพรหม (2567) ที่พัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการอ่านและการเขียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับ พิชา พลมาตย์ และปพิชญา พรหมกันธา (2563) ที่พัฒนาผลสัมฤทธิ์ในการอ่านออกเสียง

โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านแจกลูกสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านออกเสียงหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับ วรณารณ์ พระเมเด (2562) ที่พัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย เพื่อแก้ปัญหการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดฝึกทักษะมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

3. ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐาน ในภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.28) เนื่องจากแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำพื้นฐานในภาษาไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นได้เรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและตื่นตัวตลอดเวลา ให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ (Child center) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามและมีการถามตอบกับผู้สอนอย่างเป็นกัลยาณมิตรซึ่งช่วยให้การปฏิบัติกิจกรรมมีความสนุกสนาน ตื่นเต้น ผู้เรียนมีความสุขขณะทำกิจกรรมด้วยตนเองและบรรยากาศเป็นกันเอง สอดคล้องกับ สุริย์ แซ่ท้าว, ยูพิน จันทรเรือง และเบญจมาภรณ์ สุริยาวงค์ (2564) ที่สร้างแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำที่สะกดด้วยแม่กด แม่กน แม่บ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ที่ใช้แบบฝึกทักษะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.59)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนควรศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้เข้าใจ ก่อนนำไปใช้เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามลำดับขั้นตอนอย่างเหมาะสมจะส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 เมื่อดำเนินกิจกรรมตามแบบฝึกทักษะเสร็จสิ้น ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มเพื่อสะท้อนผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจะทำให้การเรียนรู้มีความคงทนถาวรยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแบบฝึกทักษะในรายวิชาอื่น ๆ เพื่อพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา เช่น ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบการใช้แบบฝึกทักษะกับรูปแบบการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อพัฒนาการอ่านและการเขียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาหรือระดับอื่น ๆ เช่น การใช้ปัญหาเป็นฐาน การใช้โครงการเป็นฐาน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566)**. สืบค้นเมื่อ 06 กันยายน 2567. https://drive.google.com/file/d/1mKyU6tkVWL5b6vfwHNEzqkcqVxf_H-m/view?usp=sharing.

- ปาลิตา อธิธา. (2565). การสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนมาตราตัวสะกดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านมุขอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 5(1), 217-230.
- พิชา พลมาตย์ และปพิชญา พรหมกันธา. (2563). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในการอ่านออกเสียงโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านแจกลูกสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. *วารสารปัญญา*, 26(2), 21-30.
- พิมลพร พงษ์ประเสริฐ. (2563). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบของฮันเตอร์ร่วมกับแบบฝึกทักษะ. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- พรพิมล ชูสอน และศิริวรรณ ภูงามดี. (2563). การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำพื้นฐานภาษาไทยโดยใช้แบบฝึกทักษะการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. *Journal of Buddhist Education and Research: JBER*, 6(2), 61-72.
- รัตนา อินธิแสน. (2566). การพัฒนาการอ่านและการเขียนแบบแจกลูกสะกดคำโดยใช้แบบฝึกทักษะอ่านและการเขียนแบบแจกลูกสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านโคก กลางบ่อหลุม. สืบค้นเมื่อ 06 กันยายน 2567.
<http://innodev.moe.go.th/document/innovation-726.pdf>
- วรรณภรณ์ พระเมเด. (2562). การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยเพื่อแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*.
- สุนันทา แก้วเก็บคำ, บัญชา ธรรมบุตร และมานิช นันทพรม. (2567). การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนคำพื้นฐานภาษาไทยของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะการเรียนรู้ภาษาไทย. *วารสารสันตยาภิวัฒน์ วัดหนองนกด*, 2(3), 1-13.
- สุรีย์ แซ่ท้าว, ยุพิน จันทรเรือง และเบญจมาภรณ์ สุริยวงศ์. (2564). การสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำที่สะกดด้วยแม่กน แม่กด แม่กบโดยใช้เพลงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง โรงเรียนบ้านมนตรวิทยา. *พินเนศวร์สาร*, 17(1), 123-136.
- อนุรักษ เร่งรัด. (2557). การพัฒนาแบบฝึกทักษะวิชาคณิตศาสตร์เรื่องการประยุกต์ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- Manaj Sadiku Cand. Lorena. (2015). The Importance of Four Skills Reading, Speaking, Writing, Listening in a Lesson Hour. *European Journal of Language and Literature Studies*. 1(1), 29-31.

การศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ
 โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL
 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

A STUDY OF THE ABILITY TO SOLVE MATHEMATICAL PROBLEMS ON
 PERCENTAGE BY USING CONTEXT - BASED LEARNING MANAGEMENT
 WITH KWDL TECHNIQUES OF GRADE 5 STUDENTS

ธนะวัฒน์ เสี่ยงมศักดิ์¹, เกษสุตา บุรณพันธ์ศักดิ์², นฤมล ศักดิ์ปกรณกัน³,
 เขมิกา อารมณ⁴, อภิญญา ศักดิ์ผดุงกิจ⁵

Thanawat Sangiamsak¹, Ketsuda Buranaphansak², Narumon Sakpakornkan³,
 Khemeka Ar-rom⁴, Apinya Sakphadungkit⁵

Received: April 10, 2025

Revised: May 6, 2025

Accepted: May 9, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2) เปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ หลังการจัดการเรียนรู้แบบใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 รวมนักเรียนทั้งสิ้น 27 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น จำนวน 9 แผน 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานค่าเฉลี่ยของ 1 ประชากร

¹ นักศึกษาศาสาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Program in Mathematics student, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

² อาจารย์สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Program in Mathematics lecturer, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

³ อาจารย์สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Program in Mathematics lecturer, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

⁴ อาจารย์สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Program in Mathematics lecturer, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University

⁵ ครู, โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Teacher, Demonstration School of Buriram Rajabhat University, Buriram Rajabhat University

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 85.19 ของนักเรียนทั้งหมด มีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการทำความเข้าใจปัญหา ด้านวิเคราะห์ปัญหาและวางแผนแก้ปัญหา ด้านดำเนินการแก้ปัญหา และด้านการสรุปคำตอบ 2) ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ หลังการจัดการเรียนรู้แบบ ใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง ร้อยละ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบใช้บริบทเป็นฐาน, เทคนิค KWDL, ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) to examine the mathematical problem-solving ability of Grade 5 students on the topic of percentages. 2) to compare the mathematical problem-solving ability on the topic of percentages after using context-based learning combined with KWDL techniques against the 70% benchmark among Grade 5 students. and 3) Assess the students' satisfaction with this learning approach. The sample consisted of 27 Grade 5 students from the Demonstration School of Buriram Rajabhat University, Mueang District, Buriram Province, during the second semester of the 2024 academic year, selected through cluster random sampling The research instruments included: 1) Nine lesson plans developed for the study 2) a subjective test comprising five mathematical problem-solving questions on percentages. and 3) a 17-item questionnaire assessing student satisfaction with the context-based learning combined with the KWDL technique. Data were analyzed using percentage, arithmetic mean, standard deviation, and one-sample t-test.

The results of the study were as follows: 1) Twenty-Three students represent eighty-five point nineteen percent of all students possess the ability to solve mathematical problems in all four areas: understanding the problem, analyzing and planning solutions, executing the solution, and summarizing the answer; 2) the students' problem-solving abilities in percentages exceeded the 70 % benchmark, with a statistically significant difference at the 0.05 level; and 3) overall, the students' satisfaction with the context-based learning approach combined with the KWDL technique was at the highest level.

Keywords : Context – Based Learning Management, KWDL Technique, Ability to Solve Mathematical Ability Problem

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบมีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหา วางแผนตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 1) สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาที่มีความเหมาะสมกับโลกในศตวรรษที่ 21 จะต้องดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ทักษะ และประสบการณ์ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ รวมทั้งแนวทางในการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยต้องเริ่มต้นด้วยการพัฒนาครูเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเนื้อหาสาระที่จะสอน รวมทั้งวิธีการจัดการเรียนการสอน (กัญญกร เอี่ยมพญา, 2561 : 234 - 235) จากการรายงานผลการทดสอบการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Education Test : O - NET) เพื่อทดสอบความรู้และความคิดรวบยอด ทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566 พบว่า ผลการทดสอบของนักเรียนทั่วประเทศ วิชาคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 29.96 ซึ่งถ้าเทียบกับเกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ พบว่า อยู่ในระดับ ปานกลาง นอกจากนี้ ยังพบว่าคะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยานุกูล นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566 มีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 38.45 แต่เมื่อดูหน่วยย่อยในสาระที่ 1 จำนวนและพีชคณิต ในส่วนของการแสดงวิธีหาคำตอบของโจทย์ปัญหาเกี่ยวกับ ร้อยละ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 42.97 จะเห็นได้ว่าอยู่ในระดับ ปานกลาง (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. 2566) จากผลการทดสอบแสดงให้เห็นว่านักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยานุกูล ยังขาดทักษะในการแก้ปัญหา สะท้อนให้เห็นสภาพปัญหาของผู้เรียนที่มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาคณิตศาสตร์ไม่เพียงพอ จึงไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ โดยเฉพาะการแก้โจทย์ปัญหาเนื่องจากผู้เรียนไม่มีทักษะพื้นฐานในกระบวนการทางคณิตศาสตร์ และความเข้าใจในเนื้อหา โดยผู้เรียนไม่ตระหนักถึงคุณค่าของการนำคณิตศาสตร์ไปใช้ในชีวิตจริง ทำให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ เชื่อมโยง แก้ไขปัญหาได้ค่อนข้างน้อย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา หลักการ แนวคิดทฤษฎี เทคนิควิธีการสอนต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพ และพัฒนาทักษะการแก้ปัญหานักเรียนซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนเกิดความสามารถดำเนินการแก้ปัญหในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ และสามารถลงมือปฏิบัติจริง รู้จักบูรณาการความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบเทคนิค KWDL เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริม ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นให้ผู้เรียนได้อ่าน วิเคราะห์ และทำความเข้าใจโจทย์อย่างเป็นระบบ จนนำไปสู่การหาคำตอบและตรวจสอบความถูกต้องด้วยตนเองได้ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2558 : 409) ได้กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL เป็นการสอนที่ช่วยส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยการให้นักเรียนได้ช่วยเหลือกันในการเรียนรู้และหาคำตอบจากโจทย์ที่กำหนดให้ด้วยคำถาม 4 คำถามตามหลักของ KWDL

นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับนำมาใช้ในการสอนคณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน และทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ มีความสามารถในการคิด

เชิงวิเคราะห์และสังเคราะห์ และสรุปคำตอบได้อย่างถูกต้องตามหลักการทางคณิตศาสตร์ ซึ่งผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานในวิชาคณิตศาสตร์มีส่วนช่วยให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจและมีเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ Bennett, J. and Holman, J. (2002 : 165-184) กล่าวว่า การใช้บริบทที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียนบ่อย ๆ ทำให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญ เกิดแรงจูงใจและเจตคติที่ดีในการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในคณิตศาสตร์มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้แบบใช้บริบทเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิค KWDL เมื่อประยุกต์ใช้ร่วมกัน จะช่วยหล่อหลอมให้ผู้เรียนมีทักษะคิดวิเคราะห์ และประยุกต์ใช้คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

จากที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหอย่างเป็นระบบ โดยบริบทเป็นฐานจะมีการนำบริบท หรือสิ่งแวดล้อมรอบตัวนักเรียนมาสร้างเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ สร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน และทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังส่งเสริมให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ในการเรียนของนักเรียนให้มีความกระตือรือร้น และมีเจตคติที่ดี รู้จักการคิดวิเคราะห์ ช่วยให้นักเรียนสามารถแก้โจทย์ปัญหา เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบอย่างมีประสิทธิภาพ และถูกต้องมากยิ่งขึ้น

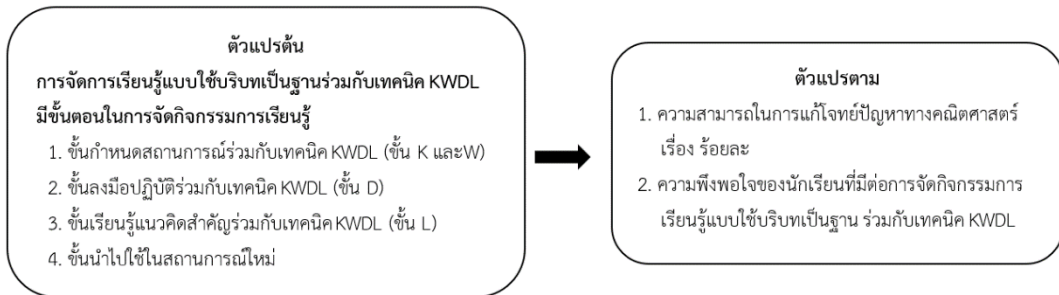
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ หลังการจัดการเรียนรู้แบบใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง ร้อยละ โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง ร้อยละ โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL อยู่ในระดับมากขึ้นไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 3 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งสิ้น 61 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งสิ้น 27 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL เรื่อง ร้อยละ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 9 แผน โดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 9 แผน มีความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 4.63 – 4.75 ถือว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด จากนั้นผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขตาม คำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้จริง
2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ เป็นข้อสอบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ โดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินค่า IOC ได้ค่า IOC 0.67 – 1.00 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่า แบบทดสอบดังกล่าวมีค่าความยากง่าย อยู่ระหว่าง 0.43 – 0.71 ค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.34 – 0.64 และค่าความเชื่อมั่นครอนบาค (Cronbach's Alpha) ของแบบทดสอบฉบับนี้เท่ากับ 0.873 ซึ่งถือว่าแบบทดสอบฉบับนี้สามารถใช้ได้จริง

3. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL 4 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านประโยชน์ที่นักเรียนได้รับ จำนวน 17 ข้อ โดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่าความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) ได้ค่า IOC 1.00 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์โรงเรียนในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. จัดการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ร้อยละ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 9 แผน
3. จัดการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เป็นข้อสอบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 1 ชั่วโมง
4. รวบรวมข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ร้อยละ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL เรื่อง ร้อยละ จำนวน 17 ข้อ
5. นำข้อมูลจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ไปวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล เพื่อสรุปผลการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนมาวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)
2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียน เรื่อง ร้อยละ ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 70 โดยใช้การทดสอบการแจกแจงปกติของคะแนนหลังเรียนด้วย Shapiro – Wilk W. Test และการทดสอบสมมติฐานค่าเฉลี่ยของ 1 ประชากร (t-test for one sample)
3. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจแล้วแปลผลคะแนนเฉลี่ยเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้ (วิภาดา นาสา, 2562 : 27)

4.51 - 5.00	นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก
2.51 - 3.50	นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับน้อย
1.00 - 1.50	นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ด้านที่ 3 ด้านดำเนินการแก้ปัญหา หลังจากทีนักเรียนกำหนดวิธีการในการดำเนินการแก้ปัญหา นักเรียนจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 77.77 สามารถปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ โดยดำเนินการแก้ปัญหาตามแผนที่กำหนดไว้ได้อย่างถูกต้อง ทั้งวิธีการและคำตอบ ดังภาพที่ 4

ขั้นตอนการแก้ปัญหา	
แสดงวิธีการแก้ปัญหา (D) :	วิธีแก้ปัญหาคือ 30% ของ 100 เป็น 30 หน่วย
30% ของ 100 = 30 หน่วย	2
วิธีแก้ปัญหาคือ 30 หน่วย	

ภาพที่ 4 ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ
ด้านดำเนินการแก้ปัญหา

ด้านที่ 4 ด้านการสรุปคำตอบ หลังจากทีนักเรียนหาคำตอบจากการดำเนินการแก้ปัญหาได้นักเรียนจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 81.48 สามารถสรุปผลลัพธ์ที่ได้จากการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง ดังภาพที่ 5

ขั้นสรุปคำตอบ	
คำตอบ (L) :	วิธีแก้ปัญหาคือ 30 หน่วย
	2

ภาพที่ 5 ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ
ด้านการสรุปคำตอบ

ตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ หลังการจัดการเรียนรู้แบบใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นำเสนอตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ หลังการจัดการเรียนรู้แบบใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สภาพ การณ์	นักเรียน		คะแนน		$\bar{X}$	S.D.	t	P
	จำนวน นักเรียน ทั้งหมด	จำนวนนักเรียน ที่สอบผ่าน เกณฑ์	คะแนน เต็ม	ร้อยละ 70				
หลัง เรียน	27	23	40	28	31.333	4.385	3.950*	.001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง ร้อยละ หลังการจัดการเรียนรู้ พบว่า คะแนนความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา มีการแจกแจงแบบปกติ (Shapiro – Wilk Statistic = 0.963, df = 27, p = .421) ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ยต่อไป พบว่า ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ หลังการจัดการเรียนรู้แบบใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตอนที่ 3 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ร้อยละ โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL นำเสนอตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ร้อยละ โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
ด้านที่ 1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.56	0.60	มากที่สุด
ด้านที่ 2 สื่อการเรียนรู้	4.55	0.54	มากที่สุด
ด้านที่ 3 การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้	4.52	0.63	มากที่สุด
ด้านที่ 4 ประโยชน์ที่นักเรียนได้รับ	4.78	0.47	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.60	0.56	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ร้อยละ โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.56) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ใน

ระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านประโยชน์ที่นักเรียนได้รับ ($\bar{X} = 4.78$, $S.D. = 0.47$) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.56$, $S.D. = 0.60$) และด้านสื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.55$, $S.D. = 0.54$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.52$, $S.D. = 0.63$)

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 85.19 ของนักเรียนทั้งหมด มีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 ด้านการทำความเข้าใจปัญหา ด้านที่ 2 ด้านวิเคราะห์ปัญหาและวางแผนแก้โจทย์ปัญหา ด้านที่ 3 ด้านดำเนินการแก้ปัญห และด้านที่ 4 ด้านการสรุปคำตอบ

2. ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้แบบใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่อง ร้อยละ โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, $S.D. = 0.56$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แบบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ สามารถแสดงให้เห็นถึงหลักการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน 4 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 ด้านการทำความเข้าใจปัญหา ด้านที่ 2 ด้านวิเคราะห์ปัญหาและวางแผนแก้โจทย์ปัญหา ด้านที่ 3 ด้านดำเนินการแก้ปัญห และด้านที่ 4 ด้านการสรุปคำตอบ โดยพบว่า นักเรียน 23 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 85.19 ของนักเรียนทั้งหมด สามารถอ่าน คิด วิเคราะห์ และตีความโจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ตามเป้าหมาย และสามารถแสดงวิธีทำเพื่อหาคำตอบของโจทย์ปัญหาได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนสามารถสรุปคำตอบให้สอดคล้องกับโจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง และสมเหตุสมผล ดังแสดงให้เห็นในภาพที่ 2, 3, 4 และ 5 ทั้งนี้ เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL มีการเน้นกระบวนการคิด 4 ขั้นตอน ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน โดยฝึกให้นักเรียนสามารถอ่าน คิดวิเคราะห์ และวางแผนในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ผ่านกระบวนการทางคณิตศาสตร์ มีความคิดอย่างเป็นระบบขั้นตอน และสามารถจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งเป็นไปตาม ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2558 : 409) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL เป็นการสอนที่ช่วยส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยการให้นักเรียนได้ช่วยเหลือกันในการเรียนรู้และหาคำตอบจากโจทย์ที่กำหนดให้ด้วยคำถาม 4 คำถามตามหลักของ KWDL ซึ่งเป็นไปตาม กัญญภัสสก์ เอกภัทรชัยวงศ์ (2564 : 24) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค

KWDL ช่วยให้ผู้เรียนสามารถแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Shaw, et al (1997 : 482-486) ที่ว่าเทคนิค KWDL เป็นการพัฒนาความสามารถและเจตคติในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์และสังเคราะห์ อีกทั้งยังสามารถพัฒนาทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ได้ในหลาย ๆ ด้านอย่างเหมาะสม

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ หลังการจัดการเรียนรู้แบบใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ร้อยละ หลังการจัดการเรียนรู้แบบใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ การจัดการเรียนรู้แบบใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงขึ้น แสดงว่านักเรียนมีการพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ทั้งนี้ เนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน ซึ่งเป็นการนำบริบทที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง เช่น การซื้อสินค้า การเปรียบเทียบราคาสินค้าลดราคา มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งเป็นไปตาม ศุภกิตต์ บุญเตี้ย (2560 : 14) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานในวิชาคณิตศาสตร์ช่วยให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจและมีเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ ส่งผลให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหาเป็น และยังช่วยให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญในการเรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bennett, J. and Holman, J. (2002 : 165-184) ที่ว่าการใช้บริบทที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียนบ่อย ๆ ทำให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญเกิดแรงจูงใจและเจตคติที่ดีในการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในคณิตศาสตร์มากยิ่งขึ้น เมื่อเสริมด้วยเทคนิค KWDL ซึ่งเป็นเทคนิคที่ส่งเสริมผู้เรียนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านและทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ มีความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์และสังเคราะห์ และสรุปคำตอบได้อย่างถูกต้องตามหลักการทางคณิตศาสตร์ ดังเห็นได้จากงานวิจัยของ ฐิตามร มอกิ่ง (2566 : 1) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหน่วยการเรียนรู้ ข้อมูลสหราชอาณาจักรกับปริศนาปริบทรอบตัว ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ส่งผลต่อการเรียนรู้และความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ร้อยละ โดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL มีจำนวน 17 ข้อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, $S.D. = 0.56$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่สูงที่สุด คือ ด้านประโยชน์ที่นักเรียนได้รับ ($\bar{X} = 4.78$, $S.D. = 0.47$) เพราะ นักเรียนสามารถแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ดีมากยิ่งขึ้น และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และต่ำสุด คือ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.52$, $S.D. = 0.63$) เพราะ การวัดประเมินผลยังขาดความชัดเจนและหลากหลาย หากปรับปรุงกระบวนการวัดผลให้มีความเป็นมาตรฐาน ชัดเจน และเหมาะสม

ก็จะสามารถพัฒนาคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้อย่างดี มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และตีความโจทย์ปัญหาจากสถานการณ์ที่หลากหลาย ซึ่งนักเรียนได้ฝึกฝนตนเอง ในการแก้โจทย์ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน และเป็นแบบแผนที่ชัดเจน จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ และนักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ เบญจลักษณ์ ภูสามารถ (2563 : 73) ได้พัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค KWDL ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, $S.D. = 0.21$)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำการวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนควรยกตัวอย่างสถานการณ์ หรือโจทย์ปัญหาที่หลากหลาย เช่น ร้อยละเกี่ยวกับการออมเงิน การลดราคาสินค้า การคำนวณคะแนนสอบ เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนได้วิเคราะห์และแก้โจทย์ปัญหา ทำให้เห็นมุมมองปัญหาที่แตกต่างกันในแต่ละบริบท
2. ในการทำโจทย์ปัญหาครูผู้สอนควรยกตัวอย่างที่มีวิธีการแก้ปัญหานั้นที่ชัดเจน ไม่ซับซ้อนจนเกินไป และควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถาม ร่วมแสดงความคิดเห็นของตนกับครูผู้สอน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ครูผู้สอนควรนำการจัดการเรียนรู้แบบใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับโจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในเรื่องอื่น ๆ ระดับชั้นอื่น ๆ ที่ต้องใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ และนักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
2. ควรมีการศึกษาค้นคว้า หรือกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการแก้โจทย์ปัญหาวิธีการอื่น ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน และสมอเป็นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัญญลักษณ์ เบญจลักษณ์. (2564). **การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับ KWDL ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กัญญา เอี่ยมพญา. (2561). **การพัฒนาวิชาชีพครู**. นนทบุรี : 21 เซนจูรี.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2558). **80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. (พิมพ์ครั้งที่ 6). นนทบุรี : พี บาลาสต์ไฮต์แอนปริ้นตัง.

- ฐิตามร หอกกิ่ง. (2566). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ ข้อมูลทรัพยากรกับปริศนา
บริบท รอบตัว และความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL. วิทยานิพนธ์ ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ศุภกิตต์ บุญเตี้ย. (2560). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน เรื่อง อัตราส่วนและ
ร้อยละ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ความสามารถในการคิด
อย่างมีวิจารณญาณ และคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.
ปริญญาโทมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิภาดา นานา. (2562). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการสื่อสาร และ
ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ แบบขั้นบันได 5 ขั้น
เพื่อการเรียนรู้ (QSCCS). วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต. กำแพงเพชร :
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- เบญจลักษณ์ ภูสามารถ. (2563). การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์
โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.
วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2566). รายงานผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน
(National Test: NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2565. บุรีรัมย์ : โรงเรียน
สาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- Bennett, J. and Holman, J. (2002). Context-based Approaches to the teaching of
Chemistry: what are they and what are what are their Effects. In
Chemical Education: Toward Research-based Practice, 165-184.
Netherlands: Kluwer Academic Publishers.
- Shaw, J. M. (1997). Cooperative Problem Solving : Using K-W-D-L as an
Organizational Technique. New York : McGraw-Hill.

รูปแบบการพัฒนาครูสู่ครูมืออาชีพ ด้านการจัดการจัดการเรียนรู้
สู่การรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

A MODEL OF TEACHER DEVELOPMENT TO PROFESSIONAL TEACHER
IN LEARNING MANAGEMENT TOWARDS PATRIOTISM,
RELIGION, AND MONARCHY

อนุ เจริญวงศ์ระยับ¹

Anu Jarernvongrayab

จิราวรรณ เทพจินดา²

Jirawan Thepjinda

ฤกษ์ฤดี นาควิจิตร³

Rerkrudee Nakwijit

ญาณิศา บุญจิตร⁴

Yanisa Boonchit

Received: April 30, 2025

Revised: May 23, 2025

Accepted: May 27, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการพัฒนาครูสู่ครูมืออาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้สู่การรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ อาชีพ โดยทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรพัฒนาครูสู่ครูมืออาชีพของ 38 ราชภัฏ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน เครื่องมือการวิจัยคือแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบฯ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา 2) ศึกษาประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการพัฒนาครูสู่ครูมืออาชีพ กลุ่มเป้าหมายคือครูกลุ่มทดลองจำนวน 13 คน จาก 4 โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการวิจัย และกลุ่ม

¹ รองศาสตราจารย์ กลุ่มวิจัย วัดผล/ประเมินผล คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Associate Professor, Research Measurement and Evaluation Division, Faculty of Education,
Suratthani Rajabhat University

² อาจารย์ สาขาการสอนคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Lecturer, Program in Mathematics Teaching, Faculty of Education, Suratthani Rajabhat University

³ อาจารย์ กลุ่มวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Lecturer, Curriculum and Instruction Division, Faculty of Education, Suratthani Rajabhat University

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กลุ่มวิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Assistant Professor, Education Foundation Division, Faculty of Education, Suratthani Rajabhat
University

เปรียบเทียบคือครูที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาครูสื่อครูมืออาชีพของ 38 ราชภัฏจำนวน 25 คน เครื่องมือการวิจัยได้แก่ คู่มือการใช้รูปแบบ ฯ แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินการจัดการเรียนรู้ และแบบประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.884, 0.828 และ 0.789 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้ One-way MANOVA ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบ ฯ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการพัฒนาครูระบบสนับสนุน เจือใจความสำเร็จ และการวัดและประเมินผล 2) ประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการพัฒนาครูสื่อครูมืออาชีพทั้งภาพรวมและรายองค์ประกอบ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: รูปแบบพัฒนาครู, การจัดการเรียนรู้, ครูมืออาชีพ

ABSTRACT

The objectives of the research were 1) to develop model of teacher development to professional teacher in learning management towards patriotism, religion, and monarchy. First, researchers review significant documents to setup first draft of the model. After that, model development phrase, 7 experts review and judge the appropriateness of the model via model judgment form. Mean, standard deviation and content analysis was used to analyze the data. 2) to study the implementation effectiveness of professional teacher model. Target groups were divided to 2 group; (1) experiment group were selected from 4 schools (13 teachers) and (2) compare group, 25 teachers which attended 38 Rajabhat University professional teacher development project, were volunteer selected. Model handbook, teaching plan evaluation form, teaching evaluation form, and learning effectiveness evaluation form were used to collect the data with reliability were 0.884, 0.828 and 0.789 respectively. Quantitative data was analyses with one-way MANOVA and Qualitative data used content analysis.

The results showed that: 1) The model consist of Principle, objective, process, provision to success, evaluation. 2) Implementation effectiveness, both of multivariate and univariate, between experiment group and compare group were not difference.

Key Words: Teacher Development Model, Learning Management, Professional Teacher

ความเป็นมาและความสำคัญ

ครู เป็นบุคลากรทางการศึกษาที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการหล่อหลอม “คนของชาติ” ให้เป็นคนดีของสังคม สามารถประกอบสัมมาอาชีพในภาวะความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกได้ แต่ยังคงยึดความถูกต้องและความเป็นไทย ซึ่งสอดคล้องกับพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของรัชกาลที่ 10 ที่ว่า การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน 4 ด้าน ได้แก่ 1) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง 2) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง – มีคุณธรรม 3) มีงานทำ – มีอาชีพ และ 4) เป็นพลเมืองที่ดี (มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 2566)

การขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อสนองพระบรมราโชบายดังกล่าว ผู้ปฏิบัติหลักคือ “ครู” ดังนั้นจึงมีความจำเป็นในการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติทั้ง 4 ประการ ติดตัวไปตั้งแต่เด็ก เพื่อเป็นการสนองพระบรมราโชบายดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ร่วมกับคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 38 แห่ง (มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 2566) ได้ร่วมกันจัดทำโครงการ “การพัฒนาสมรรถนะครูสู่มืออาชีพ” ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ปลุกฝังจิตวิญญาณความเป็นครูให้มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ครูได้เพิ่มพูนสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยเน้นคุณลักษณะตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 ทั้ง 4 ประเด็น และนักเรียนมีสมรรถนะที่สำคัญตามที่หลักสูตรกำหนด และ 3) ครูได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากวัตถุประสงค์ของโครงการดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นว่า การที่จะพัฒนา “คนของชาติ” ให้ได้รับการเรียนรู้ที่มีคุณภาพเท่าทันกับโลกปัจจุบัน มีจิตสำนึกรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ สร้างค่านิยมที่ถูกต้อง เพื่อให้สังคมไทยมีความมั่นคง รักสามัคคีกัน ตามกระบวนการเรียนรู้ทางปัญญาผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องกระทำความคู่กับการพัฒนา “ครูของชาติ” ไปพร้อมกันทั้งในด้านจิตวิญญาณความเป็นครู และสมรรถนะการสอนของครู เพื่อให้ครูมีความรักในการพัฒนาตนเองและพัฒนาผู้เรียนไปพร้อม ๆ กัน

เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง ได้ออกแบบหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะครูสู่มืออาชีพไว้ 3 โมดูล ได้แก่ โมดูล 1 การพัฒนาและปลุกฝังจิตวิญญาณความเป็นครูให้มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ โมดูล 2 ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพตามข้อตกลงในการพัฒนา วPA โมดูล 3 การนิเทศ ติดตาม การให้คำปรึกษาแนะนำ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ครูสามารถ 1) ใช้หลักการ รูปแบบ เทคนิค วิธีการเรียนการสอน Active Learning สู่ วPA 2) สามารถสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน กระบวนการบริหารจัดการชั้นเรียน เพื่อสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนและพัฒนาศักยภาพครู และ 3) ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างคุณสมบัติของผู้เรียนตามพระบรมราโชบาย และมีสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรที่กำหนด เป้าหมายคือครูที่ผ่านการอบรมโมดูล 1 และ 2 ดำรงตำแหน่งครู คศ.1 และ คศ.2 จำนวน 220 คน ลักษณะกิจกรรมเป็นการจัดการเรียนรู้จากการวางแผนการจัดการเรียนรู้ในโมดูล 2 ของครู และการนิเทศ ติดตาม การให้คำปรึกษาแนะนำ ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในรูปแบบ Onsite ไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง และ Online ไม่น้อยกว่า 5 ครั้ง (มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 2566 หน้า 137)

การกำหนดกลไกการดำเนินงานดังกล่าว มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เป็นเจ้าภาพในการพัฒนาหลักสูตร โมดูล 1 และ โมดูล 2 เฉพาะการอบรมเชิงปฏิบัติการ (มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 2566) มีการกำหนดรูปแบบการดำเนินการไว้ครบถ้วนสมบูรณ์ และได้มีการจัดอบรมให้กับคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 38 แห่ง ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ระหว่างวันที่ 2 ถึง 4 ตุลาคม พ.ศ. 2566 เพื่อให้มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งได้นำหลักสูตรไปใช้ในแนวทางเดียวกัน อย่างไรก็ตาม รูปแบบการจัดกิจกรรม PLC และการนิเทศติดตาม การให้คำปรึกษา แนะนำ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก และการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะตามคุณสมบัติ 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาทของรัชกาลที่ 10 ทางหลักสูตรกำหนดกรอบการดำเนินงาน คือ การทำกิจกรรม PLC ในโมดูล 2 และการนิเทศฯ ในโมดูล 3 ควบคู่กันระหว่างเดือน มกราคม ถึง มีนาคม 2567 โดยให้แต่ละมหาวิทยาลัยสร้างรูปแบบในการดำเนินงานตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีเป็นหนึ่งในมหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง มีพันธกิจหลักในการพัฒนาครูเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ได้รับมอบหมายจากคณะครุศาสตร์ทั้ง 38 แห่ง และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้รับผิดชอบโครงการในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร และระนอง จึงมีความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานสำหรับกิจกรรม PLC และการนิเทศติดตามฯ ดังกล่าว เพื่อให้การขับเคลื่อนกิจกรรมทั้งในโมดูล 2 และ 3 มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และตอบสนองวัตถุประสงค์ของโครงการสูงสุด ทางผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูสู่มืออาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้สู่การรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และนำไปทดลองใช้เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการใช้รูปแบบฯ ว่าสามารถพัฒนาครูสู่ครูมืออาชีพได้จริงหรือไม่

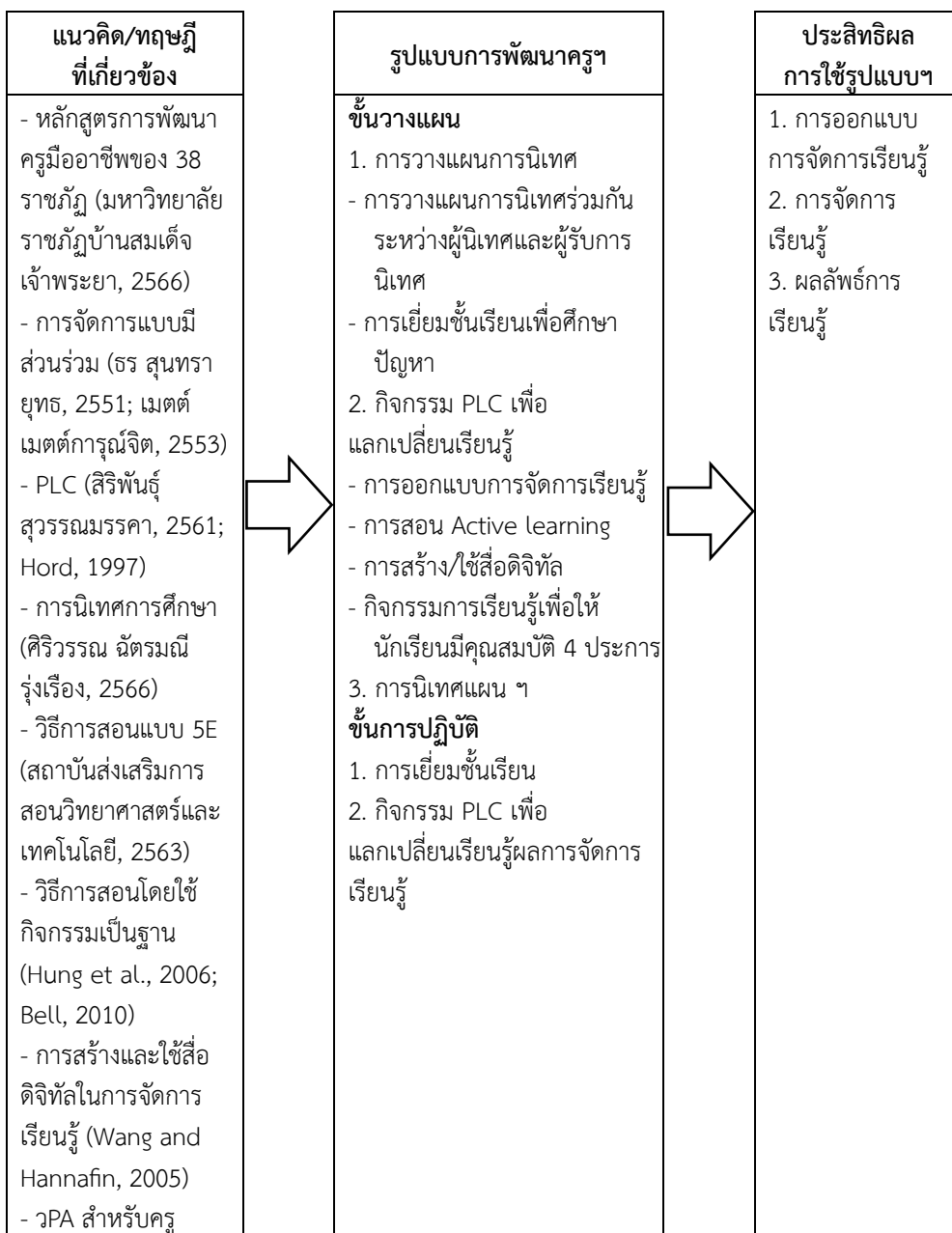
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูสู่ครูมืออาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้สู่การรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการพัฒนาครูสู่ครูมืออาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้สู่การรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ทั้งในภาพรวม และรายองค์ประกอบได้แก่ ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านผลลัพธ์การเรียนรู้

สมมติฐานการวิจัย

กลุ่มครูที่ได้รับการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และมหาวิทยาลัย จะมีคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมและรายองค์ประกอบสูงกว่ากลุ่มครูที่ได้รับการพัฒนาโดยตรงจากมหาวิทยาลัย

กรอบการดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอน 1 การพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูผู้ครุ่มืออาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้สู่การรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีกระบวนการดำเนินการดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล พิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบฯ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบฯ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้การประชุมกลุ่มย่อยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อร่วมกันพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบฯ

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอน 2 การศึกษาประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการพัฒนาครูผู้ครุ่มืออาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้สู่การรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

กลุ่มเป้าหมาย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มครูที่ได้รับการพัฒนาจากการมีส่วนร่วมระหว่างศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์มหาวิทยาลัย และสมาชิกกลุ่ม PLC ที่สอนวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จากโรงเรียนที่อาสาเป็นหน่วยในการพัฒนาจำนวน 4 โรงเรียน จำนวนครูทั้งสิ้น 13 คน (กลุ่มทดลอง) และ 2) กลุ่มครูที่ได้รับการพัฒนาจากอาจารย์มหาวิทยาลัยและสมาชิกกลุ่ม PLC จำนวน 25 คน ได้จากครูที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาครูผู้ครุ่มืออาชีพของ 38 ราชภัฏ ที่อาสาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการพัฒนา (กลุ่มเปรียบเทียบ)

เครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือสำหรับการใช้รูปแบบฯ ประกอบด้วย 1) คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาครูผู้ครุ่มืออาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้สู่การรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และเครื่องมือวัดประสิทธิผลของรูปแบบฯ

ประกอบด้วย 1) แบบประเมินการออกแบบการจัดการเรียนรู้เป็นระดับคุณภาพ (rubric score)

3 ระดับ จำนวน 5 ตัวชี้วัด 18 ข้อความ 2) แบบประเมินการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยข้อความการประเมิน วPA ระดับชำนาญการเป็นระดับคุณภาพ 5 ระดับ จำนวน 8 ตัวชี้วัด และเพิ่มตัวชี้วัด ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ รวม 9 ตัวชี้วัด 3) แบบประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ ประกอบด้วยข้อความการประเมิน วPA ระดับชำนาญการเป็นระดับคุณภาพ 5 ระดับ จำนวน 4 ตัวชี้วัด

ประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวัดประสิทธิผลของรูปแบบฯ ทั้ง 3 ฉบับ กับผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษาและการวัดผลจำนวน 5 คน ผลการประเมินพบว่า ค่า IOC มีค่าเท่ากับ +1 ในทุกประเด็น ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินการออกแบบการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 0.884 แบบประเมินการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 0.828 และแบบประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้เท่ากับ 0.789

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะวิจัยวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาประสิทธิผลการใช้รูปแบบฯ ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2567 ถึง มกราคม 2568 ดังนี้

ตารางที่ 1 แผนการดำเนินงานการนำรูปแบบฯ ไปใช้กับสถานศึกษา

กิจกรรม	สมาชิกกลุ่มทดลอง	สมาชิกกลุ่มเปรียบเทียบ
ชี้แจงผู้เกี่ยวข้องในการนำรูปแบบ ฯ ไปใช้ในสถานศึกษา	1, 2, 3, 4	ไม่ปฏิบัติ
ดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบ ฯ	1, 2, 3, 4	3, 4
เก็บรวบรวมข้อมูลประสิทธิผลการใช้รูปแบบ ฯ	1, 2, 3, 4	3, 4

หมายเหตุ 1 คือผู้บริหารสถานศึกษา, 2 คือศึกษานิเทศก์, 3 คืออาจารย์มหาวิทยาลัย, และ 4 คือครูแต่ละกลุ่มสาระ

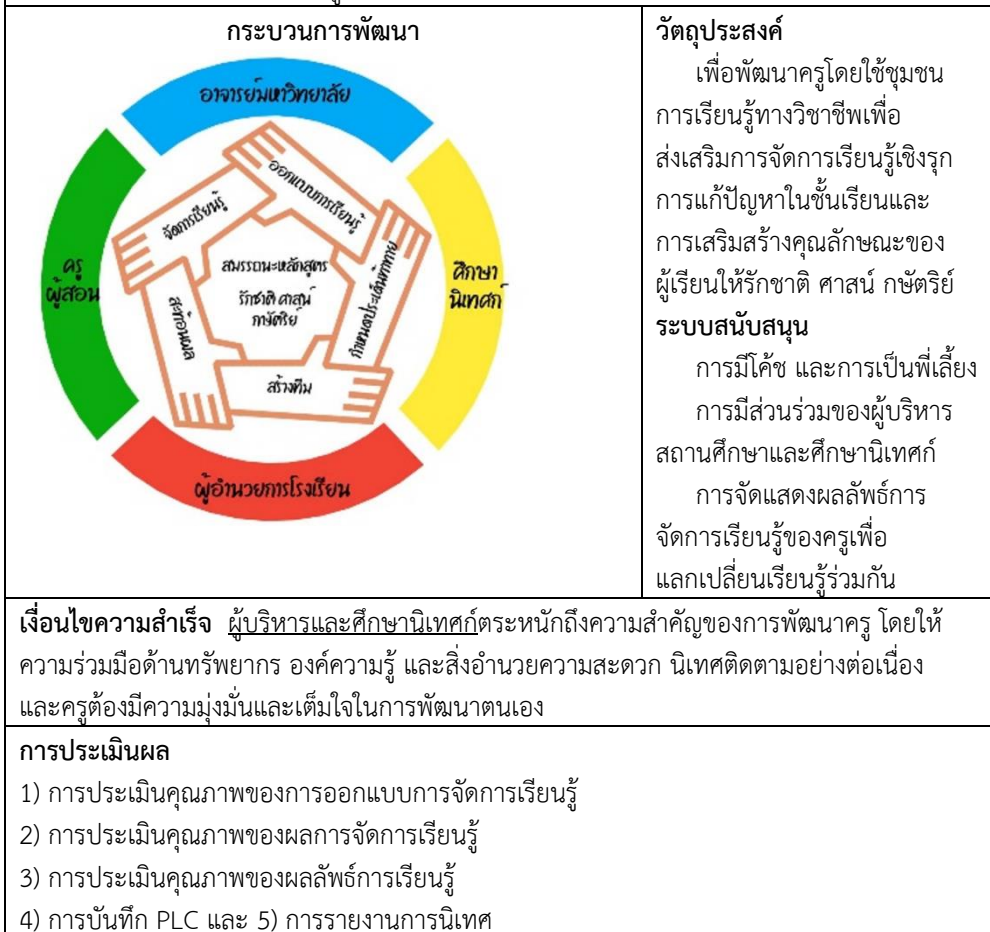
การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้รูปแบบการทดลองแบบ two group posttest only design โดยวัดประสิทธิผลจากคะแนนคุณภาพการออกแบบการจัดการเรียนรู้ คุณภาพการจัดการเรียนรู้ และคุณภาพของผลลัพธ์การเรียนรู้ สถิติทดสอบคือ One Way MANOVA

สรุปผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูสู่ครูมืออาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้สู่การรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

ผลการประเมินพบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกันทุกคน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0) ว่ารูปแบบที่คณะวิจัยสร้างขึ้นมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ โดยมีประเด็นที่เพิ่มเติมได้แก่ 1. หลักการ ควรระบุด้วยว่า “ทีม” หมายถึง องค์ประกอบของกลุ่ม PLC และ การนิเทศ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาานิเทศก์ อาจารย์มหาวิทยาลัย และกลุ่มครูในสาขาวิชาเดียวกัน 2. ระบบสนับสนุน ควรเพิ่มการจัดแสดงผลลัพธ์การเรียนรู้ของครูเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และ 3. เงื่อนไขของการนำรูปแบบไปใช้ ควรเพิ่มศึกษานิเทศก์ในการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง โดยรายละเอียดของรูปแบบ ฯ มีดังนี้

หลักการ การพัฒนาครูมืออาชีพด้านการจัดการเรียนรู้สู่การรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ โดยใช้ชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการสร้างกระบวนการทัศนคติปฏิบัติงานแบบเครือข่ายความร่วมมือกันเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การแก้ปัญหาในชั้นเรียน และการเสริมสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนให้รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ภายใต้บรรยากาศแห่งความไว้วางใจ ยอมรับ และรับฟังการเสนอแนะจากเพื่อนร่วมทีม ผ่านกระบวนการสนทนา อภิปราย ชี้แนะแนวทางการปฏิบัติที่ดี นำไปสู่การส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระยะที่ 2 ประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการพัฒนาครูสู่ครูมืออาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้สู่การรักษาดิ
 ศาสตร์ ภัษัตริย์

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนผลการออกแบบการจัดการเรียนรู้ระหว่างครู กลุ่ม
 ทดลอง (n=13) กับครูกลุ่มเปรียบเทียบ (n=25)

ประเด็นการประเมินการออกแบบการจัดการเรียนรู้	กลุ่มทดลอง		กลุ่มเปรียบเทียบ	
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.
ด้านการออกแบบจุดประสงค์การเรียนรู้	2.72	0.33	2.52	0.33
ด้านการออกแบบเนื้อหาสาระ	2.79	0.22	2.59	0.29
ด้านออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้	2.62	0.36	2.62	0.40
ด้านการออกแบบสื่อการเรียนรู้	2.73	0.35	2.70	0.44
ด้านการออกแบบวิธีการวัดและประเมินผล	2.54	0.29	2.63	0.44
ภาพรวมการประเมินการออกแบบการจัดการเรียนรู้	2.68	0.27	2.62	0.33

จากตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยภาพรวมการประเมินการออกแบบการจัดการเรียนรู้ กลุ่มทดลองสูงกว่า
 กลุ่มเปรียบเทียบเล็กน้อย (2.68 กับ 2.62) โดยมีเฉพาะด้านการออกแบบวิธีการวัดและประเมินผล
 เท่านั้นที่กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนผลการจัดการเรียนรู้ระหว่างครูกลุ่มทดลอง
 (n=13) กับครูกลุ่มเปรียบเทียบ (n=25)

ประเด็นการประเมินผลการจัดการเรียนรู้	กลุ่มทดลอง		กลุ่ม เปรียบเทียบ	
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.
1. ผู้เรียนสามารถเข้าถึงสิ่งที่เรียนและเข้าใจบทเรียน	4.23	0.44	4.20	1.00
2. ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้หรือประสบการณ์เดิม กับการเรียนรู้ใหม่	4.54	0.66	4.56	0.51
3. ผู้เรียนได้สร้างความรู้เอง หรือได้สร้างประสบการณ์ใหม่ จากการเรียนรู้	3.77	1.01	3.88	0.73
4. ผู้เรียนได้รับการกระตุ้นและเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้	4.08	0.49	4.04	0.73
5. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะความเชี่ยวชาญจากการ เรียนรู้	3.77	0.44	3.88	0.78
6. ผู้เรียนได้รับข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้	3.69	0.75	3.92	0.70
7. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ในบรรยากาศชั้นเรียน ที่เหมาะสม	4.31	0.63	4.60	0.58

ประเด็นการประเมินผลการจัดการเรียนรู้	กลุ่มทดลอง		กลุ่มเปรียบเทียบ	
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.
8. ผู้เรียนสามารถกำกับการเรียนรู้และมีการเรียนรู้แบบนำตนเอง	3.54	0.52	3.64	1.00
9. ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะความรับผิดชอบ ศาสน์ กษัตริย์	3.92	0.95	4.08	0.81
ภาพรวมการประเมินการจัดการเรียนรู้	3.98	0.45	4.09	0.50

ผลการประเมินการจัดการเรียนรู้กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่ากลุ่มเปรียบเทียบเล็กน้อย (3.98 กับ 4.09 ตามลำดับ) โดยผลการจัดการเรียนรู้กลุ่มเปรียบเทียบแต่ละด้าน กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่ากลุ่มทดลองเกือบทุกตัวชี้วัด ยกเว้น ผู้เรียนได้รับการกระตุ้นและเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบเล็กน้อย

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนระหว่างครูกลุ่มทดลอง (n=13) กับครูกลุ่มเปรียบเทียบ (n=25)

ประเด็นการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้	กลุ่มทดลอง		กลุ่มเปรียบเทียบ	
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.
1. ผลงานหรือผลการปฏิบัติเป็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ของครู	3.85	0.99	4.60	0.65
2. ผลงานหรือผลการปฏิบัติสะท้อนถึงการได้รับการพัฒนาทักษะพื้นฐาน (Basic Skills) ตามวัยและลักษณะของผู้เรียน	3.46	0.66	3.92	0.86
3. ผลงานหรือผลการปฏิบัติสะท้อนถึงความสามารถในการเรียนรู้ (Cognitive Abilities) ตามวัยและลักษณะของผู้เรียน	3.08	0.95	3.20	0.87
4. ผลงานหรือผลการปฏิบัติสะท้อนถึงการบูรณาการทักษะในการทำงาน (Cross - functional Skills) ตามวัยและลักษณะของผู้เรียน	3.46	0.66	3.76	0.60
ภาพรวมการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้	3.46	0.66	3.87	0.57

ผลการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ ภาพรวมและรายละเอียดทุกด้านค่าเฉลี่ยกลุ่มทดลองต่ำกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ

ผลการทดสอบความแปรปรวนหลายตัวแปร (One-way MANOVA) การเปรียบเทียบผลการประเมินการจัดการเรียนรู้ ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่าค่า Box's M เท่ากับ 15.474 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 อย่างไรก็ตามเนื่องจากขนาดของตัวอย่างระหว่างกลุ่มมีขนาดมีสัดส่วนกัน (13 คน กับ 25 คน) และพบว่าในรายตัวแปรย่อย Levene's Test ทั้งสามตัวแปร ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจึงใช้ค่าสถิติ Pillai สำหรับการทดสอบความแปรปรวนหลายตัวแปร ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.217 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยมีผลการทดสอบรายตัวแปรดังนี้

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบผลการประเมินการจัดการเรียนรู้รายองค์ประกอบ ระหว่างครู
กลุ่มทดลอง (n=13) กับครูกลุ่มเปรียบเทียบ (n=25)

แหล่งความแปรปรวน	ตัวแปร	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	ออกแบบ	0.030	1	0.030	0.316
	จัดการเรียนรู้	0.096	1	0.096	0.411
	ผลลัพธ์	1.427	1	1.427	3.915
ภายในกลุ่ม	ออกแบบ	3.468	36	0.096	
	จัดการเรียนรู้	8.416	36	0.234	
	ผลลัพธ์	13.121	36	0.364	
รวม	ออกแบบ	3.498	37		
	จัดการเรียนรู้	8.512	37		
	ผลลัพธ์	14.548	37		

จากตารางที่ 2 ถึง 4 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินแต่ละด้านมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ผลการทดสอบความแปรปรวนหลายตัวแปรไม่แตกต่างกัน เมื่อทดสอบความแปรปรวนรายตัวแปร ค่าเฉลี่ยแต่ละด้านระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบก็ไม่แตกต่างกัน ซึ่งแตกต่างกับการทดสอบความแปรปรวนหลายตัวแปร ซึ่งอาจเป็นเพราะนัยสำคัญทางสถิติที่ผู้วิจัยตั้งขึ้น 0.05 ผลการทดสอบความแปรปรวนหลายตัวแปรต่ำกว่านัยสำคัญทางสถิติเพียงเล็กน้อย และรายตัวแปรโดยเฉพาะผลลัพธ์ การเรียนรู้ที่สูงกว่า 0.05 เพียงเล็กน้อย แสดงความแตกต่างดังกล่าวอาจจะยังไม่คงที่มากเพียงพอในประชากร จึงสรุปผลการวิจัยโดยคำนึงถึงความคงที่ในประชากรเป็นหลักว่าผลการศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ทั้งในภาพรวมและรายองค์ประกอบของกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนา รูปแบบการพัฒนาครูสู่ครูมืออาชีพด้านการจัดการเรียนรู้สู่การรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนมีความเห็นร่วมกันว่ามีความเหมาะสมในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ของผู้เรียน จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ารูปแบบ ๓ ได้พัฒนาจากหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะครูสู่ครูมืออาชีพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง

(มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 2566) และการขยายการดำเนินงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยใช้กระบวนการ PLC ตามแนวคิดของ สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา (2561) บูรณาการกับกระบวนการนิเทศเชิงเทคนิค (ศิริวรรณ ฉัตรมนีรุ่งเรือง, 2566) จากการมีส่วนร่วมกันระหว่าง สถานศึกษา เขตพื้นที่ การศึกษา และมหาวิทยาลัยที่ร่วมกันพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งรูปแบบ ๑ ดังกล่าวมีความสอดคล้องกับรูปแบบการพัฒนาครู ๑ ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี (2567) ได้พัฒนาขึ้นเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้รูปแบบ GPAS 5 Steps ให้กับครูในเขตภาคใต้และภาคตะวันตก ซึ่งมีทั้งขั้นตอนของการอบรมให้ความรู้ครูเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ GPAS 5 Steps และการใช้กระบวนการ PLC และการนิเทศ ในการพัฒนาครู เช่นเดียวกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุณี บุญพิทักษ์ (2557) ที่พัฒนารูปแบบการพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับครู อย่างไรก็ตามงานวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนขยายจากข้อจำกัดของทั้งสองงานวิจัยข้างต้น กล่าวคือรูปแบบ ๑ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นคำนึงถึงการนิเทศครูเป็นรายบุคคลโดยการมีส่วนร่วมของศึกษานิเทศก์ อาจารย์มหาวิทยาลัย และผู้บริหารสถานศึกษา แต่งานวิจัย GPAS 5 Steps นั้นเนื่องจากเน้นเป้าหมายเชิงปริมาณ เช่นเดียวกับการพัฒนาครูโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง (มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 2566) ทำให้กระบวนการพัฒนาครูเป็นรายบุคคลจึงขาดความชัดเจนมากเพียงพอ ส่วนงานวิจัยของสุณี บุญพิทักษ์ (2557) มุ่งพัฒนาการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง แต่ในการวิจัยครั้งนี้ขยายเนื้อหาเป็นการรักษาดี ศาสน์ กษัตริย์ ตามการตีความของครูแต่ละคน ทำให้เนื้อหา องค์ความรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้มีความกว้างขวางมากกว่า เช่น การเรียนรู้เรื่อง เศษส่วน โดยใช้ธงชาติ เป็นสื่อ เป็นต้น

2. ประสิทธิภาพของการพัฒนาระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ผลการวิจัยดังกล่าวอาจเป็นเพราะ ครูกลุ่มเปรียบเทียบเป็นครูที่ได้รับการอบรมจากหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะครูผู้มืออาชีพ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง (มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 2566) และเมื่อเข้าโครงการวิจัยนี้ กลุ่มเปรียบเทียบทุกคนได้รับการคัดเลือกแบบอาสาสมัคร ดังนั้นกลุ่มเปรียบเทียบจึงมีความตั้งใจในการเข้าร่วมกระบวนการของโครงการวิจัยเช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง นอกจากนี้กระบวนการ PLC และกระบวนการนิเทศ อาจารย์มหาวิทยาลัยเป็นผู้ดำเนินการหลักในทั้งสองกลุ่ม โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ครูสามารถออกแบบเนื้อหา กิจกรรม และสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุณี บุญพิทักษ์ (2557) ที่พัฒนาครูให้สามารถออกแบบการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พบว่าในภาพรวมได้ค่าเฉลี่ย 3.98 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ วPA แล้วพบว่าโดยภาพรวมครูมีการสร้างนวัตกรรมในการแก้ปัญหาการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้เกือบครบทุกรายการประเมินตามตัวชี้วัด วPA เนื่องจากคะแนน 4 หมายถึง ครูสามารถแก้ปัญหาตามตัวชี้วัดให้กับนักเรียนได้ เช่นเดียวกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยภาพรวมเท่ากับ 3.46 และรายตัวชี้วัดอยู่ระหว่าง 3.08 ถึง 3.85 แสดงให้เห็นว่าผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นผู้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดพฤติกรรม 3-4 ข้อในทั้ง 4 ตัวชี้วัดของการประเมิน วPA (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2564)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่าการขับเคลื่อนกระบวนการของรูปแบบนั้น สามารถพัฒนาได้ดีขึ้นกับเงื่อนไขของรูปแบบ โดยเฉพาะการแสดงบทบาทการนิเทศในทุกกระบวนการของศึกษานิเทศก์ร่วมกับอาจารย์มหาวิทยาลัย ดังนั้นการขับเคลื่อนกระบวนการให้มีประสิทธิภาพนั้นในทุกกระบวนการ PLC ร่วมกับการนิเทศการศึกษา ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานสนับสนุนทั้งเขตพื้นที่การศึกษา และมหาวิทยาลัยจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

รูปแบบการพัฒนาครูสู่ครูมืออาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้สู่การรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีการทดลองใช้ 4 โรงเรียน ดังนั้นจึงควรมีการขยายผลการใช้รูปแบบไปยังโรงเรียนพื้นที่รับผิดชอบของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

เอกสารอ้างอิง

- ธร สุนทรายุทธ. (2551). การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป ทฤษฎี วิจัยและปฏิบัติทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. (2566). เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะครูสู่มืออาชีพ มหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง. วันที่ 2-4 ตุลาคม 2566 อาคารเรียนรวมสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.
- ศิริวรรณ ฉัตรมณีรุ่งเรือง. (2566). การนิเทศการศึกษา และการใช้กระบวนการ DE. ใน สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรพัฒนาศึกษานิเทศก์เพื่อเป็นพี่เลี้ยงวิชาการ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี ระดับสูง. ฝ่ายพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา สสวท.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2563). หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เล่ม 1 : ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. (2567). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาและการใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยรูปแบบ Active Learning ด้วยกระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ GPAS 5 Steps สำหรับครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพื้นที่ภาคใต้และภาคตะวันตก. สุราษฎร์ธานี: อุดมลาภการพิมพ์.

- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564). **คู่มือการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู**. สำนักงาน ก.ค.ศ. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา. (2561). หน่วยที่ 6 ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการพัฒนาการศึกษา **ในประมวลสาระชุดวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุณี บุญพิทักษ์. (2557). **รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูทำวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. สักทอง: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.), 20(1), 35-46.
- Bell, S. (2010). **Project-Based Learning for the 21st Century: Skills for the Future**. The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas, 83(2), 39-43. <https://doi.org/10.1080/00098650903505415>.
- Hord, S. M. (1997). **Professional learning communities: Communities of continuous inquiry and improvement**. Southwest Educational Development Laboratory.
- Hung, D., Tan, S. C., & Koh, T. S. (2006). **Engaged learning: Making learning an authentic experience**. In D. Hung & M. S. Khine (Eds.), *Engaged learning with emerging technologies*. Dordrecht.
- Wang, F. and Hannafin, M.J. (2005). **Design-based research and technology-enhanced learning environments**. Educational Technology Research & Development, 53, 5-23. <http://dx.doi.org/10.1007/BF02504682>.

แนวทางการส่งเสริมซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) กับการจัดการเรียนรู้
 ในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 มัธยมศึกษากำแพงเพชร

GUIDELINES FOR PROMOTING SOFT POWER AND LEARNING
 MANAGEMENT IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS BY SCHOOL
 ADMINISTRATORS AFFILIATED TO THE SECONDARY
 EDUCATIONAL AREA OFFICE KAMPHAENG-PHET

โชคชัย จาดเมือง¹

Chokchai Jadmuang¹

สกุล อยู่สุข¹

Sakun Yusum¹

โสภณ ดวงปัญญาสว่าง¹

Sopon Duangpanyasawang¹

Received: November 22, 2024

Revised: May 18, 2025

Accepted: May 23, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการส่งเสริมซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) กับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากำแพงเพชร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 306 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม ซึ่งมีค่า IOC เท่ากับ 0.92 และค่าความเชื่อมั่น 0.89 วิเคราะห์ ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS 2) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน โดยใช้การเลือกแบบ Snowball Sampling เครื่องมือคือแบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริม Soft Power ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านวัฒนธรรมร่วมด้วย ช่วยกัน อยู่ในระดับมากที่สุด และแนวทางการส่งเสริมควรมุ่งพัฒนาความร่วมมือกับชุมชน สนับสนุนการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ซอฟต์พาวเวอร์, การจัดการเรียนรู้, ผู้บริหารสถานศึกษา

¹ นิสิตหลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

Doctor of Education Program in Educational Administration of Naresuan University

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the promotion of soft power and learning management in educational institutions by school administrators affiliated to The Secondary Educational Area Office Kamphaeng-Phet. 306 people using proportional stratified randomization. The tool used was a questionnaire with an IOC value of 0.92 and a confidence value of 0.89, and the data was analyzed using the SPSS statistical program 2) to study the approach to promoting soft power.

The results showed that the promotion of soft power in the overall area was the highest with the cultural aspect of helping each other at the highest level Supporting the use of technology and innovation in learning management to improve the quality of education in a sustainable manner.

Keywords : Soft Power, Learning Management, School Administrators

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่สำคัญจากอดีตถึงปัจจุบัน โดยเริ่มจากยุค 1.0 ที่เน้นการพัฒนาด้านเกษตรกรรมซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของเศรษฐกิจประเทศ แต่ด้วยข้อจำกัดของรายได้ที่ต่ำ ประเทศจึงพัฒนาเข้าสู่ยุค 2.0 ที่เริ่มต้นการพัฒนาอุตสาหกรรมเบา และต่อมาในยุค 3.0 ซึ่งเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมหนักที่ขับเคลื่อนด้วยประสิทธิภาพ ส่งผลให้ประเทศไทยมีรายได้ปานกลางและในปัจจุบัน ประเทศไทยได้เข้าสู่ยุค 4.0 ซึ่งเน้นการสร้างรายได้สูงผ่านการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม โดยมุ่งค้นหาเครื่องยนต์ขับเคลื่อนใหม่ (New Engines of Growth) ที่สามารถสร้างความมั่งคั่งยั่งยืนให้แก่ประเทศ แนวคิดประเทศไทย 4.0 มีพื้นฐานจาก "นวัตกรรม" ซึ่งเป็นการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สะท้อนถึงความคิดสร้างสรรค์และระบบใหม่ที่ตอบสนองความต้องการของโลกยุคใหม่ การศึกษา 4.0 จึงเป็นส่วนสำคัญในการสร้างผู้เรียนที่มีศักยภาพในการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรมใหม่ที่ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของโลก (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ, 2560)

ในขณะเดียวกัน สังคมโลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่ไม่แน่นอนและไม่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ ซึ่งนักวิชาการเรียกปรากฏการณ์นี้ว่า "VUCA World" โดย VUCA เป็นคำย่อที่ประกอบด้วย Volatility (ความผันผวน), Uncertainty (ความไม่แน่นอน), Complexity (ความซับซ้อน) และ Ambiguity (ความคลุมเครือ) โลกยุคนี้เต็มไปด้วยสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและยากต่อการคาดเดา ส่งผลให้การวางแผนและการตัดสินใจเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและต้องอาศัยความยืดหยุ่นในทุกระดับ ทั้งในด้านการจัดการองค์กรและการบริหารประเทศ (ขวัญใจ เตชเสนสกุล, 2562) นอกจากนี้ นักอนาคตวิทยายังได้เสนอแนวคิด "BANI World" ที่ชี้ให้เห็นถึงธรรมชาติใหม่ของการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคนี้ โดยเน้นถึง Brittleness (ความเปราะบาง), Anxiety (ความกังวล), Nonlinearity (ความไม่เป็นเส้นตรง), และ Incomprehensibility (ความเข้าใจยาก) สิ่งเหล่านี้สะท้อนถึงความจำเป็นที่ผู้คนต้องพัฒนาทักษะการปรับตัวเพื่อเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันและหลีกเลี่ยงไม่ได้ (จิราเจต วิเศษดอนหวาย, 2565)

แนวทางหนึ่งที่ประเทศไทยนำมาใช้รับมือกับความเปลี่ยนแปลงนี้คือการส่งเสริม "ซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power)" ซึ่งเป็นแนวคิดที่ใช้ความสามารถในการจูงใจและสร้างความร่วมมือผ่านวิธีการที่นุ่มนวล โดยเน้นการใช้วัฒนธรรม ค่านิยม และนโยบายต่างประเทศเป็นเครื่องมือสำคัญ รัฐบาลได้กำหนดให้ ซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ โดยกระทรวงศึกษาธิการ มีบทบาทสำคัญในการผลักดัน ซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) ใน 5 สาขาหลัก ได้แก่ นวัตกรรมการจัดการ ศิลปวัฒนธรรม แฟชั่น อาหาร และดิจิทัลและสื่อสร้างสรรค์ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระดับนานาชาติ (วีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์ และคณะ, 2564)

ในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไม่อาจพึ่งพาเพียงเนื้อหาวิชาการ แต่ต้องเสริมสร้างทักษะอ่อนผ่านพลังทางวัฒนธรรม หรือ ซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) ที่ช่วยหล่อหลอม ค่านิยม เจตคติ และแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ การส่งเสริมซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) ภายในสถานศึกษา โดยเฉพาะผ่านบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับรากฐานของชุมชน ท้องถิ่น และการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2566)

การขับเคลื่อน ซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) ในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ยังประสบปัญหาหลายประการ เช่น ขาดความเข้าใจในแนวคิด ซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) ของครู และผู้บริหาร ขาดการสนับสนุนทั้งในด้านงบประมาณและทรัพยากรจากภาครัฐ รวมถึงความร่วมมือที่ยังไม่เต็มที่ระหว่างโรงเรียน ชุมชน และผู้ประกอบการ ทำให้หลายโรงเรียนยังไม่สามารถผนวก ซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) เข้าไปในหลักสูตรการเรียนการสอนได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังพบว่า กิจกรรมเสริม เช่น ศิลปะ วัฒนธรรม การดนตรี และการแสดงที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียน ยังไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ (ฐานิตา แก้วศรี, การสื่อสารส่วนบุคคล, 2567)

ในปัจจุบันการส่งเสริมซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) ในสถานศึกษายังขาดแนวทางที่เป็นระบบการบูรณาการซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) เข้ากับการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายและวัฒนธรรมองค์กร จึงควรมีแนวทางที่ชัดเจนในการใช้ ซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน (ไมโนย อภิศักดิ์มนตรี และวรพล ศรีเทพ, 2568)

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการส่งเสริม ซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร เพื่อวางรากฐานในการพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อน ซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน การวิจัยนี้คาดว่าจะช่วยสร้างแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน รวมถึงการสร้างคุณค่าให้กับสถานศึกษาในระยะยาว ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อระบบการศึกษาและสังคมโดยรวมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมซอฟต์แวร์ (Soft Power) กับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมซอฟต์แวร์ (Soft Power) กับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมซอฟต์แวร์ (Soft Power) กับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร คณะผู้วิจัยดำเนินการ โดยมีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาการส่งเสริมซอฟต์แวร์ (Soft Power) ในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูของโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ในปีการศึกษา 2567 รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,468 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารจำนวน 89 คน และครู จำนวน 1,379 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครู ของโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 306 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยการคำนวณผ่านระบบออนไลน์ ตามขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Krejcie&Morgan) (ศุภยอนามัยที่ 11, 2567) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของผู้บริหารและครู ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามการส่งเสริมซอฟต์แวร์ (Soft Power) กับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการส่งเสริมซอฟต์แวร์ (Soft Power) กับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) วัฒนธรรมร่วมด้วยช่วยกัน 2) การแบ่งปันทรัพยากร 3) การใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และ 4) การสร้างสรรค์นวัตกรรม รวมข้อคำถามทั้งสิ้น 28 ข้อ

แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการเลือกตอบในส่วนของการส่งเสริมซอฟต์แวร์ (Soft Power) กับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

การหาคุณภาพ

ผู้วิจัยดำเนินการหาคุณภาพเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ

2. นำผลที่ได้จากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence : IOC) ซึ่งมีค่าอยู่ในระดับ 0.92

3. ปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความเหมาะสมตามค่า IOC และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

4. นำแบบสอบถามไปทดลอง (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบัค ผลปรากฏว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.993

5. ข้อมูลจากการทดลองมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ แล้วนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง เพื่อจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ส่งแบบสอบถามพร้อมกับหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างและประสานขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามกลับทางแบบฟอร์ม Google form ถึงผู้วิจัย เพื่อความสะดวกในการส่งกลับคืนให้ผู้วิจัย

2. ตรวจสอบจำนวนและความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน ซึ่งผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 306 ฉบับ ได้รับฉบับที่สมบูรณ์กลับคืน จำนวน 306 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS โดยดำเนินการ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่และค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมซอฟต์แวร์ (Soft Power) กับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. แปลความหมายของการส่งเสริมซอฟต์แวร์ (Soft Power) กับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร โดยใช้เกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2560) โดยมีเกณฑ์ ดังนี้

4.51 - 5.00	หมายถึง สภาพการพัฒนายอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง สภาพการพัฒนายอยู่ในระดับมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง สภาพการพัฒนายอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง สภาพการพัฒนายอยู่ในระดับน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง สภาพการพัฒนายอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการส่งเสริมซอฟต์แวร์ (Soft Power) กับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการส่งเสริมซอฟต์แวร์ (Soft Power) กับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา จำนวน 3 คน โดยเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบอ้างอิงด้วยบุคคลและผู้เชี่ยวชาญ (Snowball Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาแนวทางการส่งเสริมซอฟต์แวร์ (Soft Power) กับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ตามแนวทางการศึกษาการส่งเสริมซอฟต์แวร์ (Soft Power) กับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยนำข้อมูลจากการศึกษาการส่งเสริมซอฟต์แวร์ (Soft Power) กับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ในขั้นตอนที่ 1 โดยการเลือกข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในแต่ละด้านมาเป็นกรอบในการศึกษาแนวทางการส่งเสริมซอฟต์แวร์ (Soft Power) กับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ลักษณะเป็นแบบเดิมคำตอบ

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์แนวทางการส่งเสริมซอฟต์แวร์ (Soft Power) กับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) รวมข้อคำถามทั้งสิ้น 4 ข้อ

การหาคุณภาพ

ผู้วิจัยดำเนินการหาคุณภาพเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการสัมภาษณ์ การสร้างคำถาม เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมขอบเขตด้านเนื้อหาตามที่กำหนด
2. สร้างคำถามในการสัมภาษณ์ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และข้อมูลจากแบบสอบถามการส่งเสริมซอฟต์แวร์ (Soft Power) กับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา

ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร มาสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมจากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1

3. นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา
4. จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์ และเตรียมนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อกับผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล นัดวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์
2. ดำเนินการสัมภาษณ์ตามแนวประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ในระหว่างวันที่ 1 – 15 พฤศจิกายน 2567

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมซอฟต์แวร์ (Soft Power) กับการจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร โดยมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากวิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียง มาจัดพิมพ์เป็นข้อมูล
2. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียงแบบพรรณนา แล้วสรุปประเด็นเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมซอฟต์แวร์ (Soft Power) กับการจัดการเรียนรู้ ในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาการส่งเสริมซอฟต์แวร์ (Soft Power) กับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ในภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วัฒนธรรมร่วมด้วยช่วยกัน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$) รองลงมา คือ การใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) ด้านการแบ่งปันทรัพยากร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) และด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) ตามลำดับ
2. ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมซอฟต์แวร์ (Soft Power) กับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร พบว่า ด้านวัฒนธรรมร่วมด้วยช่วยกัน ผู้บริหารสถานศึกษาควรสื่อสารเชิงบูรณาการกับเครือข่ายชุมชนเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษา และส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ด้านการแบ่งปันทรัพยากร ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้บุคลากรสร้างผลงานที่สะท้อนคุณค่าของวัฒนธรรมองค์กรและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสื่อสารวัฒนธรรมองค์กรอย่างต่อเนื่อง ด้านการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยี สร้างสื่อการเรียนรู้และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี พร้อม

สนับสนุนการเรียนรู้แบบผสมผสานที่รวมการเรียนออนไลน์กับการเรียนในห้องเรียน และด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาระบบบริหารงานด้วยเทคโนโลยีและการจัดการข้อมูล สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนนวัตกรรมและปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมซอฟต์แวร์ (Soft Power) กับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาการส่งเสริมซอฟต์แวร์ (Soft Power) กับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ในภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือวัฒนธรรมร่วมด้วยช่วยกัน ทั้งนี้อาจเนื่องเนื่องจากการทำงานเป็นทีมช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรและความสามารถของสมาชิกในทีมอย่างเต็มที่ สร้างความเชื่อมโยงความไว้วางใจ และความเข้าใจระหว่างสมาชิก ส่งเสริมการแบ่งปันความรู้และการพัฒนาทักษะ อีกทั้งยังสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาาร่วมกัน ความยืดหยุ่น และการปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง รวมถึงช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในองค์กรและส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีในทีม สอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธกานต์ โพธิ์หนองคูณ (2565) ยืนยันว่าการไว้วางใจและการสนับสนุนระหว่างสมาชิกช่วยเพิ่มคุณภาพการทำงาน โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการระดมความคิด และแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพรรณ พลสมศรี (2564) พบว่าเป้าหมายที่ชัดเจนและสอดคล้องกับเป้าหมายองค์กรช่วยลดความขัดแย้ง เพิ่มแรงจูงใจและนำไปสู่การทำงานที่มีคุณภาพ การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและการทบทวนปัญหาร่วมกันของสมาชิกยังช่วยสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีและยั่งยืนในองค์กร

2. ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมซอฟต์แวร์ (Soft Power) กับการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร พบว่า

2.1 ด้านวัฒนธรรมร่วมด้วยช่วยกัน ผู้บริหารสถานศึกษาควรสื่อสารเชิงบูรณาการกับเครือข่ายชุมชนเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษา และส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิสรศักดิ์ ภาชนะวรรณ และ สุพจน์ เกิดสุวรรณ (2564) ซึ่งได้ศึกษาการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน พบว่า การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกในทุกรูปแบบ เพื่อให้ชุมชนได้ทราบการดำเนินการของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2560) ได้ศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า แนวทางในการดำเนินการมี 2 แนวทาง คือ 1) การสร้างความสัมพันธ์ทางตรง ประกอบด้วยวิธีการหลัก 2 ประการ ได้แก่ การนำโรงเรียนออกสู่ชุมชน และ การนำชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน และ 2) การสร้างความสัมพันธ์ทางอ้อม โดยการพัฒนาให้บุคลากรมีมนุษยสัมพันธ์อันดี สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้สะอาด ปลอดภัย ร่มรื่น สวยงาม เป็นที่ประทับใจแก่ผู้มาเยี่ยมเยือน

2.2 ด้านการแบ่งปันทรัพยากร เกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีโดยอาศัยความร่วมมือประกอบกับจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่องค์กรกำหนดไว้ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมให้บุคลากรผลิตผลงานที่สะท้อนคุณค่า ของวัฒนธรรมองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ อริญรดา ทศเทียน และนิคม นาคอ้าย (2565) ซึ่งได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสื่อสารวัฒนธรรมองค์กร อย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา ลำสัน (2565) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมองค์กร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียน พบว่าแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน เสนอแนะไว้ 6 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้สึเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร 2) ด้านความมุ่งหมายขององค์กร 3) ด้านความมีคุณภาพ 4) ด้านความหลากหลายและการจัดการบุคลากร 5) ด้านการยอมรับ และ 6) ด้านคุณธรรมจริยธรรมในองค์กร

2.3 ด้านการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ เกี่ยวกับการนำเครื่องมือและนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการศึกษา ช่วยให้การเข้าถึงเนื้อหาการเรียนรู้สะดวกขึ้นและสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมพัฒนาศักยภาพครู ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างสื่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิธิยา ภัทรวิงฟ้า นัฏฐรี เจริญสุข และสถาพร สังข์ขาวสุทธิรักษ์ (2563) ซึ่งได้ศึกษาการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเน้นการบริหารจัดการภายใน การพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยี การจัดการเรียนการสอน และโครงสร้างพื้นฐานตามลำดับ ซึ่งส่งผลต่อทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครู นอกจากนี้ยังพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดหาและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีในสถานศึกษาให้มีความพร้อมต่อการใช้งาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณิดา วรรณพิรุณ (2563) ซึ่งได้ศึกษาการเรียนรู้แบบผสมผสาน พบว่า การผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ในชั้นเรียนแบบดั้งเดิม และการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับ วราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ (2566) ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม การเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ พบว่ารูปแบบ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมและสื่อสร้างสรรค์ ช่วยส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการสื่อสารของผู้เรียน สอดคล้องกับ ศิริพร ศรีสวัสดิ์ (2563) ซึ่งได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับเทคนิค KWL Plus เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน พบว่า การผสมผสาน Blended Learning กับเทคนิค KWL Plus สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ

2.4 ด้านการสร้างสรณ์นวัตกรรม เกี่ยวกับการกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ สามารถพัฒนาความคิดใหม่ ๆ ที่มีประโยชน์และเป็นต้นแบบในการแก้ปัญหา โดยการสร้างสรณ์นวัตกรรม รวมถึงการคิดค้นเทคโนโลยีใหม่ ๆ การออกแบบผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่ ๆ หรือการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาระบบการบริหารงานในสถานศึกษาด้วยเทคโนโลยีและการจัดการข้อมูล สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) ระบุว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจอย่างแม่นยำและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ดียิ่งขึ้นซึ่งนำไปสู่

การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานและพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวม สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปุณณัฐ มาเชค (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในยุค Thailand 4.0 ซึ่งเห็นว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดรับความคิดใหม่ ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นภาพร ศรีสุคันธพลักษ์ (2566) ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา การใช้หลักการพัฒนาคุณภาพ อย่างยั่งยืน และการปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง มีผลทำให้การบริหารจัดการ มีความยืดหยุ่นและสามารถตอบสนองต่อความท้าทายต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะในบริบทของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมซอฟต์แวร์ (Soft Power) ในการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สพม.กำแพงเพชร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้าน “วัฒนธรรมร่วมด้วยช่วยกัน” ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด จึงควรส่งเสริมกิจกรรมที่เน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ อบรมผู้บริหารและครู รวมถึงพัฒนา PLC เพื่อให้การศึกษาเข้ากับบริบทพื้นที่อย่างยั่งยืน
2. ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมซอฟต์แวร์ (Soft Power) ควรมุ่งเน้น “วัฒนธรรมร่วมด้วยช่วยกัน” โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนผ่านการสื่อสารเชิงบูรณาการ และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ เช่น การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น และโครงการพัฒนาการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้และเสริมความเข้มแข็งให้กับการศึกษาท้องถิ่น
3. ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการแบ่งปันทรัพยากรโดยเน้นกิจกรรมที่สะท้อนคุณค่าของวัฒนธรรมองค์กร เช่น การพัฒนาสื่อดิจิทัลและพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ออนไลน์ พร้อมสื่อสารคุณค่าองค์กรอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความภาคภูมิใจและการมีส่วนร่วมของบุคลากร
4. ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย พร้อมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและอุปกรณ์ดิจิทัลให้เพียงพอ สนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) โดยมีแนวทางที่ชัดเจน เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ให้ทันสมัยและสอดคล้องกับบริบท ของโรงเรียน
5. ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาระบบบริหารงานด้วยเทคโนโลยี เช่น การใช้ฐานข้อมูลกลางเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ ควบคู่กับการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมนวัตกรรม และปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้และการบริหารงานอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารแนวทางการส่งเสริมซอฟต์แวร์ (Soft Power) ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมซอฟต์แวร์ (Soft Power) ของสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

3. การศึกษากลยุทธ์การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมซอฟต์แวร์ (Soft Power) ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

เอกสารอ้างอิง

ขวัญใจ เตชะเสนสกุล. (2562, กรกฎาคม). เวียดนามกับการก้าวขึ้นแท่นฐานการผลิตสำคัญของโลก.

การเงินธนาคาร, 447, 155-157.

จิราเจต วิเศษดอนหาย. (2565). ลาก่อน VUCA มาแล้ว BANI : ชวน ผอ. ปรับตัวและโรงเรียนให้ทันการเปลี่ยนแปลง. [Online]. Available : <https://www.educathai.com>. [2567, สิงหาคม 26].

ชูชาติ พ่วงสมจิต. (2560, พฤษภาคม – สิงหาคม). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal Silpakorn University (ฉบับภาษาไทย). 10(2), 1342-1354.

ฐานิตา แก้วศรี. (2567, สิงหาคม 8). ศึกษาวิเคราะห์, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร. สัมภาษณ์.

นธิยา ภัทรวังฟ้า นุญจรี เจริญสุข สถาพร สังข์ขาวสุทธิรักษ์. (2563, พฤษภาคม-สิงหาคม). การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ. 2(2), 1-12.

นภาพร ศรีสุคันธพลกุล. (2566, มีนาคม). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 7(3), 117-131.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ปณิตา วรรณพิรุณ. (2563, กรกฎาคม-ธันวาคม). การเรียนรู้แบบผสมผสาน Blended Learning. วารสารการบริหารและการจัดการการศึกษา, 2(2), 65-72.

ปณณัฐฐา มาเชต (2564, กันยายน-ธันวาคม). การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในยุค Thailand 4.0. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ, 7(3), 117-131.

ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ และคณะ. (2560). การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โมไณย อภิศักดิ์มนตรีและวรพล ศรีเทพ. (2568, มกราคม-เมษายน). ซอฟต์แวร์ (Soft Power) สู่การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการศึกษา, 3(1), 78 - 91.

ยุทธกานต์ โพธิ์หนองคูณ. (2565). การพัฒนาแนวทางการสร้างทีมงานครูสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- วรารณ ศรีสวัสดิ์. (2566, มกราคม-มิถุนายน). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ 3CPR แบบผสมผสานตามวัฏจักรการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ ฐานประสบการณ์แห่งชีวิต. วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์, 8(1), 1-20.
- วีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์, โยธิน ทองเนื้อแข็ง, ชนิศร์ ชูเลื่อน, และรัชช เมธจันทร์นวล. (2564, มกราคม-มิถุนายน). การพัฒนาการศึกษาสู่ศตวรรษ ที่ 21. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดอนเมือง, 3(5), 53 - 63.
- ศิริพร ศรีสวัสดิ์. (2563). การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับเทคนิค KWL Plus เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริพร พลสมิธ. (2564). การทำงานเป็นทีมของบุคลากรต่างเจนเนอเรชันกับประสิทธิภาพการทำงาน กรณีศึกษาข้าราชการพลเรือนสามัญในกรุงเทพมหานคร. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์อนามัยที่ 11. (2566). คำวนขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Krejcie&Morgan). [Online]. Available : <https://hpc11.go.th/me-working-age/krejcie-morgan/index>. [2567, สิงหาคม 20].
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). นวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาในประเทศไทย และประเทศที่คัดสรรเพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุกัญญา ลำสัน. (2565). วัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อภิสรณ์ ภาชนะวรรณและสุพจน์ เกิดสุวรรณ (2564, กรกฎาคม - กันยายน). การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. 10(3), 210-224.
- อริยุดา ทศเทียน นิคม นาคอ้าย. (2565, กันยายน). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. Journal of Roi Kaensarn Academi. 7(9), 431-445.

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF INNOVATIVE LEADERSHIP OF
THE SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE PHITSANULOK UTTARADIT

นิติพงษ์ สกุนา¹

Nitipong Sakunar

ศุภชีพ โชติธนาโยธิน¹

Suphacheep Choatthanayothin

อนพัทธ์ บัวคง¹

Anaphat Buakhong

สธิพร เชาวนชัย²

Sathiraporn Chaowachai

Received: March 24, 2025

Revised: May 30, 2025

Accepted: June 6, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ โดยมีขั้นตอนที่ 1 การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ จำนวน 330 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 155 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และครู จำนวน 175 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม มีลักษณะเป็น มาตราประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่

¹ นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Doctoral Student of Educational Administration, Faculty of Education, Naresuan University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Assistant Professor Dr. of Educational Administration, Faculty of Education, Naresuan University

ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์เปลี่ยนแปลง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีม
2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ พบว่าผู้บริหารควรกำหนดนโยบาย แผนพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านต่าง ๆ ให้ผู้บริหารสถานศึกษาครบทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการมีวิสัยทัศน์เปลี่ยนแปลง ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการบริหารความเสี่ยง และด้านการตัดสินใจ มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมอย่างถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ การประยุกต์ใช้กับการบริหารงานและการจัดการสอนผ่านนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีดิจิทัล ควรมีการจัดอบรม สัมมนา ประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้เกี่ยวกับวิธีการประยุกต์ใช้นวัตกรรมที่หลากหลาย มีการสนับสนุนงบประมาณการจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา จัดแหล่งเรียนรู้ เข้านิเทศ ติดตามการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the innovative leadership of school administrators under the secondary educational service area office Phitsanulok Uttaradit and study the guidelines for the development of innovative leadership of school administrators. Step 1: study the innovative leadership of school administrators. The sample group includes school administrators and teachers in school under this area. There are a total of 330 individuals, divided into 2 categories: 155 school administrators selected through targeted selection, and 175 teachers selected through random sampling in a stratified manner. The data is collected through surveys data were collected using a 5-point Likert scale questionnaire and analyzed using mean and standard deviation. Step 2: study the guidelines for the development of innovative leadership of school administrators. The group of information providers consists of qualified individuals, totaling 5 people. Collecting data through interviews and analyzed using content analysis. The research findings indicated that

1. The overall results of the innovative leadership of school administrators under the secondary educational service area office Phitsanulok Uttaradit were at a high level When examining the specific aspects, it is found that the area with the highest average score is the visionary change, while the area with the lowest average score is team work.

2. The study guidelines for the development of innovative leadership of school administrators under the secondary educational service area office Phitsanulok Uttaradit reveals that school administrators should formulate policies and development plans to foster innovative leadership across four essential dimensions: transformative vision, teamwork, risk management, and decision-making. This includes fostering knowledge and understanding of how to appropriately and accurately utilize innovations relevant to the current context, enabling their application to both administrative tasks and instructional management through digital or technological innovations. Training sessions, seminars, and meetings should be organized to facilitate information exchange and develop administrators' knowledge on applying a wide array of innovations. Budgetary support for training initiatives to enhance administrators' knowledge should be provided, along with the establishment of learning resources. Regular field supervision and monitoring of administrators' practices should be implemented to ensure effective and genuine application in their roles.

Keywords : Guidelines for the development, Innovative Leadership, School Administrators

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้ประเทศรับมือกับการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วในยุคดิจิทัลแห่งศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) สถานศึกษาต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีคุณค่าและตอบสนองต่อการแข่งขันที่สูงขึ้น การเปลี่ยนแปลงในองค์กร เช่น การปรับโครงสร้างและสร้างนวัตกรรม มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จในยุคปัจจุบัน แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) และ (ฉบับที่ 3) ในหมวด 9 เทคโนโลยีทางการศึกษา มาตราที่ 64 มีเนื้อความว่ารัฐจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิต และพัฒนาแบบเรียน สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต มีการให้แรงจูงใจ และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และมาตรา 66 ที่กล่าวว่า ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ได้ทำ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้

ปัจจุบันการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต้องการการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การมีภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษานับเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนและส่งเสริมคุณภาพการศึกษา เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันและระบบการศึกษามากขึ้น การศึกษาจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ดังนั้นผู้บริหาร

สถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำย่อมจะส่งผลให้การจัดการศึกษาในสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้แน่นอน ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็นการแสดงออกถึงคุณลักษณะของผู้นำที่มีสมรรถนะ บุคลิกภาพ บทบาท ความสามารถในการเข้าถึงปัญหาหรือโอกาสที่สลับซับซ้อน สามารถค้นพบแนวทางในการดำเนินการใหม่ ๆ เน้นสัมพันธภาพของกลุ่มบุคลากรที่มีคุณภาพ และมีความไว้วางใจสมาชิกภายในองค์กร รวมทั้งใช้กระบวนการของการสร้างสรรค์บริบททางนวัตกรรมเพื่อการขับเคลื่อนให้บุคลากรสามารถสร้างนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิต และการให้บริการอย่างสร้างสรรค์เพื่อตอบสนองความต้องการในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ช่วยสนับสนุนความคิดและสร้างสรรค์นวัตกรรมในการบริหารจัดการในองค์กรอย่างเป็นรูปธรรม (สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์, 2564)

การเปลี่ยนแปลงในความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อครูผู้สอน โดยให้ครูผู้สอนมีบทบาทในการดำเนินการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการผลิตพัฒนาสื่อและนวัตกรรมที่สนับสนุนการเรียนรู้ ถ้าคิดแตกต่างอย่างสร้างสรรค์ และนำแนวคิดเดิมมาต่อยอด เพื่อหาแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการนำนวัตกรรมเหล่านั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา (สุกัญญา แซ่มะข่อย, 2560) นวัตกรรม จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ หากผู้บริหารสถานศึกษาไม่เปลี่ยนแปลงวิธีการคิดและขาดทักษะความรู้ ความสามารถ ที่จะพัฒนาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกิดความคิดสร้างสรรค์และนำไปสู่ความคิดเชิงนวัตกรรมได้ องค์กรในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีผู้นำเชิงนวัตกรรม ผู้ซึ่งรู้วิธีนำแนวคิดใหม่มาใช้เพื่อให้เกิดงานที่มีประสิทธิภาพและรับผิดชอบทุกส่วนขององค์กร และรับรู้ถึงความต้องการของตลาดและสังคม ในอนาคต การเปลี่ยนแปลงวิธีคิดของผู้นำ มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะวัฒนธรรมและแนวทางการบริหารแบบเดิม ๆ อาจไม่เพียงพอต่อการพัฒนา หากผู้บริหารสถานศึกษาไม่พัฒนาความสามารถในการส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรคิดเชิงสร้างสรรค์และสร้างสรรค์นวัตกรรม โดยการเปลี่ยนแปลงต้องเริ่มต้นจากการตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้กล้าทดลองและเรียนรู้จากความล้มเหลว ซึ่งเป็นพื้นฐานของการสร้างความคิดเชิงนวัตกรรม (Lyons, 2011)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ มีเขตบริการการศึกษาครอบคลุมสถานศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดอุตรดิตถ์ รวม 57 โรงเรียน ประกอบด้วยสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ ซึ่งการจัดการศึกษาท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 บริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน บางสถานศึกษามีสื่อ เครื่องมือ อุปกรณ์เทคโนโลยีที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ครอบคลุม สามารถค้นคว้าข้อมูลเพื่อเรียนรู้ได้ทุกสถานที่ทุกเวลา การส่งผลงานของนักเรียนในการแข่งขันทักษะต่าง ๆ รวมถึงผลงานของบุคลากร แต่พบปัญหาของกระบวนการบริหารจัดการศึกษาที่ยังไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว กล่าวคือผู้บริหารสถานศึกษาหลายแห่งยังต้องการการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่เพียงพอในการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในกระบวนการบริหารจัดการ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดและกระบวนการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของสังคมจึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการบริหารสถานศึกษา ภายในปี 2570 สำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงด้านการบริหารจัดการศึกษา มีสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 อย่างมีคุณภาพและเต็มศักยภาพ ได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา (พ.ศ. 2566 - 2570) กลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับคุณภาพผู้เรียน ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา โดยให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาพัฒนาความรู้และทักษะในการพัฒนานวัตกรรม ส่งเสริมให้พัฒนานวัตกรรมทางการบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการดำเนินงาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก-อุตรดิตถ์, 2566)

ด้วยบริบทดังกล่าวสิ่งสำคัญที่สุดที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องศึกษา คือการนำทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมไปใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาได้เข้าถึงการนำเอาเทคโนโลยีและนวัตกรรมไปใช้ให้มีคุณภาพเพื่อให้เกิดประสิทธิผลต่อนักเรียน โดยการนำทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้กับสถานศึกษาในแต่ละแห่ง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและมุ่งหวังให้ได้องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์
ตามแนวคิดของ ขวัญชนก โตนาถ (2556), เวียงวิวรรณ ทำทูล (2557), กุญญภัทรพร โทพา (2559), พิสิฐธวัฒน์ กลิ่นโฮงส์ (2559), ปวีณา กันถิ่น (2560), ณิชาภาสุนทรไชย (2561), Wooi (2013), Horth, & Buchner (2014), Graham-Leviss (2016) และ Tom Howlett (2020) ประกอบด้วย

1. ด้านการมีวิสัยทัศน์เปลี่ยนแปลง
2. ด้านการทำงานเป็นทีม
3. ด้านการบริหารความเสี่ยง
4. ด้านการตัดสินใจ

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา พิชณโลก อุดรดิตถ์ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 57 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหาร
สถานศึกษา 155 คน และครู จำนวน 2,195 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา พิชณโลก อุดรดิตถ์ จำนวน 330 คน โดยกำหนดกลุ่มขนาดตัวอย่างด้วยตารางเครจซี่
และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) โดยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 155 คน ได้มา
โดยการเลือกแบบเจาะจง และครูจำนวน 175 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามจำนวนครู
แต่ละสถานศึกษา

แหล่งข้อมูลผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive
sampling) มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิตขึ้นไปหรือเทียบเท่าทาง
ด้านการบริหารการศึกษา มีประสบการณ์การในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมในการบริหาร
สถานศึกษา มาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี และเป็นผู้ดำเนินการจัดโครงการเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมใน
สถานศึกษา จำนวน 3 คน
2. อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล
โดยเป็นอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัย ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มีตำแหน่งทางวิชาการ
รองศาสตราจารย์ขึ้นไป และมีวุฒิการศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต จำนวน 1 คน ได้แก่ อาจารย์ภาควิชา
เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
3. ประธานหลักสูตรสาขาวิชาวิทยาการข้อมูลและสถิติคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิชณโลก อุดรดิตถ์

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบประเมิน
มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เนื่องจาก แบบสอบถามประเภทนี้ช่วยให้สามารถวัดระดับ
ความคิดเห็น ทศนคติ หรือพฤติกรรมของผู้ตอบได้อย่างละเอียดและชัดเจน นอกจากนี้ยังสะดวกต่อ
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ทำให้สามารถสรุปผลและเปรียบเทียบข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ
และเหมาะสมกับลักษณะตัวแปรที่ศึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับความรู้สึกรและการประเมินในหลายระดับ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ
ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิชณโลก อุดรดิตถ์ จำนวน 1 ฉบับ
แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตำแหน่ง ระดับการศึกษา
และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบเติมคำตอบและตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 26 ข้อ ดังนี้

1. ด้านการมีวิสัยทัศน์เปลี่ยนแปลง จำนวน 10 ข้อ
2. ด้านการทำงานเป็นทีม จำนวน 5 ข้อ
3. ด้านการบริหารความเสี่ยง จำนวน 6 ข้อ
4. ด้านการตัดสินใจ จำนวน 5 ข้อ

โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

แบบสอบถามมีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
2. สังเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

3. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างตามนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม ความสอดคล้อง ความครอบคลุมเนื้อหา ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อคำถามและหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) และความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำคะแนนความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อคำถามที่ได้จากการลงความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน ได้แก่

5.1 อดีตผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนราษฎร์อุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 1 ท่าน

5.2 อาจารย์ภาควิชาบริหาร วิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 2 ท่าน

คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อคำถาม (IOC) ของแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าคำถามสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

6. ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามในแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขหรือเพิ่มเติมของข้อคำถามให้สมบูรณ์มีความเหมาะสม ตลอดจนปรับแก้ไขข้อความบางข้อคำถามในการสื่อความหมายให้มีความชัดเจน

7. นำผลค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อคำถามของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าเป็นข้อคำถามที่นำไปใช้ได้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

8. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (try-out) กับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบัค

9. นำผลการวิเคราะห์พิจารณาการปรับปรุงแก้ไขแล้วเสร็จแล้วจัดพิมพ์ แบบสอบถาม ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับนี้ไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน และได้เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC 0.5 ขึ้นไป ผลปรากฏว่า ได้ข้อคำถามตามเกณฑ์ จำนวน 26 ข้อ จากทั้งหมด 26 ข้อ ได้ค่า IOC 1.00 ทุกข้อ และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (try-out) กับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบัค ผลปรากฏว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .94 ใช้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

ตารางแสดงรายละเอียดของแต่ละข้อคำถามในแต่ละด้าน

ข้อ	รายการ
ด้านการมีวิสัยทัศน์เปลี่ยนแปลง	
1	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถมองเห็นภาพอนาคตได้ชัดเจน
2	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ที่นำไปสู่สถานศึกษาแห่งนวัตกรรมอย่างเป็นระบบ
3	ผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและรับมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4	ผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรม
5	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลในการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมในสถานศึกษา
6	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
7	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการสร้างสัมพันธ์ชุมชน
8	ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมวัฒนธรรมการใช้นวัตกรรมในสถานศึกษา
9	ผู้บริหารสถานศึกษาประพฤติตนเป็นที่ยอมรับจากบุคลากรในสถานศึกษา

ข้อ	รายการ
10	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถกำหนดข้อปฏิบัติหรือข้อตกลงที่ชัดเจนและยุติธรรมในสถานศึกษา
ด้านการทำงานเป็นทีม	
11	ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารสถานศึกษาแบบส่งเสริมให้เกิดการทำงานเป็นทีม
12	ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและสิ่งที่คุณอื่นนำเสนอ
13	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถกระตุ้นให้บุคลากรในสถานศึกษาเสนอความคิดเห็นของตนเอง
14	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีของบุคลากรในสถานศึกษา
15	ผู้บริหารสถานศึกษาเสริมแรงทางบวกแก่บุคลากรในสถานศึกษา
ด้านการบริหารความเสี่ยง	
16	ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจเกี่ยวกับประเภทยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา
17	ผู้บริหารสถานศึกษารับมืออุปสรรคของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม
18	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถหลีกเลี่ยงความเสี่ยง อุปสรรคของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม
19	ผู้บริหารสถานศึกษาใช้วิจารณ์ภายในการวิเคราะห์ ประเมินความเสี่ยง
20	ผู้บริหารสถานศึกษารับผิดชอบต่อผลลัพธ์ของความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ
21	ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างกระบวนการกำกับ ติดตามการบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ
ด้านการตัดสินใจ	
22	ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ในเรื่องที่ต้องตัดสินใจ
23	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ
24	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว
25	ผู้บริหารสถานศึกษารับผิดชอบต่อผลของการตัดสินใจของตนเอง
26	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดการกับความขัดแย้งในองค์กรได้

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำ
เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก
อุตรดิตถ์ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์โดยเลือกจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด
ของแต่ละด้าน ในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบเติมคำตอบ

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
(Structured Interview) จำนวน 4 ด้าน ด้านละ 1 ข้อ รวมทั้งสิ้น 4 ข้อ

ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ ฉบับนี้ไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน และได้เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC 0.5 ขึ้นไป ผลปรากฏว่า ได้ข้อคำถามตามเกณฑ์ จำนวน 4 ข้อ จากทั้งหมด 4 ข้อ ได้ค่า IOC 1.00 ทุกข้อ ใช้ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียงแบบพรรณนา แล้วสรุปประเด็นเนื้อหาข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ โดยกำหนดระยะเวลาการตอบแบบสอบถามภายในวันที่ 20 ธันวาคม 2567 – 31 มกราคม 2568

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนซึ่งวิธีการดังนี้

1. ผู้วิจัยยื่นขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุตรดิตถ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และแบบสอบถาม ซึ่งมีการระบุวันรับแบบสอบถามคืนทั้งหมดจำนวน 330 ฉบับ ถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุตรดิตถ์

3. ผู้วิจัยตรวจสอบจำนวนและความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน ซึ่งผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 330 ฉบับ ได้รับฉบับที่สมบูรณ์กลับคืน จำนวน 330 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยติดต่อนัดหมายกับผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล นัดวัน และเวลาในการสัมภาษณ์

3. ดำเนินการสัมภาษณ์ตามแนวประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ ในระหว่างวันที่ 12 ถึงวันที่ 15 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2567

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จ โดยดำเนินการ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยแปลความหมายค่าเฉลี่ยแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ กำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 121)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00	หมายถึง	มีระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50	หมายถึง	มีระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม อยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายถึง	มีระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายถึง	มีระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50	หมายถึง	มีระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียงแบบพรรณนาแล้วสรุปประเด็นเนื้อหาข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ในภาพรวม

ที่	ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์	n = 330		ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการมีวิสัยทัศน์เปลี่ยนแปลง	4.53	0.61	มากที่สุด	1
2	ด้านการบริหารความเสี่ยง	4.34	0.83	มาก	2
3	ด้านการตัดสินใจ	4.27	0.84	มาก	3
4	ด้านการทำงานเป็นทีม	4.23	0.91	มาก	4
	รวม	4.34	0.80	มาก	-

1. ผลการศึกษา ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ทั้ง 4 ด้าน ในภาพรวม พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.80) ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์เปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับ มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการบริหารความเสี่ยง อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์เปลี่ยนแปลง พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.61) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและรับมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมวัฒนธรรมการใช้นวัตกรรมในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลในการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 ด้านการทำงานเป็นทีม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.91) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารสถานศึกษาแบบส่งเสริมให้เกิดการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีของบุคลากรในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเสริมแรงทางบวกแก่บุคลากรในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 ด้านการบริหารความเสี่ยง พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.83) ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจเกี่ยวกับประเภทภัยคุกคามของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษารับผิดชอบต่อผลลัพธ์ของความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถหลีกเลี่ยงความเสี่ยง อุปสรรคของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด

1.4 ด้านการตัดสินใจ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.84) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษารับผิดชอบต่อผลของการตัดสินใจของตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดการกับความขัดแย้งในองค์กรได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการศึกษา แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน มีแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า

2.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์เปลี่ยนแปลง พบว่า ผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ กำหนดนโยบาย แผนพัฒนา หรือจัดอบรมพัฒนาผู้บริหารให้มีทักษะความรู้เท่าทันเกี่ยวกับการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศด้านนวัตกรรมบริหารจัดการงบประมาณ ในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการใช้นวัตกรรมในสถานศึกษา มีการกำหนดให้มีการสอดแทรกสมรรถนะด้านการใช้นวัตกรรมอยู่ในข้อตกลงในการพัฒนางาน (ว.ปา)

2.2 ด้านการทำงานเป็นทีม พบว่า ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา จัดอบรมเกี่ยวกับความสำคัญกับการทำงานร่วมกันให้กับผู้บริหารสถานศึกษา จัดการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ให้บุคลากรได้มีโอกาสเสนอความคิดเห็นของตนเอง และการเสริมแรงทางบวกให้กับคนในองค์กร

2.3 ด้านการบริหารความเสี่ยง พบว่า ผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ จัดอบรม ประชุมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง ที่อาจส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงาน สร้างทักษะในการประเมินและวิเคราะห์ความเสี่ยง ตลอดจนการ

วางแผนรับมืออย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาแสวงหาความรู้ด้วยตนเองผ่านการสืบค้นข้อมูลออนไลน์ หนังสือต่าง ๆ และติดตามข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับวิธีการบริหารจัดการความเสี่ยง

2.4 ด้านการตัดสินใจ พบว่า ผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุดรดิตถ์ จัดอบรม ประชุมแลกเปลี่ยนการพัฒนาการตัดสินใจ ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลและใช้เครื่องมือที่ทันสมัยในการสนับสนุนการตัดสินใจ การกำหนดให้มีการสอดแทรกในข้อตกลงการพัฒนา งาน (ว.ป.า)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง แนวการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุดรดิตถ์ สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุดรดิตถ์ ในภาพรวม พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์เปลี่ยนแปลง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.61) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.91)

1.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์เปลี่ยนแปลง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดตาม ศึกษา เรียนรู้ แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีอยู่เสมอ มีการปรับตัว และนำนวัตกรรม เทคโนโลยีต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการงานในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการประเมินและเลือกใช้นวัตกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนทรัพยากรที่เอื้อต่อการใช้นวัตกรรมในสถานศึกษา ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในยุคที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับ Knezevich (1984) ที่ได้กล่าวว่า ผู้บริหารในยุคของนวัตกรรมต้องรู้จักเปลี่ยนแปลงแสวงหาความรู้ให้เท่าทันต่อเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่อยู่เสมอเพื่อก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ควรสามารถจัดการความขัดแย้งได้อย่างสร้างสรรค์ เข้าใจต้นเหตุของปัญหา และมีทักษะในการต่อรองและแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ปวีณา กันถิ่น (2560) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระราชรัฐ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 5 พบว่าการมีวิสัยทัศน์สู่การเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้บริหารในการสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและมีพลังดึงดูดใจ ทำให้บุคลากรเกิดความเชื่อมั่นและพร้อมที่จะร่วมกันผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับ อลิสร่า ทับเที่ยง (2567) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 พบว่า ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนและสามารถสร้างแรงจูงใจ รวมถึงเตรียมความพร้อมให้กับครูและบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน โดยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพ การบริหารและการศึกษาในโรงเรียน ผลลัพธ์แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนช่วยให้โรงเรียนสามารถปรับตัวและพัฒนาอย่างยั่งยืนในทุกมิติของการเปลี่ยนแปลง

1.2 ด้านการทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สาเหตุหนึ่งอาจมาจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถสร้างบรรยากาศในการทำงานที่เหมาะสมต่อบุคลากร ส่งผลให้บุคลากรไม่เข้าใจเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ขององค์กรได้อย่างชัดเจนและตรงกัน สอดคล้องกับ รัตนวดี โมรากุล (2560) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบองค์การแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยพัฒนาความสัมพันธ์และประสิทธิภาพของบุคลากร การขาดโครงสร้างที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีมและการประสานงานที่ไม่เพียงพอเป็นอุปสรรคที่ทำให้การทำงานเป็นทีมไม่ได้รับการส่งเสริมอย่างเต็มที่ ส่งผลให้การสร้างสรรค์นวัตกรรมในองค์กรต้องเผชิญกับความท้าทายในการบริหารจัดการ และสอดคล้องกับ กาญจนาวดี ไชยสงค์ (2567) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับความสามารถในการทำงานเป็นทีมของครู โดยเฉพาะด้านการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีมและการมีวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง การขาดบรรยากาศที่เหมาะสมอาจทำให้ครูขาดแรงจูงใจ และการมอบหมายงานที่ไม่ชัดเจนทำให้ประสิทธิภาพของทีมลดลง

2. จากการศึกษาแนวการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ พบว่า ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์และผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

2.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์เปลี่ยนแปลง พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวทางแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้ ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ควรมีการกำหนดนโยบาย แผนพัฒนา หรือการจัดอบรม ด้านการใช้ นวัตกรรมเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี มีการสนับสนุนด้านทรัพยากร มีการกำหนดให้มีการสอดแทรกสมรรถนะด้านการใช้นวัตกรรมอยู่ในข้อตกลงในการพัฒนางาน (ว.ปอ) ของผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับวริยากร อัครวงศานนท์ (2566) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็น และแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์เปลี่ยนแปลงช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการพัฒนา นวัตกรรมโดยเปิดโอกาสให้ครูร่วมแสดงความคิดเห็นและเสริมสร้างความเชื่อมั่นเพื่อขับเคลื่อนองค์กรสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืนในด้านการศึกษา และสอดคล้องกับกาญจนาวดี ไชยสงค์ (2567) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่า การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนช่วยให้ผู้บริหารสามารถคาดการณ์แนวโน้มและทิศทางในอนาคต สร้างโอกาสในการพัฒนา นวัตกรรม และ นำพาทีมครูให้ดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน

2.2 ด้านการทำงานเป็นทีม พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้ ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา จัดอบรมให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของการทำงาน

เป็นทีม จัดการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ให้บุคลากรได้มีโอกาสเสนอความคิดเห็นของตนเอง และการเสริมแรงทางบวกให้กับคนในองค์กร มีการสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ เช่น กลุ่มสนทนาพูด (Line Group) สอดคล้องกับ ทรวงภูมิ บุษดี (2565) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อทักษะการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 พบว่า การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหาร มีความสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ และการเตรียมบุคลากรให้พร้อม รับมือกับความท้าทายที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการทำงานร่วมกันในองค์กร ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร รวมถึงการสื่อสารและประสานงานที่มีประสิทธิภาพ การส่งเสริมให้บุคลากรร่วมมือกันทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา มีความสำคัญต่อการบรรลุผล สำเร็จของเป้าหมายการพัฒนา และสอดคล้องกับ วริยากร อัครวงศานนท์ (2566) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่ง ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการร่วมมือ กับครูและบุคลากร รวมถึงสนับสนุนให้มีการทำงานร่วมกันในทุกระดับขององค์กร ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้าง ความสามัคคีและความร่วมมือ ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาวัตกรรมการศึกษาสำเร็จลุล่วงตาม เป้าหมายที่วางไว้

2.3 ด้านการบริหารความเสี่ยง พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำ เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้ ผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุดรดิตถ์ จัดอบรม ประชุมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการ จัดการความเสี่ยง สร้างความตระหนัก สร้างทักษะในการประเมินและวิเคราะห์ความเสี่ยง การวางแผน รับมือต่อความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาหมั่นศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองผ่านการ สืบค้นข้อมูลผ่านฐานข้อมูลออนไลน์ ห้องสมุด และติดตามข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับวิธีการบริหารจัดการ ความเสี่ยง สอดคล้องกับ ลดาวัลย์ วงศ์สินธุ (2567) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารด้านการบริหารความเสี่ยง เป็นตัวบ่งชี้ว่าผู้บริหารมีความสามารถในการจัดการความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการวางแผน วิเคราะห์ และระบุความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ รวมถึงการกำหนดมาตรการควบคุมเพื่อป้องกันหรือลด โอกาสของความเสียหาย นอกจากนี้ยังมีการติดตามผลและประเมินการบริหารความเสี่ยงให้สอดคล้อง กับเป้าหมายขององค์กร การบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพส่งผลให้สถานศึกษามีการจัดการที่มี เสถียรภาพและสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดได้อย่างรวดเร็ว สิ่งนี้ช่วยลดผลกระทบ จากเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น และเพิ่มความมั่นใจในการดำเนินงาน และสอดคล้องกับชนกชนม์ อินทเขตต์ (2567) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ผลกระทบของภาวะผู้นำเชิงประกอบการและความสามารถในการเชิงนวัตกรรมที่มี ต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา บริษัทก่อสร้าง ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารใน ธุรกิจที่ประสบความสำเร็จมักมีความสามารถในการบริหารจัดการความเสี่ยงได้ดี โดยให้ความสำคัญ กับการประเมินและวิเคราะห์ความเสี่ยงล่วงหน้า เพื่อลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อองค์กร นอกจากนี้ การยอมรับและเตรียมความพร้อมรับมือกับความเสี่ยงถูกเน้นย้ำว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อการเติบโตอย่างยั่งยืน และจากงานวิจัยพบว่าการจัดการความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพส่งผลโดยตรงต่อผลการดำเนินงานของ

องค์กร ทำให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพแม้ในสภาวะที่ไม่แน่นอน จากการศึกษาที่ยืนยันอีกว่าภาวะผู้นำเชิงประกอบการ ด้านการจัดการความเสี่ยงมีผลกระทบเชิงบวกกับผลการดำเนินงานขององค์กร โดยสามารถพยากรณ์ความสำเร็จขององค์กรได้ถึงร้อยละ 95.90 ของความแปรปรวน ($R^2 = 0.959$) ซึ่งบ่งชี้ว่าผู้นำที่สามารถวางแผนรับมือความเสี่ยงได้ดีจะช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จในระยะยาว

2.4 ด้านการตัดสินใจ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้ ผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุตรดิตถ์ จัดอบรม ประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อพัฒนาการตัดสินใจ ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล ทักษะการใช้เครื่องมือหรือนวัตกรรมเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ทันสมัยในการสนับสนุนในการตัดสินใจ มีการกำหนดให้มีการสอดแทรกเรื่องการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ในข้อตกลงการพัฒนางาน (ว.ป.า) ของผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับ จิตรกร จันทรสุข (2564) ที่ได้ทำบทความวิชาการ เรื่องการตัดสินใจสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า การตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการองค์กรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ การตัดสินใจเป็นกระบวนการที่มีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร ผู้บริหารจำเป็นต้องมีทักษะการตัดสินใจที่มีเหตุผล เป็นระบบ และเหมาะสมกับสถานการณ์ โดยรูปแบบการตัดสินใจที่สำคัญ ต้องเข้าใจและเลือกใช้รูปแบบการตัดสินใจที่เหมาะสมกับปัญหาที่เผชิญ เพื่อให้สามารถดำเนินการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมการทำงานของบุคลากรในองค์กร ให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนด และสอดคล้องกับอาริดา สาสิงาม (2566) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า การตัดสินใจของผู้บริหารที่มุ่งเน้นการพัฒนา ร่วมกับกับบุคลากรในโรงเรียนสามารถเสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และเพิ่มศักยภาพการดำเนินงานของโรงเรียนในระยะยาว ผู้บริหารควรร่วมมือกับครูและบุคลากรในการวางแผนและรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงาน การตัดสินใจร่วมกันช่วยสร้างความโปร่งใสในการบริหารงานและเพิ่มความรับผิดชอบในระดับองค์กร ส่งเสริมความร่วมมืออย่างต่อเนื่องระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกระดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์เปลี่ยนแปลง เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด กระทรวงศึกษาธิการควรส่งเสริมการกำหนดนโยบายสนับสนุนการพัฒนาผู้นำเชิงนวัตกรรมในสถานศึกษา โดยเฉพาะการกำหนดกรอบนโยบายที่ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการ และจัดการเรียนการสอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ควรจัดทำแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมการบริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงบทบาทในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยการนำแนวคิดนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้กับบริบทของสถานศึกษาอย่างเหมาะสม ควรส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้างต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ มีการสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้าร่วมการอบรมหรือ

โครงการนวัตกรรมต่าง ๆ สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นหรือหน่วยงานภายนอกเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และทรัพยากรด้านนวัตกรรม

2. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการทำงานเป็นทีม เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการควรส่งเสริมการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาผ่านนโยบายอบรมและพัฒนาศักยภาพบุคลากร พร้อมทั้งสนับสนุนการจัดสรรงบประมาณเพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อความร่วมมือ ผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา อบรมให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของการมีความสัมพันธ์ที่ดีแต่เพื่อนร่วมงาน เปิดโอกาสให้บุคลากรเสนอความคิดเห็นของตนเอง การเสริมแรงทางบวก การสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

2. ควรออกแบบโมเดลการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

เอกสารอ้างอิง

ขวัญชนก โตนาค. (2556). การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหาร

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยนเรศวร).

จารุวรรณ จันทรสุข, สุพัตรา สิริสุขศิลป์, และพุทธรักษา ก้านจักร. (2564). การตัดสินใจสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 10(2), 223-238.

ชนกชนม์ อินทเขต, และพรลภัส สุวรรณรัตน์. (2567). ผลกระทบของภาวะผู้นำเชิงประกอบการและความสามารถในการเงินนวัตกรรมที่มีต่อผลการดำเนินงานอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาบริษัทก่อสร้างในกรุงเทพมหานคร. วารสารสมาคมนักวิจัย, 29(3), 1-18.

นิชาภา สุนทรไชย. (2561). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 5(1), 67-78.

ทรงวุฒิ บุชาติ, สิทธิชัย สอนสุภี, และกรองแก้ว กิ่งสวัสดิ์. (2565). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อทักษะการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วารสารปัญญาภิธาน, 7(2), 124-135.

นิภาพร กันถิน. (2560). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประชารัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).

พิสิฐธวัฒน์ กลิ่นไธสงค์. (2559). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).

- รัตนวดี โมรากุล, พรอนงค์ บุญคง, และปวีณา ไชยสิงห์. (2561). การวิเคราะห์องค์ประกอบขององค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสาร Veridian E-Journal สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 11(1), 910-911.
- ลดาวลัย วงศ์สินธุ์. (2567). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. *วารสารเสกขวิทย์ปริทัศน์*, 4(1), 282-294.
- วริยากร อัครวงศานนท์, และพิมพ์อุไร ลิ้มปัทม์. (2566). ความต้องการจำเป็นและแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*, 18(1), 133-142.
- วัฒนา ธรรมทัน. (2557). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์กรที่มีสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟิก.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก-อุตรดิตถ์. (2566). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. พิษณุโลก: ผู้แต่ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). *รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2564). *การบริหารสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษา*. มหาสารคาม: ดกสิลาการพิมพ์.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2560). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. พิษณุโลก: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อลิสรา ทับเที่ยง. (2567). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1. *วารสารบัณฑิตสาเกตปริทรรศน์*, 9(2), 158-171.
- อาริดา สาลิغام, ทรงเดช สอนใจ, และวสันต์ชัย กากแก้ว. (2566). แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสุรินทร์. *วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์*, 8(2), 330-342.
- Graham-Leviss, K. (2016). *The 5 skills that innovative leaders have in common*. Retrieved June 18, 2022, from <https://hbr.org/2016/12/the-5-skills-that-innovative-leaders-have-in-common>.
- Horth, D., & Buchner, M. (2014). *Innovation leadership: How to use innovation to lead effectively, work collaboratively and drive results*. Retrieved April 10, 2022, from https://imamhamzatcoed.edu.ng/library/ebooks/resources/Innovation_Leadership_by_david_horth.pdf.

- Howlett, T. (2020). **6 elements of innovation leadership**. LinkedIn. Retrieved June 18, 2022, from <https://www.linkedin.com/pulse/6-elements-innovation-leadership-tom-howlett>.
- Knezevich, S. J. (1984). **Administration of public education (4th ed.)**. New York: Harper and Row.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). **Determining sample size for research activities**. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607–610.
- Lyons, R. (2011). **Paths to innovative leadership**. BizEd Magazine, 10(2), 32–38.
- Thopha, K. (2016). **A comparative study of organizational culture, innovative leadership, and innovation between Thai state enterprise commercial banks and public company commercial banks**. [Master's thesis, Kasetsart University].
- Wooi, T. (2013). **Innovation leadership in education**. Retrieved June 18, 2022, from <https://www.slideshare.net/timothywooi/innovation-leadership-in-education-29983666>.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผล
ของสถานศึกษา อำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี
THE RELATIONSHIP BETWEEN DIGITAL LEADERSHIP OF SCHOOL
ADMINISTRATORS AND THE EFFECTIVENESS OF SCHOOLS
IN THUNG FON DISTRICT UNDER THE OFFICE OF SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA UDON THANI

นุสรรา วัตละยาน¹

Nootsara Watlayan

ศิริลักษณ์ กล้าการขาย¹

Siriluk Klakankhai

สุพรรณิ เกตุอยู่¹

Supanee Ketyoo

สธิรพร เชาวนชัย²

Sathiraporn Chaowachai

Received: November 22, 2024

Revised: June 6, 2025

Accepted: June 11, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและ
ศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา อำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
อุดรธานี อำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี 2) เพื่อศึกษา
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา
อำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหาร
และครูของโรงเรียนในอำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี
ปีการศึกษา 2567 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 44 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน
โดยวิธีเจาะจง และครูผู้สอน จำนวน 40 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูป
ของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie R. V. & Morgan, 1970) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
เป็นแบบสอบถามแบบมาตรา ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

¹ นิสิตหลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

Doctor of Education Program in Educational Administration of Naresuan University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Assistant Professor Dr., Faculty of Education, Naresuan University

แบบเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสื่อสารด้วยดิจิทัล รองลงมา คือด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ตามด้วยด้านความร่วมมือดิจิทัล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรู้ดิจิทัล ประสิทธิภาพของสถานศึกษา อำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการพัฒนาบุคลากร รองลงมา คือด้านวิสัยทัศน์ร่วมขององค์กร ด้านโครงสร้างองค์กร การสร้างเครือข่าย ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบรรยากาศภายในองค์กร 2) ระดับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของสถานศึกษาโดยภาพรวมมีสหสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา โดยด้านที่มีสหสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการสื่อสารดิจิทัล ส่วนด้านที่มีค่าสหสัมพันธ์กันต่ำสุด คือ การรู้ดิจิทัล

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำดิจิทัล, ประสิทธิภาพของสถานศึกษา, โรงเรียนขนาดเล็ก, การบริหารสถานศึกษา, ผู้นำการเปลี่ยนแปลงดิจิทัล

ABSTRACT

This research aims to 1) investigate the digital leadership of school administrators in Thung Fon District under the Office of Secondary Education Service Area Udon Thani, and examine the effectiveness of schools in Thung Fon District under the Office of Secondary Education Service Area Udon Thani, and 2) explore the relationship between the digital leadership of school administrators and the effectiveness of schools in Thung Fon District. The sample group consisted of 44 participants, including 4 school administrators selected by purposive sampling and 40 teachers, determined using the sample size table by Krejcie and Morgan (1970). Data were collected using a 5-point Likert scale questionnaire. The statistical methods used to analyze the data included frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient. The findings revealed that. The overall digital leadership of school administrators in Thung Fon District was at a high level. When examining by category, the highest mean was found in the area of digital communication, followed by digital vision, digital collaboration, and the lowest mean in digital awareness. The overall effectiveness of schools in Thung Fon District was also at a high level. The highest mean was found in the area of personnel development, followed by shared organizational vision, organizational structure, and network building. The lowest mean was found

in the area of organizational atmosphere. The relationship between the digital leadership of school administrators and the effectiveness of schools was positively correlated at a high level and statistically significant at the 0.01 level, supporting the hypothesis. When examined by category, all aspects of digital leadership showed a positive relationship with school effectiveness, with the highest correlation found in digital communication and the lowest in digital awareness.

Keywords : Digital Leadership, School Effectiveness, Small Schools, Educational Administration, Digital Change Leadership

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การขับเคลื่อนการบริหารคุณภาพการศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ดิจิทัลของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 แผนยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการด้านยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา มุ่งเพิ่ม และขยายช่องทางการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลเข้าไปในการเรียนการสอนเพื่อสร้างความคุ้นเคย และยกระดับความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนสำหรับเป็นฐานในการเรียนรู้วิชาอื่น ๆ จัดหาและบริหารจัดการระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่ทันสมัยให้แก่ทุกสถานศึกษา สร้างแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ และสนับสนุนให้ผู้เรียนใช้ดิจิทัลเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ และการสร้างอาชีพอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการผลิตสื่อการเรียนการสอน หนังสือและตำราเรียนในระบบดิจิทัล จัดทำระบบฐานข้อมูล (Big Data) และระบบรายงานผลการใช้ฐานข้อมูลที่ต้องครบถ้วนทันสมัย และสามารถเชื่อมโยงเข้ากับระบบฐานข้อมูลการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของส่วนราชการ/หน่วยงานอื่น ๆ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่มีมาตรฐานแก่สถานศึกษาเพื่อให้สามารถรองรับการจัดการเรียนการสอนทางไกลด้วยระบบ DLIT DLTV และ ETV และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้เชิงลึกผ่านบทเรียนที่หลากหลาย (Massive Open Online Course: MOOCs) รวมทั้งส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมสำหรับค้นหาช่องทางการสร้างอาชีพ (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์, 2563)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์และพันธกิจ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นต้นแบบที่ดีในการปรับตัวให้เหมาะสมกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาต้องก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีทั้งนี้ เพราะผู้บริหารเป็นกุญแจสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทั้งในทางปฏิบัติและสร้างวัฒนธรรมใหม่ในโรงเรียน เป็นผู้บริหารที่มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนและบุคลากรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงบรรลุเป้าหมายองค์กร กลายเป็นผู้นำที่มีภาวะผู้นำดิจิทัล (Sheninger, 2014) ดังนั้น ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษา ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลสูง ก็จะได้เปรียบในการแข่งขันที่จะนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างยั่งยืน สามารถบริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในปีงบประมาณ พ.ศ.2567 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานีได้ดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีการประกาศนโยบายด้านคุณภาพ ข้อที่ 6

การพัฒนาและสร้างเสริมศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ กล่าวถึง การนำเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) มาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการครูและบุคลากร ทางการศึกษาทั้งระบบ จากรายงานผลการปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2566 พบว่ายังมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานดังกล่าวเนื่องจากความไม่ชัดเจนของรูปแบบและขั้นตอนการขับเคลื่อนเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรมสู่สถานศึกษาส่งผลให้ระบบการดำเนินงานหลายส่วนยังล่าช้า (สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี, 2566) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานีจำเป็นต้องมีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลเพื่อให้ผู้บริหาร ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงที่ก้าวล้ำทางดิจิทัลมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถประเมิน จัดการ และ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ (दारूररण ถวิลการ, 2564, หน้า 137) ส่งผลให้ ผู้เรียนเกิดทักษะดิจิทัล ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สถานศึกษา ขับเคลื่อนการดำเนินงานภายในบนพื้นฐานการใช้นวัตกรรมซึ่งนำไปสู่ผลสำเร็จตามเป้าหมาย ของสถานศึกษา ภาวะผู้นำดิจิทัลจึงถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนา สถานศึกษาจนทำให้เกิดความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษาที่ผลักดันให้เกิดการสร้าง นวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและขับเคลื่อนการดำเนินงานภายในสถานศึกษาให้เกิด ประสิทธิภาพ

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของสถานศึกษาของอำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการ พัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูล ไปสู่การปฏิบัติและเป็น แนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานภายในสถานศึกษาหรือหน่วยงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพต่อหน่วยงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาประสิทธิภาพของสถานศึกษา อำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพ ของสถานศึกษา อำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารกับประสิทธิภาพของ สถานศึกษา อำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี คณะผู้วิจัย ดำเนินการ โดยมีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในอำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ปีการศึกษา 2567 รวมจำนวนทั้งสิ้น 50 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในอำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ในปีการศึกษา 2567 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie R. V. & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 44 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาอำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) มุ่งสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา อำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert) (บุญธรรม กิจปรีดาภิสุทธิ์, 2553) ผู้วิจัยได้ใช้การสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาจากนักวิชาการและนักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดทฤษฎี (Theoretical Framework) ผู้วิจัยได้พิจารณาจากองค์ประกอบ และได้ องค์ประกอบเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดได้ 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านความร่วมมือเชิงดิจิทัล จำนวน 4 ข้อ
2. ด้านความรู้ดิจิทัล จำนวน 4 ข้อ
3. ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล จำนวน 4 ข้อ
4. ด้านการสื่อสารดิจิทัล จำนวน 4 ข้อ

โดยกำหนดค่าน้ำหนักตามแบบของลิเคอร์ท (Likert, 1976) ดังนี้

- 5 หมายถึง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา อำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิด ของลิเคอร์ท (Likert) (บุญธรรม กิจปรีดาภิสุทธิ์, 2553) ผู้วิจัยได้ใช้การสังเคราะห์องค์ประกอบของประสิทธิผลของสถานศึกษาจากนักวิชาการและนักการศึกษาทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดทฤษฎี (Theoretical Framework) ผู้วิจัยได้พิจารณา จากองค์ประกอบและได้องค์ประกอบเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดได้ 5 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านวิสัยทัศน์ร่วมขององค์กร จำนวน 5 ข้อ
2. ด้านโครงสร้างองค์กร จำนวน 7 ข้อ
3. ด้านการพัฒนาบุคลากร จำนวน 4 ข้อ

4. ด้านบรรยากาศภายในองค์กร จำนวน 9 ข้อ

5. ด้านการสร้างเครือข่าย จำนวน 5 ข้อ

โดยกำหนดค่าน้ำหนักตามแบบของลิเคิร์ต (Likert, 1976) ดังนี้

5 หมายถึง ความมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ความมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ความมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ความมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ความมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การหาคุณภาพ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา วารสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำดิจิทัล และประสิทธิภาพของสถานศึกษา

2. กำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัล ได้แก่ 1) ด้านความร่วมมือเชิงดิจิทัล 2) ด้านความรู้ดิจิทัล 3) ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล 4) ด้านการสื่อสารดิจิทัล และประสิทธิภาพของสถานศึกษา ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ร่วมขององค์กร 2) ด้านโครงสร้างองค์กร 3) ด้านการพัฒนาบุคลากร 4) ด้านบรรยากาศนวัตกรรมการภายในองค์กร และ 5) ด้านการสร้างเครือข่าย โดยการสังเคราะห์จากงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ

3. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างตามนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อคำถามและหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) และความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีรายนามผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

5.1 ดร.สาส์นลิขิตชัย พลไธสง ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

5.2 นายวาทกานต์ ศรีธรรษาภรณ์ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

5.3 ดร.ลำเพย พิเคราะห์แนะ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุตรพิทยานุกุล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

โดยเกณฑ์ในการพิจารณาความสอดคล้อง มีดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ

นำผลที่ได้จากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$$

N

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

ΣR คือ ผลรวมของคะแนนผลการตัดสินข้อคำถามของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การตัดสินความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา ดังนี้

ถ้า $IOC \geq 0.50$ ถือว่า ข้อคำถามนั้นวัดได้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

ถ้า $IOC < 0.50$ ถือว่า ข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

ปรากฏว่าได้ค่า IOC 1.00 ทุกข้อ

6. ปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

7. นำแบบสอบถามไปทดลอง (try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในอำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ Cronbach (1990) โดยตอนที่ 2 ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.97 และตอนที่ 3 ประสิทธิภาพของสถานศึกษามีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.96 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

8. นำข้อมูลการทดลองมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ แล้วนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามออนไลน์ผ่านบริการของ Google Form ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำการจัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ขอเก็บข้อมูลพร้อมกับ QR Code แบบสอบถามไปยังสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งกำหนดระยะเวลาเก็บข้อมูล

3. ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป จำนวน 44 ฉบับ ได้รับการตอบกลับ จำนวน 44 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จ โดยดำเนินการ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ความถี่และร้อยละ

2. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู อำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาอุดรธานี ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับ จากนั้นนำไปบันทึกและวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อทราบว่าภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอทุ่งฝน ทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี มีระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับใด ด้วยโปรแกรมสำเร็จ นำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมายรายข้อ รายด้านและความหมายในภาพรวม การแปลค่าเฉลี่ยตามหลักเกณฑ์ของช่วงคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

3. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู อำเภอทุ่งฝน ทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับ จากนั้นนำไปบันทึกและวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อทราบว่าประสิทธิผลของสถานศึกษาอำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี มีระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับใด ด้วยโปรแกรมสำเร็จ นำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมายรายข้อ รายด้านและความหมายในภาพรวม การแปลค่าเฉลี่ยตามหลักเกณฑ์ของช่วงคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

4. นำข้อมูลที่ได้แปลความหมายของระดับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา อำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson' Product Moment Correlation Coefficient) ได้แล้วนำค่าไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553) แปลความหมายดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.81–1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.51–0.80 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.01–0.50 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.00 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา อำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสื่อสารดิจิทัล รองลงมา คือด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ตามด้วยด้านความร่วมมือดิจิทัล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรู้ดิจิทัล ประสิทธิผลของสถานศึกษาอำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการพัฒนาบุคลากร รองลงมา คือด้านวิสัยทัศน์ร่วมขององค์กร ด้านโครงสร้างองค์กร การสร้างเครือข่าย ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบรรยากาศภายในองค์กร

2. ระดับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของสถานศึกษาโดยภาพรวมมีสหสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา โดยด้านที่มีสหสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการสื่อสารดิจิทัล ส่วนด้านที่มี ค่าสหสัมพันธ์กันต่ำสุด คือ การรู้จักดิจิทัล

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของสถานศึกษา อำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ซึ่งผลการวิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีการรู้จักดิจิทัล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ได้บริหารงานภายใต้กระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในหลายมิติ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงในด้านของเทคโนโลยีดิจิทัล ที่มีความผันผวนและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้ยังนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ สุขญา โกลวานิช (2563) ที่ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลไว้ในมิติของการรู้จักดิจิทัลนั้นแสดงได้ว่าผู้บริหารในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องมีความรู้ด้านดิจิทัล (Digital Literacy) เพื่อปรับตัวและนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยวิธีการพัฒนาความรู้ดิจิทัล และสอดคล้องกับ ฝนทิพย์ หาญชนะ และศีกฤทธิ์ ศิลาลาย (2565) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง พบว่าภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นกันและยังสอดคล้องกับ สติพร เขาวนชัย (2566) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือตอนล่าง พบว่าองค์ประกอบของการสื่อสารดิจิทัลเป็นองค์ประกอบที่มีน้ำหนักสูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ช่องทางการสื่อสารต่างๆ ในสถานศึกษาทำความเข้าใจกับบุคลากรถึงเป้าหมายในการพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน จนเกิดเป็นภาพลักษณ์ที่เหมาะสมของสถานศึกษาต่อไป ผลการศึกษาประสิทธิภาพของสถานศึกษาอำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบรรยากาศภายในองค์กร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านดุง-ทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี มีประชากรจำนวนไม่มาก ทำให้งบประมาณของสถานศึกษามีค่อนข้างจำกัด ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องจัดสรรทรัพยากรต่างๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ จัดสรรวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด จนทำให้เกิดบรรยากาศการทำงานที่เหมาะสม จนนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ สุริศา ริมศิริ (2562) ที่ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสถานศึกษาด้านบรรยากาศไว้ว่า บรรยากาศในสถานศึกษาสามารถ

ส่งเสริมได้ด้วยการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ อย่างเพียงพอซึ่งเป็นสิ่งที่ใช้งบประมาณค่อนข้างสูง การสร้างบรรยากาศ ผู้บริหารจึงอาจสร้างด้วยการจัดให้มีการนำเสนอผลงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้และทบทวน ผลการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้มีการเสนอแนวความคิดเห็นและแนวความคิดการพัฒนางาน และสอดคล้องกับขวัญชนก แสงท้าน (2563) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษา สู่องค์กรแห่งนวัตกรรมสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมด้านบรรยากาศองค์กรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับ

ประสิทธิภาพของสถานศึกษาอำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงสำหรับคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ การสื่อสารดิจิทัลกับโครงสร้างองค์กร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทต่อการบริหารงานในสถานศึกษาเป็นอย่างมาก การนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จได้อย่างหนึ่ง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบโครงสร้างองค์กรให้มีความยืดหยุ่นและมีอิสระเพื่อความคล่องตัวในการขับเคลื่อนการดำเนินงานภายในสถานศึกษา ให้มีการกระจายอำนาจที่สูงขึ้น ตลอดจนมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานวัตกรรมภายในสถานศึกษาโดยเฉพาะ ผ่านการสื่อสารดิจิทัลในองค์กรที่ทำให้วัฒนธรรมการใช้ดิจิทัลและการสร้างนวัตกรรมเป็นเรื่องปกติภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับ ขวัญชนก แสงท้าน (2563) ที่ได้กล่าวถึงโครงสร้างขององค์กร ไว้ว่า โรงเรียนหรือองค์กรที่ประสบความสำเร็จมักมีโครงสร้างองค์กร ที่เอื้อต่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและการบรรลุเป้าหมายร่วมกัน มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน มีสายการบังคับบัญชา ที่เหมาะสม ไม่ซับซ้อนจนเกินไปจะต้องส่งเสริมการตัดสินใจในแต่ละหน่วยงานย่อย เปิดโอกาสให้ครู บุคลากร หรือนักเรียนได้แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วม ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ทั้งในแนวตั้งและแนวนอน มีหน่วยงานหรือคณะทำงานที่สนับสนุนเป้าหมายร่วมกัน เช่น ทีมพัฒนาหลักสูตร หรือฝ่ายกิจกรรมนักเรียน มีโครงสร้างสำหรับการอบรมและพัฒนาบุคลากร เช่น การพัฒนาทักษะวิชาชีพ มีทรัพยากรที่พร้อมสนับสนุน เช่น เทคโนโลยี สื่อการเรียนการสอน โครงสร้างสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์หรือความจำเป็น เช่น การปรับหลักสูตรตามแนวโน้มโลก สนับสนุนการทดลองและนวัตกรรม มีระบบรายงานและติดตามความก้าวหน้าในทุกระดับ และส่งเสริมความโปร่งใสในการใช้ทรัพยากรและการตัดสินใจ สอดคล้องกับ ดาวรรุวรรณ ถวิลการ (2564) ที่ได้กล่าวถึงการสื่อสารเชิงดิจิทัล (Digital Culture) ที่สัมพันธ์กับการปรับเปลี่ยนโครงสร้างภายในองค์กรไว้ว่า การสื่อสารแบบดิจิทัลของผู้บริหารในปัจจุบันเป็นสิ่งสำคัญในการเชื่อมต่อกับบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ขององค์กรให้ทันสมัย จะต้องเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ปรับเปลี่ยนรูปแบบโครงสร้างการบริหารงานให้มีความยืดหยุ่นเพื่อนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม ครูและบุคลากรทำงานร่วมกันแบ่งปันข้อมูลข่าวสารได้ทุกที่ทุกเวลา เพื่อความสะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพต่อผลประโยชน์ของส่วนรวม นวัตกรรมจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการบริหารองค์กรในยุคปัจจุบันและในอนาคตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องใช้ภาวะผู้นำดิจิทัลในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับทักษะของตนเอง ดังนั้นสถานศึกษา

จึงต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพองค์กรต้องวางแผนเพื่อเตรียมพร้อมและปรับตัวได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำการวิจัยไปใช้

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาอำเภอทุ่งฝน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ผู้วิจัยมีแนวคิดเพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสื่อสารดิจิทัล เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรสื่อสารกับบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ขององค์กรให้ทันสมัย

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ด้านบรรยากาศภายในองค์กรเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาที่เอื้อให้ครูและบุคลากรเกิดความคิดสร้างสรรค์และน่านวัตกรรมเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ นำเสนอความคิดเห็น และแนวทางการพัฒนานวัตกรรม และให้รางวัลกับผู้ที่มีความสำเร็จในด้านนวัตกรรม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ได้สารสนเทศในการเสนอแนะแนวทาง นโยบายหรือหลักสูตรให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาประสิทธิผลของสถานศึกษาร่วมกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้ได้สารสนเทศในการเสนอแนะแนวทางนโยบายหรือหลักสูตรให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ขวัญชนก แสงท้านง. (2563). การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา.

วารสารบริหารการศึกษา, 17(2), 45-56.

ชูศรี วงศ์รัตน. (2553). การวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 5, หน้า 102-105).

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ดาวรุ่งวรรณ ถวิลการ. (2564). การจัดการศึกษายุคดิจิทัล. วารสารวิจัยการบริหาร

การศึกษา, 12(1), 132-145.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 6, หน้า 89-91).

สุวีริยาสาส์น.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2553). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- พนทิพย์ หาญชนะ และศีกฤทธิ์ ศิลาลาย. (2565). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร
สถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 21(1), 112-126.
- สถิรพร เขาวนชัย. (2566). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำดิจิทัลของ
ผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารนวัตกรรมการศึกษา*, 9(1), 88-101.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี. (2566). รายงานผลการปฏิบัติงาน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์. (2563). รายงานสถิติการศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา
2562. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สุชนา โกมลวนิช. (2563). วิสัยทัศน์ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารบริหาร
การศึกษา*, 18(1), 25-39.
- สุริศา รีมศิริ. (2562). ภาวะผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค
ดิจิทัล. *วารสารการบริหารและพัฒนาการศึกษา*, 15(2), 57-68.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). **Determining sample size for research
activities**. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–
610.
- Likert, R. (1976). **A technique for the measurement of attitudes**. *Archives
of Psychology*, 22(140), 1–55.
- Sheninger, E. (2014). **Digital leadership: Changing paradigms for changing
times**. Corwin Press.

คำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความ

วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการและผลงานวิจัยที่มีคุณค่าแก่ผู้สนใจทั่วไป และเพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แนวความคิด เชิงวิชาการของคณาจารย์และนักวิชาการทางการศึกษาทั้งในและนอกสถาบัน โดยมีกำหนดเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารจะต้องผ่านการตรวจพิจารณาจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิ หากมีความเห็นว่าจะต้องมีการปรับแก้ไขทางกองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อแก้ไขและ ขอสงวนสิทธิ์การพิจารณาไม่ลงพิมพ์เมื่อไม่ผ่านการพิจารณา ผู้ที่มีความประสงค์จะส่งบทความเพื่อรับการพิจารณาตีพิมพ์ให้ปฏิบัติตามคำแนะนำ ดังต่อไปนี้

หลักเกณฑ์การส่งบทความและการพิมพ์บทความ

1. ต้นฉบับต้องพิมพ์ตามรูปแบบและคำแนะนำในการเขียนบทความของวารสารนี้
2. ต้นฉบับที่ส่งมาให้พิจารณาจะตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่นมาก่อน และจะต้องไม่ส่งตีพิมพ์ซ้ำซ้อนในวารสารหลายฉบับในเวลาเดียวกัน
3. การตีพิมพ์บทความลงในวารสาร จะพิจารณาการตอบรับการลงตีพิมพ์เมื่อบทความผ่านตามขั้นตอนการปฏิบัติงานของวารสาร
4. กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาและตีพิมพ์บทความทุกเรื่องรวมทั้งการปรับปรุงบทความบางส่วนตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้อ่านบทความ
5. บทความที่ตีพิมพ์ลงในวารสาร ถือว่าเป็นผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการของผู้เขียนไม่ใช่ความคิดเห็นของกองบรรณาธิการ ผู้เขียนต้องรับผิดชอบบทความของตน
6. บทความที่ได้ผ่านการพิจารณาแล้ว ทางกองบรรณาธิการจะแจ้งผลการพิจารณาให้ทราบเป็นลายลักษณ์อักษร

การส่งบทความ

การส่งบทความที่วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้ที่ Website : <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/EJFE>

รูปแบบการพิมพ์บทความ

1. พิมพ์ลงบนกระดาษ ตั้งค่ากระดาษเป็น B5 (JIS) โดยจำนวนหน้าของเนื้อหาและเอกสารอ้างอิงรวมทั้งสิ้นไม่เกิน 15 หน้า ใช้รูปแบบของ Word ตัวอักษร TH Sarabun PSK และแต่ละหน้าไม่เกิน 30 บรรทัด
2. ข้อปฏิบัติกรพิมพ์แต่ละหัวข้อ/ส่วนประกอบ

ที่	ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
1	ชื่อเรื่อง/บทความ	ระบุชื่อบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 พอยท์ ชนิตหนา ไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ
2	ชื่อผู้เขียนบทความ	ระบุชื่อผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย (ถ้ามี) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทุกคน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และไม่ใช่ตำแหน่งวิชาการหรือคำนำหน้า เช่น นาย/นาง/นางสาว/อาจารย์ ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ ชนิตหนา ไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ
3	สังกัดผู้เขียนบทความ	ถ้าเป็นนักศึกษา ให้ระบุผลการศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา และชื่อสถาบันการศึกษา ถ้าไม่ใช่นักศึกษา ให้ระบุผลการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ และชื่อหน่วยงานที่สังกัด (ถ้ามี) ขนาดตัวอักษร 12 พอยท์ ชนิตธรรมดา ไว้ที่เชิงอรรถท้ายหน้า
4	บทคัดย่อ (Abstract)	บทคัดย่อบทความวิจัย บทคัดย่อภาษาไทย ไม่เกิน 10 บรรทัด และบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 250 คำ เขียนโดยสรุปซึ่งมีเนื้อหาประกอบด้วย วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย (กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล) และผลการวิจัย บทคัดย่อบทความวิชาการ บทคัดย่อภาษาไทย ไม่เกิน 10 บรรทัดและบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 250 คำ เขียนโดยสรุปสาระสำคัญจากเนื้อหา * เขียนเป็นความเรียง ไม่ใช่หมายเลขลำดับหัวข้อในย่อหน้า
5	คำสำคัญ (Keywords)	ระบุคำสำคัญ 2-5 คำทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษไว้ท้ายบทคัดย่อทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
6	เนื้อหา (Content)	บทความวิจัย หัวข้อที่เสนอในเนื้อหา ประกอบด้วย 1. ความเป็นมาและความสำคัญ (Statement of the Problem) 2. วัตถุประสงค์การวิจัย (Objectives) 3. สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี) (Research Hypothesis) 4. กรอบแนวคิดในการวิจัย (Research Framework) 5. วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology) 5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Sample) หรือแหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูล (Source of Data / Informant) 5.2 เครื่องมือวิจัย (Research Instrument/Tool) การสร้างและหาคุณภาพ และรายงานคุณภาพเครื่องมือแต่ละชนิด 5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

ที่	ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
		5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) รวมผลการวิเคราะห์ข้อมูล อาจมีตารางหรือภาพประกอบ 6. สรุปผลการวิจัย (Conclusion) ระบุผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย 7. อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) ระบุประเด็นที่เป็นผลการวิจัยที่สำคัญในแต่ละวัตถุประสงค์ โดยมีการอ้างอิงทฤษฎีหรืองานวิจัย 8. ข้อเสนอแนะ (Suggestion) 8.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ 8.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป <u>หัวข้อเนื้อหาทั้ง 8 หัวข้อ ไม่ต้องระบุหมายเลข ใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ ชนิดหนา ส่วนรายละเอียดเนื้อหาใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ ชนิดธรรมดา</u> บทความวิชาการ หัวข้อที่เสนอในเนื้อหา ประกอบด้วย บทนำ (Introduction) เนื้อหา (Content) และสรุป (Conclusion) ใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ ชนิดหนา ส่วนรายละเอียดเนื้อหาใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ ชนิดธรรมดา
7	ตาราง (ถ้ามี)	ใช้ตารางแบบเส้นคู่ เปิด-ปิดตาราง
8	ภาพ (ถ้ามี)	รูปภาพประกอบ บันทึกเป็นไฟล์ที่มีนามสกุล .JPEG
9	การอ้างอิงในเนื้อหา	ลงรายการตามรูปแบบ APA ดังตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา ข้างท้ายนี้
10	เอกสารอ้างอิง (References)	ลงรายการบรรณานุกรมตามรูปแบบ APA ดังตัวอย่างรูปแบบรายการบรรณานุกรมในเอกสารอ้างอิง ข้างท้ายนี้ นำเสนอเฉพาะรายการที่มีการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ ให้ครบทุกรายการ

ตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา

1. หนังสือ

1.1 ผู้แต่งคนเดียว

(สมพงษ์ ชูมาก, 2548, หน้า 10-12)

(สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา, 2531)

(Wilson, 2007, p. 67)

1.2 ผู้แต่งมากกว่า 3 คน

(อวยพร พานิช และคนอื่นๆ, 2548, หน้า 51-53)

(Crouhy, et al., 2006, pp. 75-78)

1.3 ผู้แต่งเป็นหน่วยงาน

(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา, 2546, หน้า10-11)

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541, หน้า5-6)

(Ministry of Education, 2002, pp.70-71)

2. วิทยานิพนธ์

(เชวงศักดิ์ เขียวเงิน, 2543, บทคัดย่อ)

(โอกามา จำเภา, 2550)

(Almeida, 1990)

3. รายงานการประชุม

(นิทัศน์ ภัทรโยธิน, 2540, หน้า 30)

(Paitoon Sinlarat, 1995, p.217)

4. วารสาร

(Bekerian, 1993, pp. 574-575)

5. หนังสือพิมพ์

(สมศรี หาญอนันตสุข, 2550, หน้า 7)

(Krishman, 2007, pp. 1, 12)

6. จุลสาร แผ่นพับ แผ่นปลิว

(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2541)

(Research and Training Center on Independent Living, 1993)

7. โสตทัศนวัสดุ

(ยุพดี พยัคฆพันธ์, 2530)

8. ซีดีรอม

(อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร, 2543)

(Social Science Index, 1999)

9. เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

9.1 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

(อรรถศิษฐ์ วงศ์มณีโรจน์, 2542)

(Abell, 2002)

9.2 วารสารอิเล็กทรอนิกส์

(Kenneth, 1998)

9.3 หนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์

(ชุม, (นามแฝง), 25 ตุลาคม 2542)

(ศธ. ยุติการถ่ายโอนสถานศึกษาบัญชี 2, 2550)

9.4 เอกสารจากเว็บไซต์เว็บ (www.)

(ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, ม.ป.ป.)

(Ministry of Education, 2005)

10. การสัมภาษณ์

(ดิลก บุญเรืองรอด, 2543, กรกฎาคม 14)

(Page, 1991, March 5)

ตัวอย่างรูปแบบรายการบรรณานุกรมในเอกสารอ้างอิง

1. หนังสือ

1.1 ผู้แต่งคนเดียว

สมพงษ์ ชูมาก. (2548). **กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

กัลยานิวัฒนา, สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้า. (2531). **เจ้านายเล็กๆ ยุวกษัตริย์**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ :

ด้านสุทธาการพิมพ์.

Wilson, K. (2007). **Smart choice**. (2nd ed). London : Oxford University Press.

1.2 ผู้แต่งมากกว่า 3 คน

อวยพร พานิช และคนอื่นๆ. (2548). **ภาษาและหลักการเขียนเพื่อการสื่อสาร**. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Crouhy, M., et al. (2006). **The essentials of risk management**. New York : McGraw-Hill.

1.3 ผู้แต่งเป็นหน่วยงาน

สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. (2546). **เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการวิจัยการบริหารการศึกษา**.

นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

การศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการ. (2541). **การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี**. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์ไอลีเดียสแควร์.

Education, Ministry of. (2002). **Chiangmai : NopBueri Si Nakon Ping**. Bangkok : Ministry of Education.

2. วิทยานิพนธ์

เชวงศักดิ์ เชี่ยวจิน. (2543). **การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของ สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร**.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร.

โอภามา จำเภา. (2550). **การจัดการตลาดทางเลือกเกษตรอินทรีย์ : กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรยั่งยืน**

แม่ทาจำกัด ตำบลแม่ทา กิ่งอำเภอแม่อนจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์พัฒนาศูนย์ชุมชนมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Almeida, D.M. (1990). **Father's participation in family work : Consequences for fathers' stress and father child relation**. Master's thesis, University of Victoria.

3. รายงานการประชุม

นิทัศน์ ภักตร์โยธิน. (2540). **ตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า ในการประชมนักบัญชีทั่วประเทศ ครั้งที่ 15** **วิสัยทัศน์นักบัญชีไทย**. วันที่ 27-28 มิถุนายน พ.ศ. 2540 (หน้า 19-35). กรุงเทพฯ : สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย.

Paitoon Sinlarat. (1995). Success and failure of facility in Thai university. In Somwang Pitiyanuwat, et al. (Eds), **Preparing teachers for All the World's Children : An Era of Transformation Proceedings of International Conference, Bangkok 1992**. (pp. 217-233). Bangkok : UNICEF.

4. วารสาร

มัลลวีร์ อุดลวัฒน์ศิริ, นิตย บุนามมงคล และวิลาวัลย์ จตุรธำรง. (2549, กรกฎาคม-ธันวาคม). การศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. **วารสารศึกษาศาสตร์**, 29 (3-4), 83-92.

Bekerian, D.A. (1993, June). In search of the typical eyewitness. **American Psychologist**, 48, 574-576.

5. หนังสือพิมพ์

สมศรี หาญอนันตสุข. (2550, มิถุนายน 26). ภาครัฐธรรมนุญใหม่จะสร้างมิติใหม่ให้สังคมพุทธ. **มติชน**, หน้า 7.
Krishman, E. (2007, June 26). Rebuilding self-esteem **Bangkok post**, p.1, 12.

6. จุลสาร แผ่นพับ แผ่นปลิว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2541). **ท่องเที่ยวสงขลา**. [แผ่นพับ]. สงขลา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
Research and Training Center on Independent Living. (1993). **Guidelines for reporting and writing about people with disabilities**. [Brochure]. Lawrence : Research and Training Center on Independent Living.

7. โสตทัศนวัสดุ

ยุพดี พยัฆพันธ์ (ผู้บรรยาย). (2530). **ยาสมุนไพรร**. [แถบบันทึกเสียง]. กรุงเทพฯ : องค์การวิทยาศาสตร์การแพทย์.

8. ซีดีรอม

อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร. (2543). [CD-ROM]. Available : ฐานข้อมูลไปดูให้เต็มตล้าค่าความเป็นไทย. [2544, มิถุนายน 23].

Social Science Index. (1999). [CD-ROM]. Available : UMI/Social Science Index. [2005, June 26].

9. เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

9.1 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

อรรถศิษฐ์ วงศ์มณีโรจน์. (2542). **ความอุดมสมบูรณ์ของดิน**. [Online]. Available : <http://158.108.200.11/soil009hom-1/009421/chap1.htm#era1>. [2550, กุมภาพันธ์ 20].

Abell, S.K. (2002). **Science teacher education : An international perspective**. [Online].

Available : <http://ebook.Springerlink.com/Search/Search Results.aspx?>. [2007, June 30].

9.2 วารสารอิเล็กทรอนิกส์

Kenneth, I. (1998). A Buddhist response to the nature of human rights. **Journal of Buddhist Ethics** [Online], 2, (9). Available : <http://www.cac.psu.edu/Jbe/twocont.html>. [2006, August 12].

9.3 หนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์

ชุม. (นามแฝง). (2542, ตุลาคม 25). บุญของคนไทย ใน **ไทยรัฐ**. [Online]. Available : <http://www.thairath.co.th>. [2542, ตุลาคม 25].

ศธ. ยุติการถ่ายโอนสถานศึกษาบัญชี 2. (2550, มิถุนายน 23). ใน **ไทยรัฐ**. [Online]. Available : <http://www.thairath.co.th>. [2550, มิถุนายน 30].

9.4 เอกสารจากเว็บไซต์เว็บ (www.)

เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, ศูนย์. (ม.ป.ป.). **การจัดการศึกษาทางไกล**. [Online]. Available : <http://www.nectec.or.th/eourseware/cai/0015.htm>. [2550, กรกฎาคม 1].

Education, Ministry of. (2005). **The Regional Seminar on Higher Education in Southeast Asian Countries**. [Online]. Available : <http://www.inter.mua.go.th/news/News%20January%202005.htm>. [2006, January 5].

10. การสัมภาษณ์

ดิลก บุญเรืองรอด. (2543, กรกฎาคม 14). อธิการบดี, สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา. สัมภาษณ์.
Page, O. (1991, March 5). President, Austin Peay State University. Interview.

จริยธรรมในการตีพิมพ์ในวารสารศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร (Publication Ethics)

การเผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานสร้างสรรค์ในปัจจุบันมีหลายลักษณะ ซึ่งประกอบด้วย หนังสือ ตำรา เอกสารประกอบการสอน งานแปล บทความวิชาการ บทความวิจัย งานวิจัยที่ตีพิมพ์ ในวารสารวิชาการ งานวิจัยที่นำเสนอในการประชุมวิชาการ งานประดิษฐ์หรืองานสร้างสรรค์ วารสาร วรรณกรรม คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มุ่งมั่นที่จะรักษามาตรฐานด้านจริยธรรม ในการตีพิมพ์อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติตามหลักการและมาตรฐาน ด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์ (Publication Ethics) อย่างเคร่งครัด ดังนี้

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการและกองบรรณาธิการ (Duties of Editors)

1. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องรักษามาตรฐานของวารสาร รวมทั้งพัฒนาวารสาร ให้มีคุณภาพ และทันสมัยอยู่เสมอ
2. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้พิมพ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และจะต้องไม่นำบทความหรือวารสารไปใช้ประโยชน์ในเชิงธุรกิจ และนำไปเป็นผลงานของตนเอง
3. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องปฏิบัติตามขั้นตอนการพิจารณาคุณภาพของบทความ อย่างเคร่งครัด
4. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบบทความที่ส่งมาเพื่อขอลง ตีพิมพ์ในวารสารทุกบทความ โดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหา กับเป้าหมายและขอบเขตของ วารสาร รวมทั้งตรวจสอบคุณภาพของบทความก่อนตีพิมพ์
5. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่แก้ไขผลการประเมินบทความของผู้ทรงคุณวุฒิ
6. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องใช้เหตุผลทางวิชาการในการพิจารณาบทความทุกครั้ง โดยปราศจากอคติที่มีต่อบทความ ผู้พิมพ์ และสังกัดของผู้พิมพ์
8. หากบรรณาธิการและกองบรรณาธิการตรวจสอบพบว่าบทความที่ตรวจพิจารณา มีการ คัดลอกผลงาน บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องแจ้งให้ผู้พิมพ์ทราบทันที และปฏิเสธการตีพิมพ์ บทความนั้น
8. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้พิมพ์ ให้แก่ บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง
9. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการจะไม่รับบทความที่เคยตีพิมพ์เผยแพร่แล้ว

บทบาทและหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินบทความ (Duties of Reviewers)

1. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องคำนึงถึงคุณภาพบทความเป็นหลัก โดยพิจารณาบทความด้วยหลักการและเหตุผลทางวิชาการ โดยปราศจากอคติ และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์
2. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องรักษาระยะเวลาในการตรวจประเมินตามกรอบเวลาที่กำหนด และไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง
3. ผู้ทรงคุณวุฒิควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญโดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่จะมีต่อสาขาวิชานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงาน ไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความวิจัย
4. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์จากบทความที่ตรวจประเมินโดยเด็ดขาด
5. หากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบพบว่าบทความที่ตรวจพิจารณา มีการคัดลอกผลงานจากที่อื่นๆ ผู้ทรงคุณวุฒิต้องแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบทันที หรือปฏิเสธบทความนั้น โดยการประเมินให้ “ไม่ผ่าน”

บทบาทและหน้าที่ของผู้นิพนธ์ (Duties of Authors)

1. บทความของผู้นิพนธ์ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
2. ชื่อผู้นิพนธ์ที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในการเรียบเรียงบทความนี้จริง
3. ผู้นิพนธ์ต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น และต้องมีการอ้างอิงทุกครั้งเมื่อนำผลงานของผู้อื่นมาเสนอหรืออ้างอิงในเนื้อหาและท้ายบทความของตนเอง ถ้าวารสารทราบว่าบทความของผู้นิพนธ์มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น ทางวารสารจะไม่ขอรับตีพิมพ์ และให้อาณัติจากผู้นิพนธ์ทุกประการ
4. ผู้นิพนธ์ต้องไม่บิดเบือนข้อมูล หรือให้ข้อมูลที่เบี่ยงเบนในบทความ
5. ผู้นิพนธ์ต้องเขียนบทความให้ตรงตามรูปแบบที่วารสารกำหนดไว้ในคำแนะนำของวารสารอย่างถูกต้อง รวมทั้งต้องไม่บิดเบือนข้อมูล หรือให้ข้อมูลที่เบี่ยงเบนในบทความ
6. ผู้นิพนธ์ต้องยินยอมโอนลิขสิทธิ์ให้แก่วารสารก่อนการตีพิมพ์ และไม่นำบทความไปเผยแพร่หรือตีพิมพ์กับแหล่งอื่นๆ หลังจากที่ได้รับการตีพิมพ์แล้ว